

КРАСИМИР БАЧКОВ
В ОЧАКВАНЕ НА УТРОТО

chitanka.info

СЕДЕМТЕ БОЖИНИ ЗАПОВЕДИ

— Любовта е опасна работа! Ако не си професионалист, изгаряш! Ако си, пак гориш! Важно е да си в играта! — тъжно обясняваше млад на вид мъж, с вече посребрена мефистофелска брадичка, а седналият до него войник разсеяно зяпаше през прозореца и се поклащаше в ритъма на влака. Пейзажът отвън поразително приличаше на фототапет — високи планини с побелели от сняг върхове, синьо небе и гори от борови дървета, на места пресечени от бързи пенливи потоци, а край тях високи туфи трева и нежни планински цветя. Есента тук все още не личеше, но редките храсти между боровете вече бяха пламнали от смъртоносното и докосване, а широколистните дървета край линията протягаха голи почернели клони, като ръце на удавник.

— Добре, де! — намуси се войникът — Какво да правя сега? От една страна я мразя, че ме лъже, а от друга — все за нея мисля! Не ми излиза от главата, разбираш ли! И през деня, и през нощта, и като съм наряд, и като спя дори! Мамка му! Ще взема да се гръмна, че да свърши всичко! Повече не издържам!

— Не говори глупости! — промърмори мъжът с брадичката — Хубаво е, че я обичаш! Значи си жив и каквото и да направиш, все ще си струва! Като оставим настрана самоубийството, разбира се. Не се връзва никак си, точно един войник да страда от малодушие.

Войникът го изгледа намръщено а спътникът му си погледна часовника и продължи:

— Докато стигнем, има почти три часа. Ако искаш и аз да ти разкажа една история! Хем ще мине времето, хем може и да чатнеш нещо.

— За кого е тази история?

— За мен! — въздъхна мъжът — Моята история!

— А тя като моята ли е?

Мъжът се надигна, свали от багажника доста голямо дипломатическо куфарче и извади от него бутилка „Балантайнс“. Разви

капачката, напълни я догоре и я подаде на войника:

— Пий, братле! Като я чуеш, ще разбереш! Но ако не щеш, кажи да не се хабя на вятъра!

— А, що? Разкажи ми! Може пък нещо да науча! А то иначе — плесна се по коляното войникът — пак за нея ще мисля!

— Добре! — кимна мъжът и се настани удобно, като качи краката си на отсрещната седалка. — Във влака можеш да чуеш всякакви истории. И измислени, и истински, но аз си мисля, че истинските са повече, защото пред непознати спътници, както сме ние с тебе, човек по-лесно може да се освободи от това, дето му тежи на душата.

— Вярно е! — съгласи се войникът — Аз дори не разбрах, как ти разказах всичко! А изобщо не обичам да говоря за себе си. Някак се срамувам...! Но сега нещо ми стана и всичко ти изтропах.

Двамата замълчаха. Навън се мяркаха разхвърляните къщички на някакво село, колелата глухо потракваха, а уискито бе създало странна близост между тези две същества, изхвърлени от комарджийските пръсти на живота в едно купе, солидарни донякъде в неволите си. Пиха по още една капачка и мъжът започна:

— Значи аз за пръв път чуках в девети клас. Преди ни водеха на бригади в селското стопанство и бачкахме ангария по един месец. Нея година бяхме в едно село и там ме забърса една кака. Групата ни беше от три класа на гимназията. Имаше един дванадесети, един десети и само ние бяхме зайците от девети клас. По мое време класовете бяха големи, не като сега. Нашият беше от четиридесет ученика. От тях бяхме само осем момчета. В останалите два класа положението бе още по-трагично — единият просто нямаше момчета, а в другият бяха само три. Или на едно момче, се падаха приблизително по десет момичета. — Леле! — бутаме се с аверчетата — Ще им скъсаме задниците! Обаче нали бяхме зайци и хабер си нямахме как стават тия работи, само се перчехме и вечер по тъмното обарвахме момичето което изпрацахме до квартирата, целувахме го криво-ляво до някой селски плет, а на другият ден се скъсвахме да лъжем какъв страшен секс сме правили и колко велики любовници сме изобщо. Само едно от трите момчета в десети клас си мълчеше и разбира се, само то спеше с момиче наистина. До края на бригадата, един по един всички млъкнахме, но това определено не бе наша заслуга. Жените братле,

командват парада навсякъде! Ние само се будалкаме, че от нас нещо зависи!

— Е, чак пък толкова! — не се съгласи войникът. Мъжът се усмихна, гаврътна една капачка уиски и продължи:

— Беше някъде към десетият ден, когато ме свали каката. Беряхме грозде из едни огромни лозови масиви и го изсипвахме с кофи в големи контейнери. Всъщност, беряха женските а ние се излежавахме до контейнерите и записвахме коя колко кофи е донесла. Имаше някаква норма, която ако не изпълнеха, биваха мъмрени пред строя вечерта. Доста от момичетата се увъртаха край нас и ни бутаха разни аванси, само за да не бачкат колкото трябва. Ние си избирахме по някоя от по-хубавите, пишехме и няколко кофи повече, а тя по тъмното се отблагодаряваше както си знае. Та тоя ден ни разделиха класа и се случих при момичетата от дванадесети клас. Имаше една мадама — висока, руса, синеока и отвсякъде извита, като „Ролс Ройс“ от шестдесетте години. Беше най-красивото момиче от всички и на мен и през ум не ми минаваше, че мога да спя с него. Някъде по обяд Божанка /така се казваше тя/, донесе поредната кофа грозде, изсипа я и се усмихна:

— Ей зайко, я ела малко! — и тръгна между редовете. Оглупял от оказаното внимание, аз се подчиних и я последвах. Без да се обръща, Божанка ме изведе от масива, навлезе в друг, където никой още не береше и нейде към средата спря и се обърна. Беше хубава като самодива. Носеше къса джинсова пола, над която бе вързала краищата на каубойска риза на квадрати. Бавно развърза възела и разтвори ризата. Щръкналите кафяви зърна на буйните и гърди сякаш ми избодоха очите. Онемях. Тя пристъпи към мен и нежно ме целуна. Там, под слънцето, сред лозите, аз получих онова, което за момента ме направи собственик на целият свят. Усетих сила и дързост, каквито не подозирах, че имам. Разбрах, че съм мъж.

Той въздъхна и замълча. Войникът го гледаше зяпнал, докато мъжът не напълни по още една капачка уиски. Отпиха.

— Много хубаво разказваш! — възхити се войникът — Аз не мога така.

Мъжът не обърна внимание на похвалата, присви очи, сякаш да съзре нещо далечно и продължи:

— Любехме се по няколко пъти на ден. Божето беше ненаситна за ласки. Чувствах се Бог и вярвай ми, тогава наистина бях. Една седмица преди края на бригадата обаче пристигна гаджето и. За него аз дори не подозирах, затова вечерта, когато едно лъскаво „Кавадзаки“ изръмжа пред строя, а Божанка изхвърча от редицата и се хвърли на врата на младежа, аз умрях прав. Гледах как се качва на задната седалка на мотора, обгръща го щастлива с ръце и двамата като сън отлетяват, а не можех да повярвам, че е истина. На другият ден, ни лук яла, ни лук мирисала, Божето ми обясни, че това е гаджето и, което следва висшето военноморско във Варна и че вече си е заминал. Искаше ме отново, представи си! Тогава направо полудях. Развиках се без всякакви задръжки, обвиних я в предателство и към мен, и към гаджето и, обиждах я както ми падне, а тя само ме гледа и се смее. Все едно не се отнася за нея. Ударих я! После още веднъж! Усмивката и се скъса, а очите помътнях. Озверя! Хвърли се върху ми с юмруци, а тя поначало си беше по-едра и висока от мен, събори ме на земята и започна да ме удря и дере с нокти. Сграбчих я здраво и се затъркаляхме под лозите. Не знам как стана, но накрая отново се любихме. Беше по-силно от нас. И двамата сякаш се изнасилвахме един друг. Хапехме и се драскахме като животни, причинявахме си болка, но се желяехме неистово и в някакво диво безумие се любехме и любехме...! На следващият ден пак и така до края на бригадата. Почти не си говорехме, само ласки и секс, вече без насилие и грубост, нежно и красиво, както могат да го правят само едни завършени мръсници. След бригадата се върнахме в града и започнахме училище. Виждахме се всеки ден в даскалото, но тя не пожела нито веднъж да се срещнем, или отидем някъде заедно. За секс изобщо да не говорим! — Здравсти Зайо! Как си? — това беше всичко, което ми казваше. А аз изгарях от любов и желание да я имам, правех всичко възможно да я срещам уж случайно повече пъти, но уви, тя не реагираше по никакъв начин на желанията ми.

Вече към края на учебната година, малко преди да завърши, тя сама ме потърси. Струва ми се беше краят на април, тя нахълта през едно междучасие в класната ни стая и ми каза, да я чакам след часовете. Няма да ти обяснявам колко дива радост или болка, могат да причинят дори две думи, казани от жена в която си влюбен. Всъщност, ти би трябвало и сам да го знаеш! Както и да е, едва дочаках да

свършат часовете и изхвърчах навън. Божето вече ме чакаше и тръгнахме заедно към парка. Люляците вече цъфтяха и тя пожела да се разходим и наберем люляк до една дива местност, наречена Гаази Баба. Там градът свършваше и почваха лозята. Вървахме бавно, а тя още побавно ми говореше, както никога преди това. По-скоро ме съветваше, как да свалям гаджета.

— Слушай Зайо! Това, което ще чуеш сега, никой никога няма да ти го каже, а когато го разбереш сам, ще си вече пенсионер. Ако изобщо някога го разбереш, разбира се. Така! А сега запомни правилата на играта:

Първо — От всички момичета, избирай винаги най-красивото! То няма истински приятелки, защото му завиждат, възможно е да няма и приятел, защото момчетата са глупави и не допускат, че хубаво момиче може да остане без приятел. А дори да се държи надменно, то е само за да прикрие, колко самотно и беззащитно е всъщност. Ако пък се окаже глупаво, възползвай се от прелестите му, защото те са дар Божии и не всяка жена ги притежава.

Второ — Никога не обръщай внимание има ли приятел едно момиче, или не. Ако тя те пожелае, нейният приятел не може да я спре и ти ще я имаш в крайна сметка.

Трето — Никога не се влюбвай! В момента, в който едно момиче разбере, че го обичаш, ти вече си го загубил.

Четвърто — Никога не се връзвай на най-изтърканият женски номер — децата! Ако някоя ти заяви, че е бременна от теб, просто я зарежи! Не след дълго ще разбереш, че или не е била изобщо бременна, или че не ти, а някой друг е славният татко.

Пето — Следващата елементарна хватка — сълзите! Жената плаче истински само ако е сама, далеч от всички. Другото е театър!

Шесто — Никога не вярвай на жена! Повярваш ли, момичетата ще те лъжат, както си искат. И последно.

Седмо — Бъди такъв какъвто си, не се прави на интересен, достатъчно умен и хубав си, за да имаш което момиче си избереш. Бъди мъж и ако се наложи, не се въздържай да извъртиш някой шамар на тая, която го заслужава. Не е недостойно да поставиш някоя кучка на мястото и. А и доста често на жените им доставя удоволствие, да си груб с тях. Всъщност ако искаш истински някоя жена или нещо

изобщо, няма причина да не го получиш! Всичко зависи от теб! Запомни, само от теб!

Бяхме спрели пред едни люлякови храсти, отрупани с цвят и полегнала миналогодишна трева. Аз се пулех като отровен и не можех да проумея, що за същество е Божанка. Всичко което ми каза, навярно бе абсолютна истина, но начинът по който разкриваше слабостите на собственият си пол и особено презрението с което го правеше, ме караха почти да се страхувам от нея. Давах си сметка, че тя е много по-силна духом и по-умна от мен, беше красива и едва ли нещо на тоя свят можеше да я спре, ако поиска да постигне нещо. Защо ми разкриваше тайните на женската природа? Направо я запитах, а тя откровено ми отвърна:

— Защото си свестен! И защото си чист! И защото първата срещната мръсница ще те оплеска!

Какво му ставаше на това момиче? За себе си ли говореше? Тя сякаш прочете мислите ми:

— Да, вече си поизцапан, Зайо! Успях да ти лепна някое петънце и точно затова ти ги казвам тия работи. Да се пазиш от такива като мен!

— Ти ми харесваш! Обичам те! — за пръв път в живота си искрено направих такова признание, а тя се изсмя:

— Значи си падаш по курви тогава! Ще има да ти пуши главата!

— Ти курва ли си Боже? — не можех да повярвам аз.

— Не, разбира се! Ама, че си глупчо! Няма такава жена, която да се признае за такава. У всяка обаче стои потенциална курва и чака.

— Какво?

— Нейният принц! Мъжът на живота и! Най-често той така и не идва! А сега я ти ела по-насам!

Привлече ме към себе си и там на тревата, под цъфналият люляк който ухаеше влудяващо, се любихме за последен път.

Без да се замисля, мъжът надигна бутилката и отпи няколко жадни глътки направо от нея. Две — три капки се стекоха по брадата му, но той не ги и усети. Войникът го гледаше като хипнотизиран и едва след няколко минути, когато кондукторът мина да провери билетите, се осмели да запита плахо:

— И после какво стана?

Мъжът се усмихна, изправи се и се протегна докато костите му запукаха. Свали стъклото на прозореца, постоя малко на вятъра и едва тогава отговори:

— Нищо! Свалях най-хубавите момичета, ожених се за прекрасна жена, родиха ми се чудесни деца, разведох се и продължавам.

— Какво?

— Да чакам, приятелче! Принцесата на живота си! Да живея в очакване на една илюзия! След Божанка бях така опустошен, че не можех да се радвам нито на жените, нито на семейството си, а най-ужасното бе, че не успях да стана и баща като хората! Горките ми деца!

— Но нали всичко си имал? — недоумяваше войникът — Как така няма да се радваш на най-хубавото в живота?

— Така! Може би защото имах всичко!

— Не те разбирам! — повдигна рамене войникът — А какво стана с Божанка?

Мъжът помълча малко, въздъхна и някак с нежелание каза:

— Отиде си! Самоуби се като навърши тридесет и пет!

— Сериозно?! — глупаво опули очи войникът.

— Да-а! Стават и такива работи. Тя не можеше да има деца и го знаеше от доста малка. Иначе всичко си имаше, но...! Хайде стига с тия приказки! Я му цапни един гълток!

Двамата последователно отпиха направо от шишето, а не след дълго стигнаха гарата и пътуването свърши. Още от прозореца войникът съзря едно обикновено, набито момиче с румени бузи, което му махаше с ръка.

— Ето я! Ето! — сочеше я на мъжа и без да се сбогува, като вятър излетя от купето. Отвън двамата се прегърнаха и дори не забелязаха, как мъжът мина край тях с тъжна усмивка. Мътни облаци бяха забулили небето и лекият вятър носеше мирис на дъжд. Щеше да вали.

ДРУГОТО ЩАСТИЕ

Пътят бе непознат, с много завойи и дупки на най-неочаквани места. Успоредно с него проблясваше малка река, която провирайки се между хълмовете, сякаш бързаше да избяга зад близката граница. Дъждът бе слаб, от време на време чистачките просвирваха по изсушеното стъкло и Кирил ги спираше. Изнервен от безсънието през последните нощи и дългия път сега, той потриваше уморено очи и на късите прави участъци натискаше здраво газта. Малката спортна кола подскачаше като събудена котка, залепяше пътуващите за седалките и ръмжеше меко, но сърдито с мощния си мотор до следващия завой. Дана постави ръка на рамото му:

— Колко остава още?

Той пресметна наум разстоянието, но отвърна с въпрос:

— Писна ли ти вече?

Тя се засмя:

— От месеци го чакам това пътуване! Мога да продължа с теб до края на земята.

— А къде е той?

Ненадейно от един завой изскочи камион, с който едва се разминаха. Овладей колата, Кирил си отдъхна:

— За малко щяхме да сме на края на земята! Вече си мислех, че по това шосе не се движи никой!

— Ей, карай по-бавно! Не искам точно сега да направим някоя глупост!

— Защо?

Жената го погледна с влюбени очи. Беше млада, по-скоро чаровна, отколкото красива, и излъчваше толкова желание за живот, че на моменти приличаше на хлапе, едва научило се да ходи, но опитващо се вече да бяга и скача смело. Тихо каза:

— Хубаво ми е с теб! Чувствам се щастлива!

— Моментно настроение! — някак безразлично забеляза той — Ако всеки ден пътуваме по триста километра, за да се чувстваме

свободни и щастливи, много скоро всичко ще ти омръзне!

— Възможно е! — съгласи се тя. — Ти ги разбираш тия работи!

Кирил присви очи. Не му беше приятно, когато станеше въпрос за жените, с които е бил. Чувстваше се като стар, превъртан няколко пъти километраж. Дана знаеше всичко за него и го приемаше такъв, какъвто си е. Някак по детски безрезервно и чисто го гледаше с топлите си очи, а от това той се усещаше още по-изхабен и мръсен. Въздъхна, защото за кой ли път си даде сметка, че тя е едно от нещата в живота, които получаваше съвсем незаслужено.

Малките тъмни улички на градчето изскочиха изневиделица, а след това, нарушил всякакви правила за движение, премина през цялата пешеходна зона и спря пред ниския, с ослепели прозорци, хотел. Почти веднага зад него изви полицейска кола, от която някак неуверено се измъкна дебело, разпасано ченге. Без да се представи, започна да мърмори, че всеки прави каквото си иска в този град, и вместо да го глоби за нарушението, помоли да паркира, където му е мястото. На пет метра встрани се простираше огромен паркинг, пуст като ракетна площадка. Докато Кирил наместваше колата, ченгето се омете. Настаниха се в хотела, и преди да потърсят някое заведение за вечеря, се любиха. После мизерната баня, в която все пак се намираще топла вода, донякъде възвърна силите им, и поосвежени, излязоха навън. Имаше една главна улица, полутъмна и сякаш забравена от минали години, по която от време на време се мяркаха смътни силуети, разтапайки се неусетно в мрака. На един ъгъл забелязаха осветена, жълта, неуместно голяма спрямо входната врата фирма, на която съвсем нелепо бе изписано с едри букви — Ресторант „Мускетарите“.

— Да опитаме, а? — предложи Кирил. — Понякога такива заведения се оказват доста интересни!

Дана се усмихна и двамата влязоха. Вътре бе топло, по домашно му уютно, и макар помещението да не бе голямо, свиреше оркестър. Седнаха на маса за двама в дъното и се погледнаха влюбено. Точно от това имаха нужда — спокойствие и възможност да бъдат нормални хора. Нормално да ходят, хванати под ръка из улиците, нормално да се целуват под дърветата, нормално да хвърлят трохи на вработата под прозореца си. В техния град трябваше непрекъснато да се крият, за да не ги видят заедно, всеки миг беше откраднат и неспокоен, страхът

дебнеше отвсякъде. И двамата имаха семейства, а не искаха да нараняват безпричинно някого.

Бяха стигнали един до друг случайно, без да се търсят, и вкусили веднъж от забраненото, изпитваха удоволствие не само от секса, който, когато го правеха двамата, не беше никакъв секс, а чиста магия. Можеха да си говорят или просто да мълчат, и винаги беше хубаво, защото го правеха заедно. Изпитваха угризения спрямо семействата и най-вече спрямо децата си, но това между тях бе толкова силно, че дори след няколкото раздели, които успяха да предизвикат взаимно, пак ги събираше и сякаш отваряше вратите на някакъв нов свят пред тях.

— Наздраве! — протегна чашата с ароматна ракия Кирил.

Откакто го познаваше, Дана се бе научила да пие алкохол. Чукнаха се. Оркестърът подкара тъжна чалга толкова нескопосано, че и двамата се разсмяха. След малко им сервираха скарата, която след дългия път им се стори превъзходна. Отпуснаха се. Това бе тяхната вечер. Унизителните лъжи в къщи, мизерните спестявания на всеки лев, за да могат да си я позволят, бяха забравени. Сега бяха заедно и това им стигаше.

— Странно! — замислено я изгледа Кирил. — Не правим нищо особено, а страшно ми харесва? Стотици пъти съм бил в ресторант и все пак не е същото!

— Вярно! — съгласи се Дана. — И аз винаги съм си представяла щастието различно!

— Как?

— Ами, като да ме целуваш на върха на Айфеловата кула или да се любим на виенско колело, например!

— Ама, че мераци! Говориш като пикла от шести клас!

— Сигурно съм такава!

— Не си!

— А каква съм!

— Хубава си! — Кирил се пресегна през масата, придърпа я леко и целуна полуотворените ѝ устни. — Само не говори глупости за щастието! Аз се чувствам щастлив, като целуна за лека нощ сина си по нослето!

— И аз обичам дъщеря си, но това е друго!

— Хм! Възможно е, но не мога да си го представя!

— А ти не си го представяй! Просто ме погледни!

Очите ѝ бяха закачливи, нежни и добри. В тях, освен живота, гореше и желанието да обича и да бъде обичана. Истински и докрай. С лека усмивка тя стана от масата и отиде при оркестъра. Размени няколко думи с музикантите и взе микрофона. Гласът и бе спокоен, когато каза:

— Искам да поздравя моя приятел с една песен тази вечер! — оркестърът засвири, а Дана запя:

*„Назад, назад,
моме Калино,
не мой да одиш
подир мен...“*

Дълго, след като песента свърши и всички наоколо престанаха да ръкопляскат, Кирил продължаваше унесено да зяпа някъде през прозореца. Въпреки че не можеше да си представи другото щастие, той летеше към Айфеловата кула, любеше се на виенско колело, живееше и умираше, разкъсан от страшната любов, събрана в една песен, изпята от една жена, която сега седеше пред него и сякаш нещо чакаше.

Той вдигна очи...!

СЪН ЗА ДВАМА

Проститутка. Никога не се бе замислял върху тази дума. Приемаше я като даденост без особено значение, нещо средно между крадец и педераст. Като полицаи му се налагаше твърде често да се среща с тях, но никога така — очи в очи. И сега, той, ченгето, и тя, проститутката, седяха един до друг на тая забравена от хора и животни пътека и гледаха безучастно как един бръмбар скарабей бута кафявото топче, в което бе скрил яйцето си. Вятърът, който цяла сутрин лудува по върховете на близките хълмове, сега премалял се отпусна под клоните на две тополи, сребристите листа, на които затрепкаха нежно зарадвани. Пролетта провокираше неясна възбуда и дори бързо движещите се облаци по светлосиньото небе, сякаш подканяха всичко живо да не губи време с празни неща. Само любовта в момента имаше смисъл и само тя можеше да оправдае всяко действие или бездействие.

Лейтенантът усети ароматът на женското тяло до себе си и с присвити очи я изгледа. Безпогрешно разгадала погледа му, проститутката въздъхна, бръкна в чантичката си и запали цигара.

— Всички мъже сте еднакви! — с дрезгав глас заговори сякаш на себе си тя. — Като кучета сте! Било на работа, било на лов, винаги сте готови да възкачите някоя, дете ви е на сгода. А после пак да търчите подир глупавите си занимания.

Той се усмихна с половината на лицето си и по навик когато бе притиснат, отговори с въпрос:

— Кое те кара да мислиш така?

— Ха, ха! — присмя се тихо тя — Ние сме само двамата в тая дива гора. Пролет е. Какво по-нормално от това да ме тръшнеш на тревата?

— Ако бяхме гаджета, да!

— Ти си мъж, а аз съм жена! Сами сме. Друга причина не ни трябва! Нали? Или глупавата акция ти пречи да се отпуснеш?

Той усети как се изчервява. Чисто физическото му желание го смущаваше и след като проститутката го бе усетила, не знаеше как да

реагира, че да не звучи фалшиво.

— Ти изкушаваш ли ме?

Жената се засмя безгрижно и се отпусна по гръб на тревата. Резедавата ѝ блузка се изтегли нагоре и откри чашките на сутиена ѝ. Така легнала, гърдите ѝ изглеждаха направо огромни. От желание всичко се завъртя пред очите му и за да дойде на себе си, лейтенантът си пое бавно и дълбоко въздух. Изкашля се без нужда. Сети се за жена си, която го пускаше в леглото до себе си, само когато тя пожелаеше. И студеният секс, след който се чувстваше сам и унижен. Неговата съпруга, с която може би до края на лятото щяха да се разведат. Каква пародия само! Отмести поглед от проститутката и запита:

— Как влезе в занаята?

Тя се изправи на лакти.

— Защо питаш?

— Ей тъй! Да минава времето. Нали гъркът трябва да дойде едва към обяд!

— Хм! Знаеш ли, че никой мъж до сега не ме е питал? Споделяла съм с колежки, но то е друго.

— Е, сега аз те питам!

— За да мине времето!

— Какво толкова? И без това навярно ще ме излъжеш!

— Защо да те лъжа?

— За да оправдаеш себе си! Някой те изнасилил като си била на тринайсет, после друг и така нататък. Старата история.

— Ти на колко проститутки си слушал лъжите?

— Не е твоя работа! Тия неща всеки ги знае.

— Така ли?

— Да. Нищо ново под слънцето.

Двамата замълчаха. В този момент радиостанцията от вътрешният му джоб пропука:

— Солет, край на операцията! Нарушителят избяга! Отбой!

Лейтенантът стана и се обади да уточни това, което го интересуваше. Разбра, че двамата с проститутката можеха да се върнат обратно в града и за днес и следващите два дни други ангажименти нямаше. Не успяха да пробият канала и да сложат ръка на контрабандното злато, но понякога и така се получаваше. Бандитите също имаха глави на раменете си.

— Е, да тръгваме! — предложи той. Жената извърна глава и някак засрамено запита:

— Вече не искаш да знаеш защо станах такава, нали?

Лейтенантът по-скоро усети, отколкото проумя колко важно е това за нея. На всеки човек се случваха критични моменти и ако не се овладееха навреме, можеха да избухнат и причинят вреди на много места и хора. Той тихо уточни:

— Обаче само истината! Ако ще ме лъжеш, да тръгваме!

— За какъв чеп да те лъжа? Не виждаш ли колко е тъпо всичко?

Той отново се отпусна до нея. Гласът ѝ леко задраска слуха му и го накара да настръхне. Тази жена му въздействаше по някакъв начин. Беше като магьосница.

— Без да искаш позна! Бях точно на тринадесет, като го направих за първи път. И никой не ме изнасили. Даже обратното. Половината момичета от класа вече бяха опитали, но на мен нашите момчета не ми харесваха. Искях нещо истинско. Един ден се връщах от дома на една приятелка, където гледахме порно на видеото и съвсем случайно срещнах даскала ни по рисуване. Той бе един хахо на около тридесет години, много чаровен, но смотан колкото си иска. Даже приятелка си нямаше по това време. Импулсивно го излъгах, че предния ден съм си загубила ключа от апартамента в хранилището на кабинета по рисуване и той, представи си, повярва. Предния ден наистина имахме рисуване и аз помагах да приберем едни глинени фигурки, дето ги бяхме правили в часа. Решихме да идем в даскалото и да търсим ключа. Нямаш си представа колко секси е една класна стая, като е празна. Е, с триста зора успях да го накарам да се оправим в хранилището. После го правихме още много пъти, докато накрая не забременях. Ей тъй, нарочно, пробвах да се любим без презерватив и веднага хванах. Голяма съм патка, като ми влезе някоя муха в главата. Аз харесам ли си някой, край! Докато не си счупя главата, не спирам! После да махна детето ми помогна една истинска проститутка. Курва и половина, ти казвам! Аз тогава сбърках за първи път всъщност. Поведох се по акъла ѝ, а тя по това време разполагаше с пари, собствена хубава кола, апартамент и дрешки, с каквито нито родителите ми, нито моят смотан даскал можеха да ме облекат. Морето ми беше до колене тогава, лесният живот ме привличаше и затова зарязах училище и отидох в Полша да печеля големи пари. Изкарах

колкото за една гарсонiera, научих полски и немски и едва се измъкнах от блатото миналата година. Като се върнах тук се забърках в този канал за Гърция, златото и всички останали глупости. Абе както виждаш, грешка след грешка! Такъв е жалкият ми живот на проститутка. Като листо на вятъра съм! Накъдето ме духне, натам отивам! — зарови глава в уханната трева тя.

Слънцето бе спряло точно на средата на небето и жареше здраво. Откъм село Горна Арда долитаха удари на чук по нещо желязно и се пръскаха звънливо навсякъде. Родопа дишаше с пълни гърди, мушички прелитаха над ярко цъфналите цветя и лейтенантът не разбра как жената се озова в прегръдките му.

Час след това двамата лежаха един до друг на изпомачканата трева, разперили ръце и поемайки жадно свежия въздух. Изведнъж той рязко стана и с корав глас запита:

— Ей, та ние го направихме направо, без да мислим! При тебе всичко наред ли е?

Без да се помръдне, проститутката се учуди:

— Какво имаш в предвид?

— Ти здрава ли си? Да не ми лепнеш някоя болест сега? Само това ми липсва! И каква проститутка си ти, като не си носиш презервативи майка му стара?!

— Споко, мой човек! — ухили се тя — По-здрава съм от много прикрити курви! А презервативите ми са в чантата, но пак ми влезе муха в главата!

— Бягай бе! — плесна се по бедрата лейтенантът. — Значи си го направила нарочно? Като с твоя даскал?

— Искаш ли — предложи тя — да легнеш до мен и да ме хванеш за ръката?

— Защо?

— Винаги съм си мечтала да лежа в тревата с някой хубав мъж, а той да ме държи за ръката. Да мълчим и да гледаме небето.

— Да, бе! Остана и да запеем накрая!

— Не ми се подигравай! Моля те! А аз ще ти кажа нещо много важно за теб! Обещавам!

— И за какъв дявол да го правя?

— Ами, виж колко е интересно. Ти си ченге, а аз проститутка и такива неща даже по филмите не се случват. Ще бъде нещо като съм за

двама!

— И какво е това важното, дето ще ми го кажеш?

— Легни и ще разбереш!

С физиономия, която излъчваше презрение към самия себе си, лейтенантът се просна до жената и нескопосано я хвана за ръката.

— Слушам те!

— Сигурно това е най-разумното нещо, което си правил през последните пет години. Аз знам къде е скрито златото, лейтенанте!

Той стисна зъби и затаи дъх. Жената спокойно продължи:

— След малко ще те заведе до тайника и ти ще станеш героят на филма. Ще те повишат в службата, ще станеш началник и само понякога ще си спомняш за една проститутка, с която заедно сте сънували в един майски ден. Това стига ли ти?

— А ти?

— Аз какво? Ако успея да хвана от раз, ще си родя детето и ще опитам да започна живота отново. Още съм на двадесет и една. Може би не всичко е загубено?!

— А ако не хванеш от раз?

Жената се надигна и бръкна в чантичката си. Подаде му блестящ на слънцето секретен ключ.

— Можем да повторим тогава! Ако искаш, разбира се! Знаеш къде е гарсонията ми.

Лейтенантът внимателно пое ключа, завъртя го пред очите си и въздъхна:

— Вярно, че такива неща стават само насън! Бас лоя, че след малко ще се събудя!

Високо над тях прелетя самолет. Изгорелите газове от двигателите му оставяха след него две бели черти, които далеч назад се стапяха в синьото на небето. По дивата неотъпкана пътека между дърветата, бавно тръгнаха лейтенантът и проститутката. Той я бе прегърнал през рамо, а тя доверчиво се бе притиснала до него. Вървяха в крак и унесено се усмихваха, сякаш още сънуваха.

ИСТОРИЯ С КОЖУХ

— Довиждане, до утре, студенти! — Морев си вдигна кожуха, но веднага го пусна като опарен. Огледа се встрани и проумя, че все пак това е неговия кожух. Разгърна го върху катедрата и рязко кресна:

— Я всички стойте!

Тия, които първи се бяха запътили към вратата, спряха и в недоумение загледаха побеснелия доцент. Не можеше да контролира реакциите си — бузите му се тресяха, очите му играеха като на уловен плъх. С треперещи ръце вдигна либийския си „вечен“ кожух.

— Коя мръсна свиня ми осра кожуха?

Студентите съвсем се шашнаха от нецензурния израз. Като човек Морев не се харесваше на никого, като преподавател също не беше нещо особено, но така не се беше излагал. Кожухът — гордостта на стопанина си, го топлеше вече пет зими, а сега подскачаше в нервните му ръце и приличаше на ризите, които си надписваха за спомен абитуриентите преди години. Целият, включително и ръкавите, бе надраскан с химикал, а циничната рисунка в средата на гърба му, причини вълна от лек смях въпреки конфузното положение.

— Върнете се и седнете на местата си! — все още с кожуха в ръце изврещя афектираният доцент.

— Вие знаете ли колко струва тая дреха, бе? А? Знаете ли?

Мълчанието от другата страна сякаш отприщи яда на оцетения.

— Цели двеста долара съм дал за него! Двеста долара, нехранимайковци такива! Донесъл съм го от Либия чак, някой празноглавец да го оплеска сега! Някой, дето няма два грама мозък в главата си, а се е домъкнал тук да учи! И то за какво? — За учител!? Да, за учител, представете си! — истерично подскачаше Морев, а гласът му от време на време изневеряваше в ужасен фалцет и поразително приличаше на гласа на хомосексуалиста, дежурещ на тоалетните до гарата.

— Кой направи тази мръсотия? Кой я направи, питам?

След достатъчно продължилото мълчание, той заповяда:

— Всички да скъсат по един лист и да си напишат трите имена! Ти ще ги събереш! — посочи той една от натегачките — И ще ми ги предадеш!

В тишината на залата се чу хрущането на скъсани листи и студентите се заеха да си пишат имената. След това, който с ухилена, който с обидена физиономия, ги подадоха на състудентката си и зачакаха. Доцента сравни броя на листите с броя на присъстващите и злокобно заяви:

— Вие ще видите от днес нататък! Аз ще ви го изкарам през носа този кожух, тъй да знаете! А виновния ще намеря! Обзалагам се, че ще го намеря! И тежко му тогава на тоя мизерник! Но и всички ще си изпатят, щом го укривате този Юда!

С тая заплаха Морев си грабна осквернената дреха и излетя през вратата, като не пропусна да я затръшне силно.

Всички изведнъж се разшумяха, повечето се смееха и обсъждаха какво са видели върху кожуха, а някои тръпнеха, щом си представеха как ще ги изпонакъса на изпитите доцентът. Вече излезли от сградата на института, Сашо и Мария мълчаливо тръгнаха към общежитието.

— Защо го направи? — попита момичето. Беше сериозна и явно разочарована от детинската му постъпка. Сашо помълча, после спря и я хвана за рамото.

— А ти кажи защо го оставяш да ти се натиска този дърт пръч? Вече два пъти го виждам да те изпраца след лекции! И други неща чух! — гледаше я заинатен и самият той в момента приличаше на едно от козлетата в приказката, дето се срещнали в средата на моста.

От два три месеца Сашо я ухажваше по един много ученически начин. Гледаше да е възможно повече време с нея, като в самото начало се правеше на важен, по-късно на клоун и се опитваше да я разсмее, „хвърляше“ тъжни погледи, за да разбере тя чувствата му, но освен една бегла и нескопосана целувка под закрилата на тъмнината, друго не бе успял да измисли. Мария от своя страна го приемаше като хлапе, въпреки широките плещи и дебелия му глас /звучащ понякога прекалено басово/.

— Хайде да изпием по едно кафе! — посочи тя към близкото барче. — Така ще можем да си поговорим спокойно за всичко.

— Добре! — съгласи се той.

Вътре, вече отпивайки от кафето, тя започна:

— От доста време се въртиш край мен, нали?

— Да, струва ми се, че си наясно... — смутолеви, целия пламнал той.

— Наясно съм разбира се, но знаеш ли за какво?

Той я гледаше въпросително смръщил вежди, и не съзнаваше колко смешен изглежда в очите ѝ.

— За това, че не си пораснал още, за да имаш такива претенции към мен или някое друго момиче!

Сашо явно не бе очаквал такова развитие на разговора и макар смутен, се опита да се измъкне с шутовските си номера:

— А защо си мислиш така, какичке?

— Защото си е така, Бебчо! Върви си плати на една проститутка да те направи мъж и тогава се ежи на мадамите!

В настъпилата след това тишина, Хулио Иглесиас заблудено напяваше за любов от касетофона на заведението. Сашо стана, бръкна в джоба си и остави пет лева на масичката. Обърна се и излезе. Мария извади цигара и едва на третото щракане запали. Ядосана, захвърли запалката и всмукна възможно повече дим. Не ѝ стана по-добре.

През седмиците които се заредиха след това, на всички от потока стана ясно, че между Морев и Мария има някаква връзка. Виждаха ги заедно на едно или друго място в града и първоначално се присмиваха, защото доцента ходеше без връхна дреха — само по дебел пуловер и с черен чадър в ръката. Гледката ставаше още по-смешна, когато бяха двамата, защото той като кавалер държеше чадъра над главата на момичето, а сам ходеше под снега. По-добродушните започнаха да съчувствуват на доцента, по-късно и да оправдават поведението на Мария. В крайна сметка, неприятният и известен в целия град със скрънзалъка си Морев, бе доста богат. Притежаваше голям апартамент с гараж в центъра на града. Имаше и „Мерцедес“ /който почти не караше/, а за парите му, вложени в банките се носеха слухове, един от друг по-невероятни. За тъпата история с кожуха никой не споменаваше и дума. Сашо се изгуби нанякъде, отсъстваше по няколко дни от лекции. Двамата му приятели почти го отписаха — освен че странеше от тях, държеше се студено и неприветливо с всички. По-информираните среди в института говореха за предстоящият годееж между Мария и доцента и се чудеха на промяната у последния. Някак подмладен за своите тридесет и осем години, Морев един ден се появи

с дънки и шарена скиорска грейка. Градският поп да беше тръгнал по плувки из града, пак не би събудил такъв интерес у хората. На всичко отгоре, всеки божи ден, та дори и през почивните, той подаряваше по един червен карамфил на Мария. На приятелките си тя обясняваше, че той всъщност не е толкова лош, само дето е голям особняк и отчужден от всякакъв вид удоволствия. Не можело да се очаква и нещо повече от един йога, нали? Защото като такъв, научил на доста полезни за здравето неща и нея самата. Повечето недоумяваха, но следяха с интерес развоя на събитията.

Един ден в края на лекциите, Сашо получи бележка от Мария. В нея пишеше: „Ще те чакам в барчето, където бяхме последният път. Ако желаеш ела, дължа ти нещо!“

Изведнъж в него се взриви надеждата, че нещата могат да се оправят и се обърна към нея усмихнат. Тя го гледаше преднамерено хладно и той се почуди за какво ли ставаше дума тогава.

След малко, седнали на същата масичка в бара, двамата избягваха да се гледат в очите и накрая Мария започна:

— Не мисля, че това те интересува, но за мен е важно да го знаеш. Ако не ти се слуша, си тръгвай!

Той вдигна рамене:

— Щом съм тук, значи ме интересува!

Тя продължи:

— Добре! Та, преди две години почина майка ми! Можеха да я спасят, но нямахме толкова пари за операция в чужбина. Беше най-светения човек, когото съм познавала изобщо!

Тук тя спря, защото се виждаше, че се вълнува. След малко с накъсан глас продължи:

— Имах и приятел, когото обичах! Но той също си отиде — пак в тая проклета чужбина, която нищо не дава без пари, но всички отиват в нея точно заради гадните им пари. Така или иначе отдавна знам, че няма да се върне, защото вече е женен там. Има дори и дете. — Тя бръкна в чантичката си и извади пакет цигари. Нервно запали и сякаш на себе си заговори:

— Не мога да кажа, че обичта ми към хората ми е донесла нещо хубаво досега. И не мисли, че се оплаквам или се оправдавам по някакъв начин. Просто искам да знаеш тия неща, преди да ме съдиш за намерението ми, да се омъжа по сметка за Морев.

Сашо я гледаше отчаяно. Нищо не каза, но се пресегна за цигара. Запали я и пое с отвращение лютивия дим. През последния месец и половина бе пропушил, но цигарите така и не му харесаха. Всеки ден работеше по пет шест часа на един частен строеж и пушеше за да се топли, когато съвсем премръзнеше. Забеляза, че Мария гледа засечените му, напукани и почернели ръце и побърза да ги скрие под масата.

— Знам, че си добро момче и ако можех да избирам, нямаше да се закопавам с доцента — продължи Мария. — Харесваш ми, но ми е писнало да живея в мизерия. Морев поне от нея ще ме изкара, като се оженим. Виждаш ли, решила съм веднъж да си уредя разумно живота и аз. В крайна сметка всичко се върти около парите!

— Така ли мислиш? — малко наежено я запита Сашо.

— Да! Като преживееш детинските си представи за любовта, ще се убедиш, че такава е истината за всеки от нас, колкото и да не си го признаваме.

— Е, жалко! — усмихна се горчиво той. — Жалко за теб Мария, ако наистина си вярваш на това, което казваш!

Тя го гледаше тъжно през дима на цигарата си и не каза нищо, докато той не стана да си върви.

— Чао! — тихо промълви тя, сякаш смазана под тежестта на решението, което бе взела за себе си. Той ѝ кимна и си излезе.

Седмица след това имаха последни часове с Морев. Денят бе петък и някой бе пуснал слуха, че на другия ден ще стане годежът на Мария с доцента. Всички тайно наблюдаваха двамата, но те поне засега не удовлетворяваха много любопитството им. В междучасието си говореха и пушеха заедно и само веднъж Морев хвана момичето за ръката с поглед на влюбен пор. Вече свършваше последният час, когато Сашо стана и отиде при доцента. От джоба на поизтърканото си вълнено яке извади няколко зелени банкноти и ги подхвърли на катедрата:

— Ето ви вашите двеста долара! Купете си нов кожух за сватбата и дано сте щастливи с Мария!

Морев като уплашен кон се дръпна назад, но се окопоти от изненадата и изблея:

— Значи ти си бил негодникът, който ми разсипа кожуха?

— Да, аз бях! — почти с безразличие отвърна студентът.

— И защo го направи?

— Ей така — за по-весело! Иначе как щяхте да си купите нов кожух?

— Да, прав си! — измърмори доцентът, като преброи и прибра парите. — Аз пък ще ти върна майтапа, като ти пиша двойка на изпита!

Всички следяха напрегнато необичайната ситуация, затова думите на Сашо, макар и тихо казани, се чува ясно до последните редове:

— Майната ти, смотльо! — след което се обърна и напусна стаята.

— Сашо, чакай! — силно отекна женски глас и студентите, онемели от изненада, проследиха с невярващи очи Мария, която бързо се спусна между банките. На вратата тя спря рязко и се обърна към слисания доцент:

— Можете да пишете двойка и на мен! — и после изчезна.

Една минута тишина в залата виеше като сирена, докато едно от момичетата стана и без да поглежда преподавателя, тръгна към отворената врата. След него се хлопна втора банка, трета и студентите мълчаливо излязоха от залата. Морев стоеше, изцъклил учудено очи и недоумяваше.

По стълбите Мария настигна Сашо и го спря. Хвана го за ушите и усмихната го целуна:

— Идвам с теб! — после отпусна ръце и ги уви с любов около него. Втората им целувка бе дълга и изпълнена с желание и надежда.

Край тях минаваха студенти и преподаватели, разбиращо се усмихваха и продължаваха по своите работи в този ден, който сякаш изведнъж бе станал по-светъл и чист за всички!

ДА СИ ОТКРАДНЕШ ЖИВОТ

Пролетта на 2005-та ме настигна във Варна, с осем лева и една фалшива шофьорска книжка в джоба. От два месеца ме гонеха братята Саркизян, за половин килограм хероин, който всъщност дори не бях задигнал аз. Крадливото копеле, по прякор Жабока, с което се подвизавах през последната година в района на централна гара в столицата, ме изпържи и духна с дрогата зад граница. Стоката от братята бях получил аз и естествено сега те гонеха мен. На няколко пъти бях на косъм от смъртта, а един път дори ме пипнаха, но случайността или късмета ми помогнаха да се измъкна. По-скоро бе късмет, защото много ми вървеше на всякакъв хазарт и в трудни ситуации винаги се измъквах сух от водата. Може би затова копелетата, с които общувах ме наричаха Люк-Любо, демек, щастливия Любо.

Сега се шляех из морският град без пари, подслон и никакви приятели. На 23 години, кестеняв, висок и достатъчно глупав, за да се забъркам в подобна каша, седях на една пейка в морската градина и си спомнях милото лице на мама, когато ме гушкеше като малък, след поредната сторена бяля. Още помнех топлите и сухи ръце, мирисът на прост сапун от дрехите и онова неповторимо усещане за дом и подслон, което ми даваше прегръдката и. Иначе сменяхме квартирите от град на град, в зависимост къде си намереше работа тя. Израсла в детски дом, мама тръгнала с първият негодяй след навършване на пълнолетие. Той, разбира се, не пропуснал да я ошета и когато разбрал, че на бял свят ще идвам аз, естествено изчезнал и я оставил да се оправя сама. С невероятни лишения тя ме отглеждаше, докато навърших 11 години. Тогава почина, а по детските домове тръгнах аз. Слава Богу изтраях едва до петнадесет годишен, след което завърших висшият колеж по улично право в София. Като бездомно псе се скитах немил-недраг и нямах кураж да сторя и най-малката добрина някому. От повечето хора бях видял само зло, а съжалението което проблясваше в очите на малкото останали, ме караше да се озлобявам

безпричинно и глупаво, като малко кутре на стара обувка. Обикновено като я закъсах съвсем, се сещах за мама и сякаш тя, някъде от небитието ми помагаше да се изправя и тръгна отново.

Свикнал да импровизирам всеки следващ момент, измъкнах от близкото кошче за смет един вестник и се зачетох. Беше вестник за обяви и се намираха доста такива за работа. Аз не бях претенциозен, избрах си две — три и тръгнах по адресите. Вечерта вече бях продавач на дюнер — кебап, при едни араби в центъра на града. Заплатата не бе голяма, но имах безплатна храна и дори легло, в ламаринената барака където работех. Повече за момента не ми бе нужно. Подкарах я като обикновен човек и дори си засякох лека брадичка, за да не ме разпознае някой от преследвачите ми. В средата на април усетих, че моите работодатели — арабите, се занимаваха не само с изхранването на гражданите. Основният им бизнес всъщност беше търговия с проститутки, най-вече от ромски произход. Докато незабелязано ги проучвах, те също си бяха направили своите изводи за мен и един ден моят шеф Месут, направо ме запита:

— Лубо /ю — то не можеше да произнася/, какво ще кажеш да работиш за нас?

— Нали това правя? — престорих се на наивник аз.

— Говоря за сериозна работа, която ще ти донесе добри пари! Ще си купиш нови дрехи, кола, може да си хванеш красиво момиче. Пък и няма да спиш все в тая барака, я! Ще можеш да си наемеш квартира!

— Защо мислиш, че си нямам момиче?

— Е, хайде приятелу! Аз не разпитвах нищо, когато те взех при мене. Разбрах, че бягаш от някого, но не питах. Може да бягаш от полицията, но това не е моя работа. Виждам, добре работиш, а нямаш приятели! Ни момиче, ни момче! Сега предлагам по-добра работа! Трябва сам да решиш!

Въжето се затягаше. Ако откажех, току-виж съм останал и без тая работа. Ако приемех, отново се забърквах в поредната каша. Трябваше да измисля нещо приемливо и за мен, и за тях.

— Виж, шефе! Вярно, че бягам, но не е от полицията! Можеш да провериш, когато искаш! Не знам чувал ли си за едно нещо, дето му викат „нешастна любов“? Бягам от едно момиче, защото ме излъга! Не

мога да стоя в моя град, не искам да я срещам всеки ден, а да не сме заедно! Още повече, да я виждам с други мъже! Разбираш ли?

Месут ме изгледа с едно око крайно недоверчиво, но се направи, че ми вярва. Преди да си тръгне заръча, да си помисля още веднъж и на мен ми стана ясно, че дните ми на дюнержия най-вероятно са преброени.

Точно в този скапан момент усетих, че съм наблюдаван. Когато човек живее на ръба на бръснача, си изгражда рефлекс, без които не би оцелял и ден. Срещу мен на улицата, пред един мини маркет се намираше фризер за сладолед, на който обикновено работеше възрастна лелка. Сега там бе подпряла красивата си главица някаква хлапачка и най-безсрамно ме зяпаше. В първият момент изтръпнах и се вдървих, но после си дадох сметка, че ако беше от преследвачите ми, нямаше да се усмихва по този начин. Всъщност, ако трябва да бъда честен, май до момента никой не ме бе гледал толкова дружелюбно. И странно, с тая моя изтръпнала душа изведнъж разбрах, че и аз съм човек като другите.

Отидох до момичето и му предложих да направим трампа, дюнер за сладолед. То се усмихна тъй мило, че нещо ми заседна на гърлото.

— Става! Само, че не ям пилешко!

— Язък! — въздъхнах печално — Дюнерите ни са с пилешко месо. Сега трябва да се харча за сладолед!

— Защо? Аз ще те почерпя!

— Бягай, бе! Че ти ако черпиш всеки срещнат, до довечера ще фалираш!

— Какво от това? Сладоледа си е мой, а и аз не черпя всеки срещнат. Нали сме колеги, все пак!

— Да, бе! Колеги! Ха — ха!

— Да не би продавачите на дюнер, да са по-престижни от тия, дето продават сладолед?

Ей тъй се запознахме с Вики, от Виктория и разбрах, че този ден просто замества майка си, която е болна. Иначе бе ученичка в Икономиката и тази година щеше да е абитуриентка. Родителите и бяха разведени, тя имаше и по-малък брат, който обаче живееше при баща и. Голямата и грижа бе, с какво ще отиде на бала до ресторанта, който се намираше в Златни пясъци.

— Нямах проблем! — праснах се аз — Ще те закарам! Само кажи в каква кола предпочиташ? Мерцедес, Ауди, БМВ? — имах предвид крадена, но тя не подозираше разбира се.

— Ти да нямаш гараж, случайно? — блеснаха усмихнати очите и.

— Абе, не питай много! Само си избери колата!

— Добре! Ще помисля! — обеща, а след седмица вече бях уредил и себе си, за придружител на самия бал. Дадох и сто лева за моят куверт и се размислих дълбоко. Вики не посочи марка кола, но пожела да е най-интересната от всички възможни.

— Ако не беше много цинично, щях да предпочета линейка или пожарна! — смееше се откачалката — Да събера очите на всички в гимназията! Или валяк, а? Представи си валяк, с вързани на него разноцветни балони. Ти го караш, облечен в яркочервен костюм, с бяла папионка и всичките ми съученици зяпат как ме вземаш. Яко, нали?

— Супер яко! — преглътнах, защото за отрицателно време се бях влюбил в това момиче. Виктория бе толкова безгрижна и слънчева, колкото уплашен и подтиснат бях аз. Изведнъж сякаш ми бяха показали онзи свят, за който мама ми бе разказвала като малък. Като ме приспиваше, тя обичаше да си мечтае на глас. Това, което съм запомнил, бе малка тристайна къща с двор отпред, на който стои люлка, а край нея две цъфнали ябълкови дръвчета. Аз съм вече голям, женен съм за красиво момиче и гледам как мама люля моят син, респективно своят внук. Току-що съм се върнал от работа, където съм голям шеф и отвън на улицата стои паркирана собствената ми кола. Светлосиня! Тъй като това бе любимият и цвят, а от марките на колите нищо не отбираше, тя така си представяше идеала за един бъдещ живот. Милата, тя дори не забелязваше, че за поне петдесет процента от хората край нас, това бе ежедневие а не лукс.

До бала оставаха деветнадесет дни и аз се постарях да си уشيا желаниа червен костюм. Малко се затрудних с папионката, защото се намираха все черни, но накрая и това реших. Една вечер забелязах, че брадатият фокусник, който обикаля скъпите ресторанти по центъра, притежава бяла папионка. Изчаках го да влезе в близкия ресторант към десет вечерта и се вмъкнах след него. Седнах близо до дансинга и си поръчах една бира. Келнерът ме изгледа малко накриво, защото с моите дънки и спортен пуловер не се вписвах в околния пейзаж от

костюмари и баровци, но все пак я донесе. По време на фокусите, брадатият пожела някой от публиката да му асистира и аз на момента станах. Докато той се стараше да изглежда недостижим с един фокус от времето на баба ми, аз му свих папионката и часовника. Портфейла му оставих, защото не съм джебчия все пак. Трябваше да му покажа да не се прави на голяма работа, щото всеки си намира майстора в крайна сметка. После си излязох, прибрах се в бараката и кротко заспах. Почти бях забравил братята Саркизян и опасността, която ме дебнеше всеки ден. Така неусетно дойде двадесети май, денят на бала. Предварително се бях разбрал с Месут, тоя и следващият ден да почивам, а после да приема предложената от него работа, за която все още нищо не знаех. Случи се голям ден наистина. Още сутринта, щом напуснах бараката усетих, че зад мен се лепна някакъв копелдак. След стотина метра забелязах, че и друг негодник с малък мотопед ме следи. Работата ставаше рошава и трябваше да се спасявам. Свърнах към катедралата в центъра и небрежно минах край паркираните пред нея стотина таксита. Избрах си едно току-що спряло Ауди със запален двигател, на което шофьорът бе отворил багажника и бъркаше вътре. Спокойно се качих и потеглих с мръсна газ. Успях да видя слисаната физиономия на шофьора и черната Мазда, изскочила незнайно откъде. Започна се гонитба по централните улици на Варна, за каквато продуцентите от Холивуд, могат само да си мечтаят. На края на града, вместо по магистралата за Шумен се отклоних по пътя за Добрич и успях да се измъкна от преследвачите си. В центъра на Добрич паркирах колата много акуратно и се отправих пеша към полицията. Естествено, не отивах там за да се предам. Пред районното управление видях пет паркирани полицейски коли, но не бях особено впечатлен. Бяха обикновени патрулки Опел-Астра. Завъртях се към задния вход и съзрях прекрасен Крайслер, най вероятно на шефа на полицията. Точно такива бяха американските патрулки по филмите. Неприятното бе, че плешивият цивилен копой, който я караше, в момента много старателно лъскаше предния капак с гюдерия. И отново импровизация, разбира се. Приближих се небрежно, извадих цигара и му поисках огънче. Докато той услужливо ми подаваше запалката си, промълвих тихо:

— Имам информация!

Лицето му се стегна и ме изгледа почти враждебно:

— Каква информация?

— За жена ти!

— За Лили?! — оцъкли се с такова недоверие, че за момент допуснах, че съм сгафил. Жена му можеше да е инвалид, например. Изглеждаше доста агресивен, затова разперих ръце миролюбиво пред него:

— Знам, знам! Не можеш да повярваш, но все пак си ченге и знаеш, че няма да тръгна да се ебавам с такова нещо! Нали?

Той помисли миг — два и присви очи:

— Кой си ти?

— Частен детектив от Варна. — скромно издухах цигареният дим през носа си и уточних — Нает съм от жената на твой колега.

— Кой колега?

— Не се дръж като дете!

— И какво?

— До тук за една седмица, твоят колега и жена ти са правили секс два пъти и ако побързаш, може да бъдеш свидетел на третият.

От тъмночервено, лицето му побеля и с голямо усилие запита:

— Къде са?

— Зад високият блок, на улицата! Веднага ще ги видиш! — посочих кооперацията на петдесетина метра от нас. С гюдерията в ръце, копоят хукна натам, без да погледне към колата. А Крайслерът си стоеше отворен, с ключове на контакта, спуснат прозорец и хубава музика, идваща от радиото. Аз просто седнах и културно я подкарах. Някъде по средата на пътя към Варна, радиостанцията под радиото пропука и ченгетата запитаха кой съм и защо съм откраднал колата. Вече бях изключил сателитният преследвач и небрежно отвърнах, че ми трябва за да се разходя. Уточних, че ми се иска да видя румънската граница. Едва ли ми повярваха, но все пак се заинтересуваха към Дуранкулак, Кардам или Силистра съм тръгнал. Засмях се и ги успокоих, че скоро ще си я намерят непокътната, стига да не се панират излишно. Заплаших, че ако ме ядосат, като нищо ще я запаля накрая. Последваха резонните заплахи от тяхна страна и така увлечен в интересен разговор, стигнах Варна. Спрях на центъра и незабележимо успях да си прибера новия костюм от бараката за дюнер кебап. След това преместих колата на една съседна до Централното полицейско управление улица, която бе запушена от едната страна и почти нямаше

движение. Оставих я и отидох на пазар. За час се сдобих с букет червени рози и единадесет разноцветни балона, вързани на здрави конци, като за бална кола. Върнах се при Крайслера, дегизирах се с червеният костюм, закачих балоните и потеглих към Вики. Когато ме видя милата, очите и станаха кръгли от изненада.

— Любо, каква е тая кола?

— Твоята каляска за бала! Не ти ли харесва?

— Супер е! Но откъде я взе?

— А не мислиш ли, че от време на време ми се случва да ползвам такива коли? Свързано е с истинската ми професия! — Бях се зарекъл да не я лъжа за нищо и това бе самата истина. Щом ме пипнеха, ченгетата ме отвеждаха до ареста, точно с такива превозни средства.

— Значи си полицай! — някак разочаровано ме изгледа Виктория. — А аз си мислех, че си хулиган!

— Между двете няма особена разлика! — подадох и розите и тя грейна от радост.

— Хайде, качи се в къщи да се почерпим преди да тръгнем за бала!

Качихме се разбира се, почерпихме се и като му дойде времето, просълзената и майка ни изпрати, а някакъв съсед запечата великото събитие с камерата си. Естествено в гимназията събрахме очите на всички. Снимаха ни даже от телевизията. По-късно отидохме в Златни пясъци на ресторант и балът започна. Може би защото никога не съм бил на абитуриентски бал, за мен Вики бе най-красивото и щастливо момиче от всички. До полунощ танцувахме и се веселихме и щом стана точно дванадесет, за да не пресиля късмета си и да и разваля бала, помолих:

— Вики, слънчице! Трябва да тръгвам!

Лицето и помръкна.

— Толкова ли е спешно? Не може ли да останеш до сутринта?

— Няма как! Налага се!

— Тогава и аз ще дойда с теб! — решително ме хвана за ръката и ме поведе към изхода на ресторанта. След няколко крачки аз спрях.

— Виж, ти не знаеш за какво става въпрос! По-късно ще разбереш и ще се убедиш, че съм бил прав да си тръгна! А теб не мога да взема със себе си! Просто не мога! И приеми това за спомен! —

подадох и бялата папионка. Тя я взе, стисна я в ръцете си и ме погледна сериозно. В един миг сякаш разбра всичко и поклати глава:

— Каквото и да става, тръгвам с теб Любо!

Пролетта на 2006 ни свари в една рибарска къщурка, на самият бряг на морето, при нос Шабла. Край нас се намираха още стотина подобни къщички, фургони и бараки, където живееха и се препитаваха с риболов неколцина читави поданици на родината. За изминалите лято, есен и зима, ние с Вики обикнахме това ветровито, диво място и излезе, че аз съм един доста добър рибар. Убедих се, че мога да се грижа достойно за жена си и тримесечният си син, без да се налага да лъжа, крада или нещо от сорта. До момента нито братята Саркизян, нито полицията са ме надушили и се надявам, така да е и занапред. Има един проблем обаче, който ме измъчва и се чудя как да го реша. Пред къщурката имаме два квадрата земя, на която Вики иска да засее градинка, а аз мисля как да построя люлка за малкия. Искан ми се да зарадвам и двамата, а ми се струва, че тоя фокус не е по силите ми. Това не ти е да свиеш папионка на фокусник, или патрулка от полицаи! По-трудно е дори от това, да си откряднеш нов живот!

ДЪЛГИЯТ ПЪТ ПРЕЗ ТУНЕЛА

— Тате, Тате!

— Кажи, пиле?

— Ела да видиш какъв тунел си направих! — възторжено писукаше петгодишният ми син в коридора.

— Добре, след малко! — малкият си измисляше хиляди забавни игри и за всяко ново откритие си търсеше публика. В доста от заниманията му аз играех роля на кон, костенурка нинджа, извънземно, или каквото му измислеше малката главичка. С радост и удоволствие участвах в игрите му, когато не бях зает. Край него се чувствах спокоен, безгрижен и добър — състояния, които не ми бяха присъщи в нормалния живот навън.

— Тате, ела бе, тате! — продължаваше да ме вика синът ми. Станах от фотьойла и отидох при него. Той стоеше пред голямото стенно огледало и държеше в ръчичката си малкото огледалце на жена ми, обърнато към голямото.

— Виж тунелът колко е дълъг! — възклищаваше с искрено удивление малкият.

Спрях рязко. Като хипнотизиран не можех да откъсна поглед от огледалото. Стоях, а кръвта ми изтичаше в тунела, водещ към нищото, образуван от огледалното отражение. Тази игра ми беше ужасно позната. Преди години, на два пъти прехвърлях крак в отвъдното и с непоносима болка, все пак се задържах в измерението на обикновения човешки свят. Страхувах се от тунела и от неговите безбройни сводове, спускащи се към безкрайността.

— Тате! — изкара ме от транса гласът на сина ми. Дръпнах се и влязох обратно в стаята. Отпуснах се безсилен във фотьойла, а малкият се гушна в мене. Сгрян от топлинката му и потъващ в блажен унес от детското му бърборене, аз се престраших да си спомня за двете си пътешествия в тунела. Нито преживяното, нито споменът за него ми бяха приятни, но сега имах сина си, а той ме държеше по-здраво от всичко, което можеше да ми създаде илюзия за живот. Беше добре и да

се освободя от необяснимия страх, причинен от две обърнати едно към друго огледала.

* * *

Бях в шести клас, когато командироваха баща ми за цяло лято в курорта Албена. Той работеше като таксиджия и заедно с колегата си разполагаха с бунгало до края на сезона. И двамата обаче се прибираха в града всяка вечер, а в бунгалото се разполагахме аз и синът на другия шофьор — Златко. Лятната ваканция беше дълга и скучна за две момчета на по дванадесет години. По цял ден висяхме на плажа и единствените ни удоволствия бяха да ловим попчета, или да се къпем в морето. Хранехме се на един служебен стол близо до бунгалото и се чувствахме щастливи, че сме без надзор и контрол от страна на родителите си. Почти всеки ден сами минавахме край пиацата на таксите да си видим бащите и да издрънкаме по някое левче за дъвка или друга детска занимавка. Тогава не се замислях за неща като политика, власт или идеология. Знаехме само толкова, колкото ни казваха в училище, и всички западни туристи в курорта приемахме като мръсни, гадни капиталисти. И през ум не можеше да ни мине, че в Албена идваха да почиват работници със семейства, досущ като нашите, с „нищожната“ разлика, че бяха малко по-богати и доста по-свободни от нас. Завиждахме на чуждите деца, че могат да си купуват всички хубави неща, които продаваха в магазините на „Кореком“ и още повече ги мразехме. Стотинките, които ни оставяха бащите ни, стигаха за дъвка „Идеал“ и два — три сиропа, а това съвсем не можеше да се нарече богатство.

Един ден Златко намери на плажа цели пет долара. Радвахме се на банкнотата скришом в бунгалото и минаха няколко дни, преди да се сетим да я похарчим. Отидохме в най-близкия „Кореком“ и започнахме да смятаме колко шоколадови яйца можем да си купим. От всички вкусотии яйцата най-ни привличаха, защото в тях имаше различни сглобяеми играчки, доста по-интересни от тия, които се продават сега. И до днес си пазя двата бронзови индианеца, които оцеляха след нашествието на сина ми върху колекцията, която бях събрал като хлапак по онова време. Тъй като за българи беше забранено да

пазаруват в тези магазини, се обърнахме за съвет към продавача на сладолед — бате Сашо. Винаги на него оставяхме уловените попчета след риболов, а той ни даваше безплатно сладолед. Черпеше ни и без да му носим риба, защото бяхме приятели. Тогава беше сигурно двайсетина годишен, но за нас беше единствения безспорен възрастен авторитет в курорта, макар винаги да бе усмихнат. Той реши въпроса точно за пет минути. Поговори с някои от клиентите си и ни посочи на млада двойка англичани. Каза, че всичко е уредено и ние тръгнахме с тях. Златко с трепет и явно недоверие подаде банкнотата пред магазина, което само разсмя англичаните. Влязохме с тях и на въпросителния жест какво искаме, посочихме веднага яйцата. Мъжът ги купи и отвън ни ги подаде с усмивка. Изчезнахме бързо, без дори да му благодарим.

Така се почна всичко. Веднъж опитали от хубавото, на нас ни се искаше все повече и повече, докато с помощта на бате Сашо започнахме да обменяме валута на чужденците. В началото работехме с негови пари, като ни се полагаше малък процент, а по-късно натрупахме неголям капитал, който доста успешно завъртяхме. С едно „Чейндж мъни?“ успяхме да си докараме прилична печалба за деня. От шоколадови яйца се прехвърлихме на по-едри неща, като след около месец и двамата със Златко успяхме да си купим дънки „Вранглер“. Още същия ден цъфнахме при бащите си и ги помолихме да ни върнат в града за ден — два, за да можем да се изфукаме пред хлапетията в махалата. Обяснихме, че парите за дънки сме събрали от продажбата на рибата, която ловяхме, и дори получихме похвала за това. Така купувахме валута, с нея — различни интересни неща от „Кореком“, които после продавахме с двойна и тройна печалба на нашите съученици и приятели. Неусетно придобихме самочувствие, породено от парите и тайната, забулваща произхода им. В очите на връстниците ни се издигнахме на висоти, които осъзнахме с получаването на първите двойки в училище есента. Самозабравили се от снобско важничене, малко болезнено проумяхме, че трябва все пак и да се учи.

Цяла зима със Златко събирахме стотинки и левчета от където можехме, за да сме готови за следващото лято.

Още първия ден на ваканцията кацнахме на Албена. През това второ лято успяхме да си купим по един японски радиокасетофон и по

един сгъваем велосипед.

На третата ваканция вече заглеждахме момичетата и си създавахме кратки запознанства. Бате Сашо си оставаше все същия симпатяга и най-добър наш приятел. Винаги усмихнат зад количката, той по стар навик ни подаваше по фунийка сладолед, но за нас бе от особено значение да си го платим със собствени пари. Бяхме разбрали, че се занимава с чейндж заради майка си. Покрай лечението на някаква болест тя станала наркоманка и се нуждаеше от опиати. Във валутните аптеки продаваха морфин със специални рецепти и оттам бате Сашо снабдяваше майка си. Не го чухме никога да се оплаче от нещо, а вицовете, които разправяше бяха по-смешни от всички, чути някъде другаде. Всъщност, той ни държеше без да се усетим встрани от мръсотията, съпътстваща всеки чейнчаджия. Учеше ни как да се пазим от ченгетата и да не алчнем за повече от това, което ни правеше щастливи за момента. Винаги, когато вирехме нос ни напомняше незабележимо как се чувстват връстниците ни, които ние просто мамехме с търговииите си. Правеше го на майтап, без да ни поучава и резултат беше невероятен. Със Златко се чувствахме като герои от интересен приключенски филм, пълен с полуголи хубави момичета, ченгета и голямо синьо море. Филмът свърши една вечер в дискотеката на покрива на най-големия хотел в курорта. Беше началото на юли и пристигналите нови групи чужденци проучваха всички места за забавления. Повечето ходеха на групи и се веселяха свободно и непринудено, като всички нормални хора. За една такава група холандци спомена бате Сашо и вечерта тримата се завъртяхме край дискотеката. Мотаехме се в огледалното фоайе пред входа и чакахме да дойде групата. Аз и Златко имахме по трийсетина лева, но бате Сашо носеше цели хиляда.

Нещо беше закъсал и кебапчията, който ходеше по плажа му ги бе дал в заем. Усещахме, че с майка му нещата се влошаваха, но с присъщото си за хлапаци безгрижие гледахме отгоре на всичко, което не ни засягаше пряко.

Бяхме се подпрели на парапета, който също бе облепен с огледала и от височината на петнадесетия етаж гледахме към тихото нощно море под нас. От дискотеката излизаха звуците на „Бони Ем“ и се носеха предизвикателно над курорта и водата. Лек вятър поклащаше разноцветните мигащи светлини на цветомузиката и създаваше

илюзията, че сме на голям увеселителен кораб, тръгнал нейде към примамливи непознати страни и хора. Холандците се появиха след около час и ние побързахме да сменим парите преди да влязат в дискотеката. Нашите със Златко обменихме буквално за секунди и се заехме да помогнем на бате Сашо. Обърнахме всичките хиляда лева и тъкмо приключихме, когато изскочиха ченгетата. Бяха две цивилни бройки, които засичахме по няколко пъти на ден из курорта. Недвусмислено по-якият тръгна към нас, а другият затича към аварийната стълба на парапета към покрива. После всичко стана ужасяващо бързо. Бате Сашо се спусна да изпревари ченгето към стълбата, но якият успя да го спъне отзад и нашият приятел се блъсна с глава в една колона. Разлетяха се парчета счупено огледало, но от инерцията той се спря чак до парапета. Отпусна се като парцалена кукла, а гулдените, които така и не бе успял да преброи докрай, се разсипаха от шепата му. И ние, и ченгетата пристъпихме към него и спряхме поразени не само от изтичащата от разрязаното му чело кръв. Смъртта с един замах бе прибрала нещо от него, което мигове преди това го правеше един от нас. Леко превит, с наклонена към парапета глава той сякаш се оглеждаше в парчето счупено от колоната огледало и кой знае как задържало се право до ръката му. Очите му ни гледаха спокойно и безжизнено и вече нищо не ни казваха. А в огледалото на парапета се отразяваше парчето счупено огледало, до ръката му и вътре в него още едно, и още, и още, като образуваше някакъв тъмен тунел, по който бе избягала тайнствено смъртта, отнесла усмивката и живота на бате Сашо.

Тунелът беше толкова дълбок, страшен и привличащ, че не откъсвах очи от него. Чувах някакъв зов и като обладан от черна магия усещах как се изправлям и надвесвам над парапета. Едно движение само и щях да полетя към неизмеримите дълбочини, към които така или иначе се приближавахме с всеки изминат ден и час, независимо къде и какви бяхме и колко обичахме живота.

Нещо извънмя и душата ми, тръгнала към неизвестността, се спря и се огледа. Започнах да виждам и аз. Бях прекрачил с единия крак в празнотата под терасата на хотела, а двете ченгета и Златко ме гледаха, занемели от ужас. Забелязах, че ръката на бате Сашо се бе отпуснала и захлупила малкото парче огледало, показало ми тайнствения път към отвъдното. Така тунелът беше затворен, а бате

Сашо бе направил последната си добрина за мен. Слязох от парапета и се разплаках. Бях вече голямо момче и се мислех за мъж, но болката в мен напираше с голяма сила и ме правеше слаб и безпомощен. За първи път губех нещо истинско и усещах, че със смъртта на приятеля ми в мен умира детето, заедно с онова прекрасно безгрижие, което търсех и винаги намирах в чистите и добри очи на бате Сашо.

Втората ми среща с тунела стана в казармата. Адаптацията ми към условията там ставаше трудно и болезнено. Свикнал преди това на топли грижи от страна на родителите си и възпитаван от тях в дух на независимост и онази относителна свобода, която можех да си позволя за онова време, аз се чувствавах като диво животно в клетка. Никой от набора ми, или стари войници не можеше да ме упрекне, че съм мамино синче, напротив, стараяха се да пречупят онова непокорство, което все още ме задържаше в човешки облик и не ми даваше да се превърна в обикновена бурмичка от сложната и закостеняла машина на казармата. Малко след клетвата аз останах единствената черна овца от новобранците и първа бройка за всичката мръсна работа, която можеха да ми измислят старите войници. А те бяха доста изобретателни, защото в казармата развлечения почти нямаше и моето упорство ги забавляваше добре. Наричаха ме кирпич, опърничав козел, инато магаре и още куп подобни суперлативи.

Това обаче не ме дразнеше особено, защото просто не им обръщах внимание. Лошото бяха нарядите, които давах през ден и то все във времето, когато можех най-малко да си почина. Скапвах се от хронично безсъние и преумора, а ако случайно останех за пет минути, без да върша нещо, заспивах на момента. Научих се да спя прав на пост, както и да хитрувам като всички други войници на полосата. Ракетното поделение, в което служих, бе изолирано дълбоко в гората, а най-близкото село до него беше на четиринадесет километра. Една сутрин по време на наряд, когато трябваше да си почивам полагаемите ми се два часа, в караулното се вмъкна пъпчивият и злобен като пинчер младши сержант Чуков. На лакътя му бе сложена лента за дежурен по район и той както винаги, се надуваше като японски петел.

— Кирпич! — изрева той страховито, но аз не се помръднах. Никой нямаше право да ме безпокои във времето, дадено ми за почивка от наряда и той прекалено добре знаеше това.

— Идваш с мен да почистиш тоалетните в щаба! — с мазен подигравателен глас ми заповяда той и скрита мокрите ми цинтови обуца, сложени до печката да се сушат. — Ставай бързо!

Изгледах го с омраза от мръсното легло, на което си бях легнал с дрехите, и се изплюх до краката му. Той почервения като цвекло, а пъпките по мизерната му мутра побеляха и така заприлича на уродлива крастава жаба.

— Не изпълняваш заповед, а? — гласът му премина във фалцет и той вбесен се обърна и излезе от стаята. След малко дойде, заедно със старшината, който отговаряше за нашата група. Той беше четиридесетгодишен, нисък и закръглен като баскетболна топка, тарикат, който все се опитваше да се прави на хубав за всеки, с когото е в момента.

— Илиев! — угоднически ме потупа той по рамото. — Вземи ги измий тия шибани тоалетни, че няма кой бе! Войничето, което трябвало да го направи се разболяло и сега е при бацилите в лазарета. След половин час ще дойдат офицерите, а не можем да ги посрещнем с мръсни кенефи, нали?

— Това заповед ли е? — озъбих се аз.

— Е, ти все заповеди ли искаш бе, момче? Вземи направи и ти нещо на добра воля, стига си скачал все с рогите напред! Не ти ли омръзна да те тормозят всички наоколо!

— Омръзна ми, другарю старшина и затова, щом това не е заповед, да ходи Чуков да ги мие тези кенефи! Аз не съм срал там! Който е кензал да си го чисти!

— Искаш да кажеш, че офицерите трябва да си ги чистят, а? — в очите му блеснаха опасни искрици и аз усетих, че трябва да си затварям устата. Въпреки всичко продължих — Искан да кажа, че преди пет минути съм дошъл от полосата, че съм мокър, гладен и ми се спи. Знаете много добре, че това което искате от мен, не е правилно, нали?

Старшината погледна Чуков и отвърна:

— Това е казарма, момче! Много неща не са правилни тук, но няма ти и аз да ги оправяме сега. Хайде, заради мен отиди и измий кенефите, а аз няма да го забравя! — обърна се и излезе, а Чуков злорадно се изхили.

— Що бе Илиев, можеш и да не направиш услуга на старшината. Той не ти е заповядал и аз съм свидетел за това. После, обаче...! — той заклати празната си глава — Да ти е яко дупе, козльо!

Изцвях му още една плюнка до чепиците и станах. Нахлузих си мокрите цинти направо, без партенки и се повлякох към щаба. Чувствувах се като мръсен мокър парцал и точно тъй изглеждах. Сивото и студено декемврийско небе бе захлупило поделението и ръсеше ситен твърд дъжд, който сякаш се страхуваше да се превърне в сняг. В щаба с опитна професионална хватка измих тоалетните и на двата етажа и тръгнах да излизам. Отвън до входа ме чакаше Чуков и ме спря, за да провери какво съм свършил. След малко се върна и заяви, че съм оплескал тоалетната на първия етаж. Тръгнах след него да видя за какво има претенции и видях, че пъпчивото копеле нарочно беше изсипало хлор в коридорчето между двете кабинки.

— Виж каква свинщина си направил бе, боец! — отмъстително се захили пак той. — Изчисти го веднага.

— Аз ли? — пристъпих към него бавно със стиснати юмруци.

— Ти какво, плашиш ли ме бе, кирлив новобранец такъв? — даде си кураж и дори леко замахна с ръка към мен Чуков. На мен толкова ми трябваше. Сkochих и му забих един в пъпките. Главата му се удари отзад в стената, и за да не падне, го подпрях с един ъперкът под брадата. От устата му плисна кръв и ме опръска. Отдръпнах се и младши сержантът се изсипа на земята. Пресегнах се и взех маркуча от чешмата встрани. Пуснах водата и насочих струята към окървавеното началство. Той се заизвива като червей от студената вода в хлорта, която сам си беше наръсил и се закашля задавено. Спрях чешмата и излязох. Щом шаваше, значи беше жив, а това ми стигаше. Върнах се в караулното, легнах и заспах.

Едва ли бях спал повече от пет минути, когато ме събудиха. Беше началник караула. Поиска ми колана и ме вкара в ареста. Малката стаичка с още по-миниатюрно прозорче, където бях затворен, беше по-студена и от фризер. Дървеният нар бе вдигнат и заключен с катинар на стената. Всичко наоколо беше цимент, студ и безизходица. Свих се клекнал, за да спестя ценните калории топлина, но голяма полза нямаше. Теглих им една мръсна псувня с пълен глас и извадих безопасна игла от яката на куртката си. Счупих края с главичка и хванах катинара. Беше смешна работа да го отворя. Имаше време като

ученик, когато от чист интерес към забранените неща поизучих някои апашки номера. Ето, че сега това ми помагаше.

Спуснах нара и легнах в поза на човешкия ембрион в зародиш. Така заспах пак. Много скоро ме събудиха за втори път тази сутрин. Отворих очи и видях командира на поделението да ме побутва по рамото. Скочих на крака и заставах мирно.

— Седни, седни момче! — посочи той към нара и сам седна на него. Гледа ме известно време и после запита:

— С какво отключи катинара?

Показах му безопасната игла.

— Ще ми разкажеш ли как стигна до тука? — върна ми иглата той. Вдигнах рамене. Какво можех да му кажа? Щеше да се получи като оплакване, а не исках да се излагам по този начин. Той почака малко и каза: — Искам да знам само истината! Твоята истина, защото онези истории, които чух за тебе, нещо не ми се връзват накрая! — гледаше ме като баща и точно по бащински сложи ръка на рамото ми. Топлите му кафяви очи успокояваха чисто по човешки и ме приканваха да споделя болката си. Не се правеше на добър като старшината, а си беше такъв. После, той беше първият човек, който се отнасяше добре към мен. Отпуснах се и започнах да разказвам. Изредих му всичките простотии, които бях изтърпял до момента и млъкнах. Той стана, извика началник караула и му нареди:

— Върни на войника колана и доведи онзи бития младши сержант на неговото място! Обади се на техния старшина и му кажи веднага да дойде при мен в щаба! Действай! — Обърна се към мен и тъжно се усмихна — Не си го слагай на сърцето, момче! Покрай идиотщините в казармата няма да разбереш как си станал мъж. Истинският мъж трябва да мине и през хубаво, и през лошо, нали?

Страхувах се да го погледна, заради влагата в очите си. Току виж си помислил, че плача като някаква ученичка. Нареди ми да отида в спалното ни помещение и да си легна. Това било заповед. Отвърнах „Слушам“ и тръгнах да изпълнявам първата човешка заповед от три месеца насам. Започнах да разбирам, защо българските войски са жертвали толкова смело живота си през изминалите войни. С такъв командир начело, едва ли нещо можеше да спре „Великия войник“, за който се пееше в песента.

От последната история положението ми в казармата съвсем се влоши. Чуков лежаше три дни в ареста, старшината на групата получи мъмрене пред строя, досущ като провинил се войник, а мен започнаха да ме избягват всички — и новобранци и стари войници. Наричаха ме с презрение „врзкар“, но не им стискаше да ме действат, както преди. През първите три дни не ми пукаше, но когато това продължи повече от седмица, започнах да се чувствам зле. Страняха от мен като от прокажен, а това тежеше май повече от старото тегло. Реших да опитам да живея сам сред другите, все едно бях сред враговете и резултатът беше адски мръсен. Озлобих се към всеки и всичко, и започнах накрая да се питам, дали пък вината не е в мен, щом толкова хора са се изправили насреща ми. Една нощ бях наред на портала на поделението, или както му казвахме още КПП-1. Това беше най-приятният пост, защото не трябваше да се върви по калната полоса, а само двадесет метра напред по асфалта на пътя и пак обратно. Можех и да се свия на сушина до сградата на КПП-то, без да съм в сериозно нарушение. След разговора с командира на поделението обаче, мерациите ми за кръшкане се бяха изпарили.

Кречех бавно, а мракът бе толкова гъст, че почти не виждах нищо, когато бях с гръб към КПП-то. На връщане бледата крушка на портала, чезнеща от вълните мъгла и дъжд ме привличаше, като загубило ориентация насекомо. На една от обиколките, приближавайки се към поделението, чух зад себе си тих човешки глас:

— Е-е-е-й! Ш-ш-ш-ш!

Стреснат се обърнах. Може би заради вятъра и шумящата гора не бях чул, как зад гърба ми се е приближил брадясал, облечен само по пижама мъж. Стоеше бос на асфалта, а от косата и брадата му се стичаха струйки вода. Залепналата за плътта му пижама очертаваше болезнено слабо тяло. Беше вдигнал едната си ръка към мен, а с другата държеше притиснато към гърдите си голямо кръгло огледало.

— Ш-ш-ш! — продължаваше тихо да съска като змия непознатият и да се приближава съвсем бавно. Усещането, че може да ти настръхне косата от страх, не е книжна измислица. Точно така беше с мен и в момента бях забравил, че на рамото ми виси заредена карабина. Стоях и гледах как расте огледалото идващо срещу мен и как ме поглъща в пустотата си. Пак бях пред тунела и невероятно ясно виждах светлината, идваща от очите на бате Сашо, преплетена с

блясъка от очите на непознатия. Чувах веселия му глас, който нещо ме зовеше, но с всяка крачка на брадясалия към мен ставаше все по-неразбираем и пронизителен. Накрая се превърна в писък и се плъзна по острието на бръснача, който държеше в протегнатата си ръка човекът срещу мен. Карабината ми се изплъзна от рамото и изтрака с приклада си на земята. Механично я задържах и това движение може би ме изкара от хипнозата.

Безумно и нечленоразделно извиках и замахнах с оръжието. Онзи се изви много ловко и отбягна удара. Хвърли бръснача срещу мен, хвана огледалото с две ръце и хилейки се високо побягна в мрака със странно кривяща се фигура. Едва сега мозъкът ми отчете реалността на кошмара, преживян наяве. Чувствувах, че краката ми треперят, някакви нажежени игли пронизваха главата ми и се задушавях. Отворих пресъхналата си уста и поех дълбоко дъх. Май бях спрял да дишам.

Когато началник караула ми доведе смяната, първата му работа бе да си извади пистолета.

— Какво има, Илиев? — огледа се дебнешком той и нареди на другия войник да си зареди оръжието. Вкараха ме в стаичката на КПП то и там старшината ми забърса няколко шамара.

— Няма нищо! — постепенно идвах на себе си аз. В това обаче началник караула не бе убеден, защото веднага завъртя телефона в караулното и вдигна целия наряд по тревога. Почти на момента дотърчаха няколко войника, а малко след тях дежурният офицер по поделение. Той изгони всички от стаичката и започна да ми задава всякакви въпроси, след като разбра, че не искам да кажа какво се е случило. Опитваше се да установи дали не съм се побъркал и аз направо му казах, че няма смисъл да продължава.

— Но ти трябва да кажеш какво е станало, момче! Приличаш на дошъл от оня свят, а се правиш, че нищо няма. Все пак се отнася до сигурността на поделението, за което отговарям аз. Моля те, кажи какво се е случило, каквото и да ти струва! Помисли и за другарите си!

Усмяхнах се, без да искам. Молбата му, заедно с обосновката и за „другарите“ ми, звучеше едновременно и приятно и нелепо. Дадох си сметка, че е тъпо да мълча, след като не можах да убедя никого, че всичко е наред, а хората се тревожеха.

— Никой няма да ми повярва, другарю лейтенант!

— Ти кажи по-бързо, а другото остави! — припряно ме подкани лейтенантът. Обясних му с няколко изречения, а той веднага ме помъкна да му покажа мястото, където се бе случило всичко. Заведох го и за моя радост той веднага намери бръснача.

Върнахме се и офицерът вдигна цялото поделение по тревога. Патрулът навсякъде се удвои, а други войници тръгнаха по пътя, от където беше дошъл непознатият. Едва на другия ден по обяд го заловиха, след като в издирването се бе включила военната и гражданската милиция. Човекът бил психично болен, избягал преди няколко дни от лудницата и се въртял в нашия район. Бил търсен непрекъснато от деня на бягството си, защото заклал с бръснач двамата си колеги по стая. Излезе, че аз съм изкарал късмет и съм спасил кожата. Дали заради тази история с лудия, или защото вече им омръзна да ме отбягват, отначало няколко от старите, а по-късно и други млади войници се спираха при мен и приказваха тъй, сякаш нищо не ни беше разделяло преди. Върхът обаче беше, когато една събота, след като ни бяха прожектирали някакъв филм, до мен се приближи младши сержант Чуков. Настръгнах като котарак, очаквайки някаква неприятност. Той обаче изкара пакет БТ и ми предложи цигара. Чудех се дали да приема, когато усетих тишината и очакването на войниците наоколо. Протегнах ръка и си взех. Бръкнах в джоба си за запалка, но веднага друг войник отстрани ми драсна клечка кибрит, сякаш бях някаква мадама. Запалих и огледах всички подозрително. Дали пак не си правеха цирк „приятелите“ ми?

— Илиев, ама и ти си един козел, да му... мамата! — тупна ме приятелски по рамото Чуков и се ухили — Е, аз че си изпросих боя, не мога да отрека! Но ти изобщо не ми уважи нашивките бе, редник! Така ли се бие началство? — престорено жално се оплакваше той, а всички наоколо ревяха от смях.

— Чуков, да ти го начукам! — отвърнах аз с облекчение. Вече не ми пукаше, защото бях един от тях.

* * *

Погледнах към сина си. Не бърбореше вече, защото беше заспал в ръцете ми. Дишаше леко и спокойно, така, както се спи на познато и

сигурно място. Той не се плашеше от тунела, защото беше малък, обичаше света и светът го обичаше безусловно. А аз? Щях ли да продължавам да се боя от две огледала едно срещу друго? Та те си остават само огледала — парчета стъкло, намазани с някаква отражателна боя отзад. Не бяха ли детински страховете ми? И защо един въображаем тунел може да бъде по-страшен от този, в който вървахме от първия до последния си ден? В кой тунел всъщност, се бях докоснал до смъртта — в измисления, или в този, който за по-просто наричаме ЖИВОТ? А сигурно ли е толкова страшна СМЪРТТА, или е по-страшен страхът от неизвестното, което стои зад нея? Каква е гаранцията, че след като умрем, духовете ни няма да си отдъхнат от наказанието ЖИВОТ? Въпросите се редяха един след друг и понякога си противоречаха с чувствата ми, но сега беше моментът да им търся отговори.

Малкия се размърда и отвори очи. Бяха още замъглени от съня, но ме позна и протегна ръчичка към лицето ми. Погали ме по небръснатата буза и чисто по детски заяви:

— Тате, обичам те! Нали ще си поиграем двамата?

Целунах го по рошавата глава и се съгласих. Той беше по-мъдър от мен. Всички деца са по-мъдри и по-истински от родителите си. Животът не беше нещо, за което е необходимо да се умува много. Той трябваше просто да се живее, понякога дори на игра, но заради самия него, а не заради тая или оная измишльотина, влязла случайно в главите ни!

Та, тук свърши моят тунел! Синът ми ме хвана за ръката и отидохме при стенното огледало да гледаме как едното огледало отразява другото. Беше забавно, като всяка детска игра. А аз не се страхувах, защото ме държеше една мъничка мъжка ръка!

ОБЛОГЪТ

От всички кръчми в града тази беше единствената, където всичко се бе запазило почти непроменено от времето. И сега, както през последните трийсетина години, върху опушените дървени рафтчета събираха прах няколко рибни консерви, три четири вида български цигари и неизменните редици от бутилки ментовка, гроздова и плодова ракия. Малко по-встрани се свиваха като изпъдени по една бутилка уиски, джин и водка. Коняците стояха на тезгяха до таблите с чистите чаши, а бутилираното вино изобщо не се редеше никъде — то си траеше в касите направо на пода. В кръчмата се продаваше само наливна бира и в последно време доста от посетителите я предпочитаха, защото правеше дебела яка и беше вкусна като едно време. А и зимата вече си отиваше, денят се удължи и слънцето все упорито пробиваше през опушените мътни прозорци, на които май вече не им трябваша пердета — и така да погледнеш отвън, човек нищо нямаше да види.

Хората които идваха в старата кръчма, също бяха запазили по нещо от едно време. Повечето бяха на възраст като кръчмаря Христо и единствения келнер Панто. Дънки и кожени якета рядко се мяркаха и обикновено не купуваха нищо. Тук не се продаваха вносни цигари и алкохол. Свади или побоища почти не ставаха, защото хората се познаваха, бяха от една черга, както се казва и не им беше до това. Имаха си достатъчно грижи извън кръчмата, за да си създават допълнителни в нея. Всъщност кръчмата много приличаше на ония английски или американски клубове, където членуваха хора със сходни интереси и които, освен да изпият чаша питие, можеха да си поговорят и отпочинат на спокойствие. Освен всичко друго, скарата тук беше превъзходна, защото не бе електрическа, а с дървени въглища.

Когато се намери на улицата, Тошко чакаше жена си да роди първото им дете. По сметките на докторите оставаха точно десет дни, а той остана без работа. Заводът в който работеше, бе затворен заради дългове и се обяви за приватизация. Той не беше единствен нито в

града, нито в страната. Шест години преди края на двадесети век България затъваше благодарение на обхваналата я политическа, икономическа и морална разруха.

Младото семейство живееше в евтина квартира до гарата и макар че разполагаха само с една стая, бяха доволни, че са самостоятелни и почти независими. Мима беше страхотна чистница и се грижеше всичко да е в ред и на мястото си. Мебелировката им се състоеше само от най-необходимото, а единственият лукс за Тошко беше папагалът Чико, заради който младата му съпруга не спираше да мърмори и който наистина разпиляваше просо на два метра около клетката.

Тази сутрин Тошко се излежава до късно, защото нямаше къде да ходи и какво да прави. Мима шеташе нещо край мивката и пускаше често-често чешмата, но когато стаята се изпълни с аромат на прясно сварено кафе и препечени филийки, тя го изрушка от леглото и двамата седнаха да закусват. Наедрялото ѝ тяло стоеше малко неудобно на стола, но все така силно излъчваше оная момичешка свежест, която го караше да я желае непрекъснато и колкото може по-често да я докосва и се увърта край нея като котарак.

— Гадже, мое ли си? — целуна я той по ухото с дежурния си поздрав и погали леко корема ѝ, в който се спотайваше според него синът му. Като всеки нов баща и той не можеше да допусне мисълта, че първото му дете може да бъде момиче.

— Какво ще правиш днес, Тошко? — въпросът издаваше грижата на бъдещата майка и макар да беше зададен спокойно, бе приет като упрек. Той се намръщи и изхруска една филийка:

— Добре де, това е едва първия ми свободен ден, а ти вече вдигаш пара! Знаеш, че половин година ще ми плащат по малко пари, нали?!

— Няма да сме само двама, Тошко! За детето ще трябва много пари, а техните подаяния ще ни стигнат само за три-четири пакета „Хумана“ на месец.

Филийките вече не му се струваха толкова вкусни. Той отпи от кафето, стана и си нахлузи якето:

— Добре, гадже! Като първобитен съпруг ще изляза и ще убия с каменна брадва някой динозавър за вечеря! Ако не намеря, ще ти светна дежурния полицаи на гарата. Той сигурно ще е по-жилав, но ти можеш да го изкиснеш в оцет като дивеч.

— Не си изяде закуската! — упрекна го жена му.

— Заради тебе! — използва възможността да и го върне той. — Не съм ти Чико, да ми мрънкаш като ям!

Мима не отговори, само демонстративно побутна и своята филийка, с което искаше да покаже, че и тя е обидена.

Навън мартенският вятър си играеше на криеница със слънцето, но когато облаците се отдръпваха за момент, ставаше почти топло и свежият мирис на земя и напъпващ живот събуждаше странни желания у него.

Тошко вървеше бавно към центъра на града и се опитваше да си спомни от кога не е играл футбол. Като ученик и в казармата риташе почти всеки ден, но откакто се ожени, му се струваше смешно да отиде да рита с хлапетата. Ако му паднеха от някъде повече пари, се канеше де си купи ракети за тенис и да ходи на кортове в края на града, но сега идеята му ставаше съвсем невъзможна.

Извади цигарите и видя, че пакетът и преполовен. И тях трябваше да ограничи, колкото може. По пътя се отби в две-три кафенета да пита за работа, но напразно. Дори да имаше място, собствениците предпочитаха млади и хубави момичета, тъй че не си струваше да продължава да пита. Помота се из центъра, поприказва с приятелите, които срещна случайно и си тръгна към квартирата. Вече беше обяд и стомахът му си искаше своето. Минавайки край старата квартална кръчма, му замириса приятно на печени кебапчета. Няколко пъти преди това се бе канил да види какво представлява това мизерно на пръв поглед заведение, но все се отказваше. Клиентите, които влизаха и излизаха, му се струваха прекалено възрастни и с вид на скитници като Ботевите хъшове. Сега не му мисли много и влезе. Вътре беше полутъмно, шумно и доста хладно. Миризмата обаче бе толкова апетитна, че му се събра слюнка в устата.

Прегледа си парите и като видя, че ще му стигнат, седна на една празна маса. Келнерът който се дотъркаля почти веднага, бе смешен шишко с добряшка усмивка и важен глас:

— К'во ще обичате моля? — и си почеса върха на носа, сякаш се съмняваше в благонадеждността на своя клиент.

— Една бира за тук и пет кебапчета за вкъщи!

— Готово! За кебапчетата малко ще почакаш! — бе приета поръчка и след малко Тошко отпиваше от вкусното пиво. Дали защото

беше гладен, но бирата много му хареса и си поръча още една.

Така, с изпотена халба в ръка, неволно се заслуша в разговора на съседната маса. Говореха си двама мъже, единият от които убеждаваше другия.

— Този камион е по-бърз от твоята „ИФА“. Вдига 80 мили в час, а това са 150 километра в час! Товари два тона повече и с тая скорост ще се движиш като с лека кола! Точно това ти трябва — да смениш старата барака! Взимай го, не му мисли много, щото някой друг ще го прилапа!

— Колко харчи казваш?

— Абе смешна работа, няма и двацет литра нафта!

— Е, е, съмнявам се, но трябва да се провери все пак — опъваше се почернял изсушен мъж, примижал от дима на цигарата, която не слизаше от устата му. — И каква му е максималната скорост казваш?

— 150 — 160 километра бе, това са 80 мили ти казвам!

— Няма даже 130! — намеси се без да го питат Тошко и веднага съжали, като видя как се сбърчи от яд брадясалата физиономия на другия мъж.

— Ти кой си бе, дрисльо? — изляя той и от възмущение даже се надигна. — Някой да те пита тебе за нещо?

Тошко отпи демонстративно спокойно и отвърна:

— Една миля е равна на километър и шестстотин метра, а производението с осемдесет е по-малко от сто и тридесет километра в час! Аз също съм шофьор и се интересувам от тия неща!

— Ти ли бе? Ти си едно лайно бе, пикльо! — пенеше се брадясалият и ръкомахаше толкова буйно, че си събори чашата с ракия. Наложил се черничкият му приятел да го озаптява, за да не стане по-голям скандал.

— Той ще ми каже на мене колко е една миля! Вчерашно лайно! — не спираше другият.

— Километър и осемстотин метра е, голишар такъв! Ясно ли е? Чел съм го в книгите аз!

— Вярно, но една морска миля е толкова. Сухопътната е по-къса с двеста метра! — защити се Тошко без желание. Стана му неудобно от ситуацията, в която сам се беше накиснал и дори бирата му загорча неприятно. Все пак, това бяха мъже на възрастта на баща му и не вървеше да им прави забележки, или да се кара с тях. Още повече, след

като хората в цялата кръчма зяпаха само тях. Някакъв друг мъж се обади отстрани:

— Васе, накарай го това шофьорче да ти запали „ИФА“-та, като е толкоз печено бе! На бутилка ментовка, а?

Слабият черничък собственик на камиона го изгледа насмешливо, изплю цигарата и я смачка в пепелника:

— Къде си шофьор бе, момче?

— Вече никъде. Заводът го затвориша и сега съм без работа — отвърна Тошко.

— Ама си шофьор по професия?

— Карах Шкода-Европа.

Брадясалият не издържа и пак се намеси:

— От колко време си шофьор бе, пиле?

Тошко вдигна рамене:

— От малко! — не му харесваше, че хората тук го гледаха едва ли не враждебно и се чувстваше като ученик, хванат с цигара в училищната тоалетна от учителите си.

— От колко дена? — не спираше брадясалият.

— От седем години, ако броя и двете в казармата! — стана Тошко от масата, защото видя, че келнерът му носи кебапчетата, увити в кафява, леко омазана отгоре хартия.

— Седни малко! — кротко предложи черничкият шофьор. — Ако разбираш от занаята, ще можеш да запалиш една „ИФА“, нали?

— Предполагам!

— А щом си без работа, сигурно ти трябва пари?

— На кого не му трябва?

— Добре! — запали нова цигара Васко. — Виж хората тук какво предлагат! Ако я запалиш — печелиш бутилка ментовка, ако не — купуваш и ги черпиш с ментовка?

Всички от кръчмата се бяха събрали край тяхната маса и сега шумно изразиха одобрението си. Тошко поклати отрицателно глава:

— Съжалявам, но ми останаха само пет лева! Не стигат за бутилка ментовка!

— Еха-а-а! — провикна се брадясалият скандалдджия. — Няма пари! Много лесно се измъкна бе, пиле! Всичката ни младеж е толкоз калпава! — обръщаше се той към останалите, а те съгласни кимаха. —

Тоя е също като калпазанина, дето те заряза, Васко! От един дол дренки са и замирише ли им на работа, не ги търси наоколо!

— Чакай! — прекъсна го Васко. — Може и да няма пари момчето! Ти да не би да имаш всеки ден за пиячка, а?

— Мене ме остави ти!

— Добре, ще те оставя, а на тебе виж какво предлагам — обърна се към Тошко той.

— Ако запалиш „ИФА“-та, след два часа тръгваме за птицекомбината в Дончево, а след това за Украйна! Една нощ и един ден път натам, и още толкова обратно! За тая работа ще ти платя два бона! Ако не успееш да я запалиш, аз ще ви почерпя за здравето на младежта! — усмихна се той на останалите. Хората се развикаха доволни от обещаната почерпка и от веселието, което си правеха за Тошкова сметка.

Кебапчетата приятно пареха пръстите му през хартията, но Тошко ги остави на масата, съблече си якето и като го хвърли върху стола заяви:

— Съгласен съм, но ако загубя, довечера ще мина да си платя ментовката!

— Добре! — кимна Васко. — Значи ще пиете две бутилки с моята! — и двамата тръгнаха навън, съпровождани от десетина клиенти, които като деца се бутаха да излязат по-бързо и да бъдат по-близо до двамата.

На улицата, встрани от кръчмата, беше паркирана възстаричка „ИФА“ — хладилен фургон. Всички заобградиха и загледаха Тошко с присмех и очакване на провала му. Той се качи в кабината и даде контакт. Ток имаше, затова спокойно натисна копчето на стартера, но камионът не запали. Отвън се разнесе дружен смях, ръководен от брадясалия, който се държеше за корема и го сочеше подигравателно.

„Голям праз!“ — помисли си Тошко. — „Прекъснали са захранването с някакъв ключ и си мислят, че са много хитри.“ — Наведе се и огледа под арматурното табло за да го намери, провери предпазителите, но не откри нищо. Навън веселбата продължаваше.

„Добре, аз ще ви наредя!“ — закани им се той наум и се огледа из кабината. Зад шофьорската седалка имаше малко сандъче за инструменти. Той го отвори, изрови от вътре един дебел кабел и излезе навън. Вдигна капака на камиона и закачи единия край на кабела към

плюсовия проводник на стартера, другия край изтегли и допря до клемата на акумулатора. Двигателят изстена, позакашля се и заръмжа на ниски обороти. Тошко нави загрялата жица, както си беше, и я върна в сандъчето. Спусна капака и се обърна към стария шофьор:

— Мога даже и да карам!

Васко го потупа по рамото и го запитва дружелюбно:

— Паспорт за навънка имаш ли?

— Да!

— Ами аз си държа на приказката! Ако ти трябва две хиляди, идвай!

— В колко часа?

— Тръгваме в три, за да можем да натоварим до вечерта!

— Дадено! — Дватамата си стиснаха ръцете, а смълчаните наблюдатели започнаха оживено да коментират.

— Не го признавам аз! — продължи да се дърли брадясалият. — Той запали камиона като хайдук!

Васко се обърна и го изгледа мълчаливо. Другият прекрати обвиненията и тръгна към кръчмата. След него се затъртриха и останалите. Тошко си наметна якето и с вече изстиналите кебапчета тръгна да си ходи.

— Ей, момче! — чу зад гърба си. Обърна се и видя келнерът да му подава бутилка от зеленото питие.

— Аз мента не пия — отвърна и махна с ръка Тошко — изпийте я за здравето на старите шофьори!

Старата кръчма бе странно утихнала, когато прекрачи прага ѝ навън.

Вкъщи Мима го посрещна нетърпеливо и му се скара, че е харчил пари, когато има сготвено. Това обаче не ѝ попречи да излапа лакомо нейните кебапчета и дори да ги похвали. Зарадва се, че Тошко ще може да изкара тия пари и дори му се поглези малко, като разбра как е натрил носовете на пияниците. За нея всички, които ходеха по кръчмите бяха алкохолици.

В три часа, както се бяха разбрали, потеглиха с Васко, а още преди полунощ бяха вече минали границата. По пътя старият шофьор му разказваше за себе си и премеждията, които бе имал покрай занаята си. Похвали се колко евтино е купил камиона от бившата ГДР и как, макар и трудно, вади хляба си. Най-доволен беше, че сам си е стопанин

и не храни вече търтеите от Автостопанството, където някога беше работил. През нощта кара той, а през деня отстъпи волана на Тошко. Наблюдава го около час как води машината и после успокоен легна на леглото зад седалките.

Върнаха се след три дни доволни и дори преди заплануваното време. Приключили с доставката на стоката обратно, те се отправиха към старата квартална кръчма. Караше Тошко и щом паркира камиона отпред, от заведението се показва един клиент, а веднага след него се изсипаха още двајсетина други. Всички любопитно надничаха и веднага започнаха да разпитват Васко как се е представил младокът. Във въпросите им сега обаче нямаше и следа от враждебност или подигравка. Възрастният шофьор помълча, после ги подкани:

— Да влезем в кръчмата, ще ви кажа!

Хората тръгнаха обратно, възбудени от любопитство. Насядаха кой къде свари, а Васко се спря пред масата, на която преди три дни бе стоял Тошко и каза на човека, седнал на същия стол:

— Гене, не ми се обиждай, но това е мястото на момчето! Седни някъде другаде, а пиенето е от мене!

Човекът стана и без следа от неудобство или унижение дойде при Тошко и като му стисна ръката, каза:

— Щом си наше момче, с удоволствие ще направя и повече за тебе!

— Ама нямаше нужда! — целият се зачерви Тошко от неудобство.

— Ти трай там! — скара му се Васко и след като всички седнаха, продължи. — Кой каквото пие, до три пъти е от мене! Искам да почерпя за здравето на всички истински мъже в този град, без значение дали са млади или стари! Наздраве!

— Наздраве! — отвърнаха в хор дрезгавите гласове на миналите през кривините на времето хора. Келнерът разносяше чашите, погледите светваха и всички се веселяха на воля. Тошко изпи една бира и се извини, че трябва да се прибира, защото е уморен и се притеснява за жена си. Изпратиха го като стар приятел и той забърза за квартирата. В градинката на двора го посрещна хазяйката и му честити доволна, че първа му казва хубавата новина. Докато той пътувал, се родил синът му. Вече бил баща!

Умората отлетя като вятър от него и той хукна щастлив към болницата. Там видя жена си и това малко червено човече, което им донесе толкова много радост и смисъл на дните занапред. Постоя колкото му разрешиха, после тръгна да се прибира. Минавайки край кръчмата, още от далеч чу веселата глъч на хората вътре. Влезе и се отправи към мястото си. То си стоеше свободно и сякаш го чакаше. Седна и извика келнера:

— Искам всички да пият за сина ми, който се роди днес! Аз черпя!

Кой знае защо, всички станаха и един по един идваха и се чукаха за здравето на сина му. Бяха доста пияни и малко смешни с тържествените си поздравя, достойни за дипломати от времето на Чърчил. Но после, когато от ъгъла се обади акордеон, мъжете запяха дружно стара българска песен за хайдути, свобода и по-добър живот — все неща, които от край време са липсвали на българина.

В старата квартална кръчма, възрастни мъже пееха песен, стара като земята, в чест на един малък, току-що роден мъж, който един ден може би щеше да живее в една истински свободна България, един наистина добър живот!

Топлият вятър навън вдигаше пушилка и полите на жените, караше сърцата им да тръпнат в неясно радостно очакване и се присмиваше на зимните коси на мъжете в кръчмата, и на пролетните им надежди. Вятърът знаеше повече от хората, но не им казваше нищо, защото ги обичаше!

ЛЕПКА

През пролетта на границата при Дуранкулак, се роди кученцето Лепка. То бе жълтокафяво на цвят, винаги усмихнато и готово за игра. Тръгваше след всеки човек, минал край него и закачливо го сподиряше на територията на граничният пункт. Сигурно затова, митничарите го кръстиха с това смешно име. Лепка нямаше нищо породисто в родословното си дърво, но притежаваше толкова чар, че дори строгият началник на митничарите се усмихваше, когато кученцето тръгнеше подире му. От малка Лепка свикна с многото различни хора, които преминаваха от едната държава в другата. Тя играеше с всички, въртеше опашка и дяволито се закачаше, докато един ден в средата на юни, не срещна Зрънчо. Той бе около тридесетгодишен, брадясал пройдоха, облечен в бяла тениска и скъсани дънки. На границата бе дошъл, защото просто искаше да я види. Израснал в бедна къщурка, сред много овощни дървета, в покрайнините на малкото градче Провадия, той никога не бе ходил в чужбина, работеше от време на време, каквото му падне и много не признаваше закон, ред, авторитети и всякакви условности. Беше свободен и див, като глухарчетата в полето, които можеха да летят с малките си бели пухчета, накъдето си поискат. Минавайки едва ли не за градския луд, Зрънчо си бе отвоювал свободата, да говори и прави каквото си иска, без някой да го взема на сериозно. Всъщност, той си бе напълно нормален и даже доста надарен в някои области, които много момичета и жени успяха да оценят, по времето, когато техните приятели и мъже, бяха заети с правенето на бизнес и кариера. Името му беше Кънчо, но всички го наричаха Зрънчо, защото много обичаше да си похапва от вкусните царевични пръчици, особено, когато под ръка, му се намираще някоя и друга бира.

Лепка първо го подуши и завъртя опашка. После го подкани да си поиграят, като го ухапа леко за крачола, но тъй като той не и обърна нужното внимание, тя излая високо и отривисто. Зрънчо се засмя и я погали по главата. От ласката премина някаква искра, която определи

бъдещето на кучето. По някакъв необясним начин, Лепка усети, че този човек ще е неин господар занапред и затова легна разтреперана и покорна в краката му. Мъжът и подсвирна, и двамата тръгнаха по шосето обратно. Зрънчо беше видял границата и тя не му хареса особено. Сега се връщаше в Провадия и кучето можеше да му прави компания, по дългият път. Денят бе слънчев и топъл, младото жито, полюшващо се тежко наоколо, започваше да изсветлява с оня пастелнозелен цвят, който след седмица щеше да олекне до жълто, лястовичките прехвърчаха над стария асфалт и ловяха мухи, и изобщо всичко бе свежо и приятно, като в най-обикновен юнски ден. Човекът и кучето не бяха минали и километър, когато ги застигна микробус и спря до тях. През отворения прозорец, се усмихна красива жена с кестенява коса и лешникови очи, и на лош български запита:

— Коспотине, къде тука най-бърз пат са море? Иска ходи там! Зрънчо се усмихна и посочи през нивата. Само на няколко километра от тук играеха отблясъците на слънцето, по избелялата синева на морската шир. Жената се засмя:

— Ас вижда море, но не знае пат то там! Ти знае пат?

— Зная, зная! — отвърна Зрънчо. Той разбира се не знаеше никакъв път, но като типичен бродяга разбираше, че всички пътища наляво от главния, неизменно водеха до морето. Пък и все пак беше българин, сиреч туземец. Не биваше да се излага с това, че не знае толкова просто нещо, като един път до морето. В канавката на шосето наблизо пасяха спънати два коня. Наоколо не се забелязваше техният стопанин. Зрънчо отиде при единия, освободи го и така както си беше без седло, го яхна.

— Карайте след мен! — махна с ръка той. Микробусът избръмча и потегли, но веднага след това свирна с клаксона и спря. От него слезе жената и развълнувана запита, може ли да пояди другия кон. Щяла да си плати за това. Тя му подаде десет долара и обясни, че нейните приятели ще я снимат с камера от буса. Зрънчо пое дълбоко въздух. Такава жена не бе срещал скоро. Очите и блестяха с такъв живот и така го привличаха, че той почти не забеляза стройните и дълги крака, нито великолепните гърди, които се повдигаха примамливо и сякаш го канеха да ги погали. В някакъв унес той скочи от коня, отвърза другия и и помогна да се качи. Тя доста ловко се намести на гърба му и здраво хванала гривата, потегли напред. Двамата яздеха конете в лек тръс, а

зад тях подскачаше Лепка и бръмчеше микробусът. От люка на покрива му се показа мъж, който снимаше с малка камера. Така стигнаха до първия черен път в ляво, който пресичаше житата в посока към морето. Двамата ездачи с кучето спокойно се понесоха по него, а микробусът с доста зор, като си откъсна ауспуха по стръмният наклон на канавката, ги последва. Не измина и стотина метра обаче, когато на пътя блесна водата на голяма локва. Микробусът спря пред нея и започна да надува клаксона, а жената, отишла вече доста напред, само помахаша с ръка и продължи да язди. Шофьорът на микробуса даде рязко газ и потегли през локвата. Още не стигнал и до средата, бусът затъна и спря, като започна да боксува. След това угасна, вратата се отвори и от там с навити крачоли на краката, в мръсната вода внимателно стъпи шофьорът. Мъжът с камерата го снимаше и нещо бързо говореше, когато при тях пристигна запъхтян циганин с тояга в ръка.

— Къде бре? — пенеше се мангото — Що ми свихте конете? А? Сега ще викна полицията! Душмани такива!

Чужденците започнаха нещо да обясняват, циганинът започна да настоява за пари и като видя, че тоя с камерата му подава банкнота от пет долара, съвсем се развихри. Закреця за международния съд в Страсбург, за нарушените му права и искаше още пари.

В това време вятъра вееше буйните коси на непознатата, очите и пареха душата на Зрънчо, а Лепка сърдито пролайваше зад конете. Така стигнаха морския бряг. Тук плажът бе доста широк и се проточваше докъдето стига погледа. По пясъка се гонеха кълбетата на няколко сухи бодила, гларусите отегчено крякаха и мързеливо подскачаха до самите вълни. Жената скочи от своя кон и отиде до водата. Загреба с шепи и изми лицето си. Прекара пръсти през косите си и погледна Зрънчо. Той не разбра как слезе от коня, отиде до нея и я целуна. Тя се отпусна в прегръдката му и той усети топлото и отдаващо се тяло. Небето се завъртя и ги повлече към себе си. Само Лепка, застанала встрани, се чудеше какво да прави, но тъй като бе умно куче реши, че не е нейна работа да се меси на двамата, дето тъй сладко се бореха по пясъка. Подви крака и се отпусна. Под носа и малък бръмбар дърпаше дълга пръчка. Тя изръмжа тихо, но бръмбарът не и обърна внимание. Лепка сложи глава на предните си лапи и притвори очи.

От съня я изкара гълчавата на човешки гласове. Тя се надигна и излая. В далечината се виждаха фигури на хора, които бавно приближаваха. Лепка отиде при Зрънчо и го близна по ръката. Той я погали и се надигна на лакът. Видя идващите хора и каза на жената до него:

— Твоите идват да те прибират. По-добре се облечи!

Жената усмихнато му намигна, бавно стана и започна да събира разхвърляните си по пясъка дрехи. Голото и тяло се навеждаше и мамеше с щедрите си извивки. Циганинът затича към тях и завика със светнали очи:

— Леле майко! Дръжте ме, че ще падна! Ах каква жена, майко! Ах, не ми се живее вече! — Той не обърна внимание на намерените си коне, а като обезумял се приближаваше към жената. Чужденците се бяха спрели и намръщени гледаха всичко. Тоя дето снимаше, държеше камерата в ръка и през ум не му минаваше да я използва. Едва когато кучето ухапа циганина за крака и той го удари с тоягата, оператора се сепна и започна да снима. Лепка не позволи на натрапника да приближи до жената и Зрънчо, но тоягата я удари няколко пъти и накрая строши гръбнака и. Кучето изскимтя от болка и повлече с мъка задницата си. През това време Зрънчо беше станал и спокойно закопчаваше дънките си. Наведе се над умиращото куче, погали го по главата и изгледа тримата мъже. В погледа му проблесна нещо черно, той отиде при циганина и с един юмрук го просна на пясъка. Взе тоягата от ръцете му и я захвърли в морето. После тръгна към чужденците. Едва облякла нещо върху себе си, жената застана пред него като повтаряше:

— Не има нужда! Недей, недей!

Зрънчо я отмести внимателно, взе камерата от чужденеца и я запокити след тоягата във водата. После се върна при Лепка и клекна до нея. Живота в кучешките очи бавно гаснеше, с толкова обич и болка, колкото не можеше да сбере целия широк свят наоколо. Зрънчо преглътна, усмихна се тъжно и въздъхна. Циганинът стана, избърса кръвта от разбития си нос и като мърмореше и се заканваше, отиде да си прибира конете. Двамата чужденци с жената между тях, тръгнаха към пътя. От време на време, тя се обръщаше и дълго гледаше назад. Слънцето все тъй приятно напичаше, а вятъра гонеше бодлите и една смачкана зелена банкнота по пясъка.

НЕВЕРОЯТНАТА ИСТОРИЯ НА ЕДНО СЪСТЕЗАНИЕ

В малката, с изровен асфалт уличка зад киното, зави камион с регистрация от един далечен град и спря пред жълтата къща, която се продаваше от две години насам. От камиона наскачаха няколко мъже и започнаха да разтоварват покъщнина. Сваляха и я трупаха направо в двора, върху запазените още от есента листа. Въпреки, че беше почти обяд, мартенското небе сивееше студено и неприветливо посрещаше новодоштите. От съседните дворове надничаха и се прибираха бабичките, с които разполагаше уличката. Най-упорити се оказаха мадам Стоян и Гина-лепката. Първата, в избелялата чернота на дрехите си, като малка куца врана се доближи до камиона и полюбопитствува от къде са момчетата и кой ще живее все пак тук. Като видя, че мъжете не ѝ обръщат внимание, тя замърмори нещо под носа си и се върна на изходна позиция. Не се случи обаче нищо особено, освен пристигналите малко по-късно две леки коли, от които излязоха и две-три жени. Сега другата бабка реши да си опита късмета и стратегически се промъкна към жените. Не се решаваше да ги заговори първа, но това стори най-младата жена. Ниска, луничава и с вързана на опашка дълга червена коса, тя се обърна към сбръчканата старица:

— Какво те интересува, бабо?

Гинка-лепката се барна по омазаната престилка и запристъпва на място. Такъв директен въпрос не бе очаквала и сега заувърта.

— Ами то, гледам нови хора! Пък може да помогна нещо, баби.

— Няма нужда бабо, сами ще се оправим! — отрязва я набързо червенокосата и добави — А ти се прибирай, че виж какъв студ е навън!

— Щото аз много работа нямам — уточняваше бабичката, отстъпвайки.

— То си личи! — засмя се младата жена и се върна към багажа.

През следващите седмици, любопитните баби подновиха атаките си за информация, но освен почерпка с кекс и чашка ликьор от страна

на червенокосата, не получиха нищо друго. Тя се усмихваше на въпросите им и отвръщаше:

— Един ден ще ви дам възможност да се изявите! Надявам се да не ме разочаровате!

Това още повече разпалваше неутолимите им амбиции да научат нещо и в желанието си да се покажат на ниво пред съседките си, те започнаха да измислят разни версии за новодомката. Обстоятелството, че всеки ден я посещаваха разни мъже, а тя живееше сама с едно малко дете, роди клюката, че младата жена е проститутка и понеже са я изгонили от нейния град, сега тя се е довякла при тях. Всички повярваха на тази безсмислица, а някои дотам се увлякоха във възмущението си, че заобикаляха тротоара пред жълтата къща и хвърляйки презрителни погледи, отминаваха. Истината неочаквано разкри шофьорът на друг камион, който един ден спря пред мадам Стоян и запита къде живее гимнастичката Ина. Бабицката заяви, че се е объркал, но след като изслуша сведенията, разбра, че става въпрос за потайната прищълка. Смело се качи в камиона, за да слезе десет метра по-напред, като официално лице с пълномощия към червенокосата. От камиона този път бяха разтоварени различни гимнастически уреди и пособия. Младата жена се радваше и този път сама каза на бабката:

— От другата седмица откривам собствен клуб по художествена гимнастика! Ако в квартала има момиченца, които искат да тренират, нека ме потърсят у дома! Таксата няма да е висока!

Горда, че първа е разбрала всичко, мадам Стоян разтръби новината по-добре и от местната радиоточка. Гина-лепката, за да не остане по-назад, успя да огледа спретнатия салон, получен от премахването на стената между двете най-големи стаи в къщата и обзаведен според нуждите на гимнастиката. Съпричастна към това необичайно и странно дело, дори ангажира внука си, за изработването на рекламната табела пред къщата.

В понеделник още от сутринта, двете бабицки дежуреха на тротоара отпред, в очакване на желаещи да тренират деца. В името на общата кауза бяха направили компромиса да си говорят — нещо, което не се бе случвало през последните десетина години. Към обяд, разтревожени от безразличието на евентуалните бъдещи гимнастички, се отправиха към близкия минимаркет, за да повторят за кой ли път рекламната си кампания. До края на деня все пак се явиха две

момиченца, придружени от родителите си. Бабките не пропуснаха възможността да присъствуват на първата тренировка. Седнали на края на гимнастическата пейка в салона, те гледаха как подскачат под ритъма на музиката децата и успокоени от това, че всичко е редно и нормално, бърбеха като свраки. През втората седмица възпитаниците на Ина станаха седем, а до края на месеца се увеличиха на единадесет. Неочакваната придобивка накара жителите на малката уличка да се възгордеят и те вече често с повод или без повод обсъждаха клуба, който носеше името на собственичката си. От самата нея бяха разбрали, че е дългогодишна състезателка, а наредените медали и отличия в единия край на салона, сами говореха за това, колко е способна. Но най ги трогна причината, заради която Ина беше дошла в техния град.

Един ден, без да я пита никой, младата треньорка сама сподели мъката си пред двете бабички. Види се, беше ѝ се събрало много, а то жената все пак си остава жена, макар и да е амбициозна и самостоятелна като нея.

В града от който идваше, била женена за треньора си. Обичала го и след като спряла състезателната си дейност вярвала, че заедно ще направят един елитен отбор — най-добрия в страната! Какво било учудването ѝ обаче, когато мъжът ѝ не пожелал да работят заедно като треньори. Изведнъж сякаш се променил и започнал да се държи зле с нея и детето. Скоро след това разбрала, че той си има любовница и то не само една. Докато била състезателка, била заета с тренировки, състезания и пътувания, и нищо не разбрала, но сега вече мръсотията излязла отгоре и я заляла. Не можеш да живееш с боклук, без да се изцапаш!

Повече така не можело да продължава, затова Ина се развела, избрала най-отдалечения град и решила да успее сама. Мъжът ѝ бил добър треньор, но тя трябвало да бъде още по-добра, за да го победи. Най-лошото било, че още го обичала този мръсник, макар да не заслужавал и много често да ѝ липсвал. В края на годината имало републиканско състезание в града и най-много ѝ се искало да бъде първа не за друго, а за да му покаже, че е по-добра от всичките му любовници, взети заедно.

Бабките ахкаха и подскачаха, слушайки тъжната изповед на Ина и люто проклинаха непрокопсаника, който не бе оценил „тяхното“

момиче. За отрицателно време обработиха общественото мнение не само в уличката, но и в квартала и успяха да насъскат и най-безразличните, срещу бъдещия противник и дори срещу противниковия град. Цяло лято обсъждаха предстоящото състезание и като някакви заговорници се събираха на групички и поглеждайки встрани, сякаш се бояха от шпиони, тихичко обмисляха планове за провала на съперниците. Прибягнаха дори до помощта на врачката Станка, която стори магия, щото другите да загубят. Познаваха всички възпитанички на Ина и строго поклащаха глави, когато се случеше да закъснеят дори с няколко минути. Затрудниха се с намирането на специализирана литература за този спорт, но след като преодоляха и това препятствие, вече спокойно можеха да делят мегдан с всеки съдия по художествена гимнастика.

Така в грижи и тревоги мина лятото, дойде есента, а с нея и денят на великото събитие — състезанието. Щастливо обстоятелство се оказа това, че техния град беше домакин тази година. Иначе цяла орда запалянковци с бастуни трябваше да пътува — нещо, което всеки старец мрази дори повече от лекарствата.

Още от сутринта, недоспали, но ококорени, бабките и дядовците започнаха да се събират около клуба. Оживено разговаряха, спореха и се чувствуваха бойки и подмладени. В ръцете им пъстрееха шарени есенни цветя, а из потреперващите мъжки ръце се виждаха и бутилчици с вино. Вдигнали порядъчно предстартовия градус, те не изтраяха и три часа преди началото на състезанието се устремиха вкупом към спортната зала. Минавайки по улиците бяха доста внушителна група, затова някои от гражданите си помислиха, че старците ще протестират заради ниските си пенсии. Доста от зяпачите се прикрепиха към тях, в очакване да се случи нещо интересно и така пред залата се изтърсиха повече хора, отколкото можеше да събере която и да е партия, за митинги в града.

Тарторките на групата мадам Стоян и Гинка-лепката практически се осведомиха, дали няма пенсионно намаление и едва тогава разочаровани, с треперещи пръсти забъркаха за левчета из протритите си портмонета и стари кърпи. Залата се запълни и вече нямаше свободни места, но някои от виделите и патили старци си носеха малки столчета и с тях се наместиха най-отпред, за да виждат по-добре.

Съдиите представиха участващи девет отбора и се ошашавиха от аплодисментите за отбора на Ина и освиркванията срещу тоя, на бившия ѝ мъж. За първи път им се случваше да съдийствуват пред толкова необичайна и пристрастна публика. Малко по-късно бяха смаяни и от познанията на зрителите, които често оспорваха решенията, боравейки с професионални термини и език. Не вървеше и да ги отстранят от залата, защото бяха на възрастта на родителите им и точно толкова взискателни. Народния театър „Иван Вазов“ взет заедно с националния стадион „Васил Левски“ и цялата им публика, бяха развенчани в този миг от старците и бабичките на този далечен провинциален град. Известени от нейде за странното събитие, пред спортната зала паркираха четири линейки, но колкото и чудно да е, до края на състезанието останаха без работа.

А момичетата на Ина?

О, те играха блестящо, но се класираха на трето място, след отбора на противниците. Все пак, за половин година да се изкачиш на върха е трудно, много трудно! Бронзовите медали също не бяха малко постижение и изкараха доста сълзи — радостни, и от огорчение. А да видиш сълзи в очите на един стар човек, е равносилно на това да разплачеш сто млади. Най-доволни бяха обаче, когато бившия мъж на Ина събра цветята на целия си отбор и ги струпа в краката на „тяхното“ момиче. Макар и класирана след него, тя бе победила!

Няколко секунди цялата зала занемя, очаквайки нейната реакция и дори решение, а когато тя тихичко изхълца и прекрачи цветята устремена не към мъжа, а към двете почернени бабки от първия ред, възторжени викове и тропане на бастуни като някакъв ураган издухаха цялата болка, сбрана в едно честно и обичливо женско сърце!

СЪВЕТИТЕ НА ДЯДО

*„Можем да живеем много по-добре...
...ако достатъчно го искаме!“*

Дядо ми много обичаше булките. Всяка неделя ходеше да ги гледа пред гражданското отделение на Общината. След церемонията в ритуалната зала, те поднасяха цветя в нозете на един грубо издялан мъж от цимент в близката градинка. По традиция след това младоженецът вземаше на ръце булката и я носеше до сватбарската кола. На неделя се случваха по няколко сватби и естествено се обсъждаха всички достойнства на булките. Никога не чух лоша дума за тях.

— „Сватбите радват Бога и хората!“ — простичко казваше старецът. Младоженците пък изобщо не бяха обект, на наблюдение и коментар.

Една неделя през пролетта, случайно минавах оттам точно в момента, когато младоженецът бе понесъл булката. Дали тя бе много тежка, или той много слаб не знам, но гледката бе достойна за нямото кино. Горкият човечец плетеше крака, а харпията в бяло така се бе вкопчила във врата му, сякаш искаше да го удуши. Как да е, той я замъкна до колата, а там, докато я слагаше на седалката, силите го напуснаха и той се катурна заедно с нея вътре. Ритна като заклано пиле с крака във въздуха и аз си помислих, че врата му е прекършен безвъзвратно. Тъкмо се чудех кой ще консумира първата брачна нощ, когато младоженецът се измъкна от колата, отръска се като куче от вода и смело седна на задната седалка. Явно бе мъжко момче. Като се върнах у дома, споделих с дядо впечатленията си, а той ме смъмри заедно се присмивам на случилото се.

Светът е несъвършен, моето момче и точно това му е хубавото! — заключи той, а аз тогава дори не го разбрах. Не ми беше ясна и

често повтаряната от него сентенция, че всички можем да живеем много по-добре, стига да го искаме достатъчно.

— „Избръмчал е старецът!“ — помислих си и за да се убедя в това, го запитах с кое от двете гаджета дето се свалях, да танцувам довечера в дискотеката. Той ме изгледа недоумяващо, почеса се по врата и накрая се тросна:

— Глей какъв пергишин си се източил, а мене питаш за такива неща!

— Ами нали ти си специалист! — не му останах длъжен — Щом разбираш от булки, значи и за момичетата можеш да ме посъветваш.

Дядо се усмихна замечтано:

— Булките са като цветята, калпазанино! На тях само може да се радваш! А си мисля, че ще е редно да танцуваш с тая, която по ти харесва. Иначе цялата вечер ще те е яд на себе си.

— Но те и двете не ми харесват! — ухилих се нахално, а учудването в дядовия поглед видимо нарасна:

— Че защо ще танцуваш тогава с тях?

— Защото те ме харесват!

— И таз добра! Та нали ако те харесваха повече момичета, съвсем щеше да объркаш конците? Пък и не си длъжен, да хукваш подир всяка, която ти свирне!

— Е, трябва да трупам опит все пак! — оправдах се възможно най-глупаво аз. Дядо се засмя и махна с ръка:

— В тая работа опита нищо не струва! Ще дойде време и някоя така ще ти завърти главата, че ще забравиш и опит и всичко.

— Тя вече ми я завъртя! — признах смутено.

— Но нали каза, че не ти харесвали?

— Тая е друга! Супер гадже е! Не само аз, а и всички момчета си падат по нея.

— А тя?

— Тя нищо! Прави се на принцеса и се кефи, дето всички и се свалят.

— Приятел има ли си?

— Доколкото знам, не. Пък и за какъв чеп и е? Сега всички пичове са нейни, а иначе трябва да скучае само с един.

— Ех, синко! Какво магаре си само! — поклати тъжно глава дядо.

— Защо? — възмутих се аз.

— Да има момиче, което ти харесва, а да се занимаваш с други! Срамота!

— А какво да правя? Ако седна да и се обяснявам, тя ще ме отреже и толкова!

— А ти не се обяснявай! Просто си я вземи! Щом е ничия, значи е твоя! Няма нищо невъзможно на тоя свят, щом го искаш достатъчно! — заключи дядо и ми обърна гръб.

— Да, да! Лесно ти е на тебе да даваш акъл! Тя да не е чанта, че да я взема! — възразих и вечерта отидох на дискотека раздвоен и омърлушен. Диджеят наду музиката, ударихме по една бира и купонът се завихри страхотно. Звезда на вечерта естествено бе Ани. Така се казваше момичето, по което всички мъжкари от единадесети клас въздишаха. Въздъгнах и аз. От къде да взема кураж, че да я поканя на танц? Поръчах си още една бира, но се отказах да я пия. Сетих се как мирише на бъчва баща ми, като се върне вечер порядъчно пийнал от тая конска пикня. В тоя момент Ани се оказа сама на бара и реших да нападам по дядовия съвет. Бързо се инсталирах до нея и изръмжах с пресекнал от вълнение глас:

— Казват, че си готина пичка! Верно ли е?

Момичето го прие като най-нормалното нещо на света. Явно бе свикнала да слуша подобни глупости. Усмихна се и ме изгледа тъй, сякаш бях току що появило се петно върху новата и рокля.

— Много си умен, бе сладур!

— Такъв съм си по рождение! Кво ще кажеш, да се чупим от тук? — опитах почвата аз.

— И къде ще ме заведеш? — в гласа и прозвуча толкова досада, та чак ме досрамя. Като не можах да измисля друго, изтърсих:

— В парка, разбира се! Писна ми от тия заведения!

— И на мен ми е скучно, но не мога да си представя какво ще правим посред нощ сред дървета, кучета, наркомани и всякакви дивотии!

— Говориш тъй, сякаш морската градина е някаква джунгла!

— А не е ли?

— Ами щом така приемаш всичко, представи си тогава, че съм Тарзан и ще бъдеш по-спокойна!

— Знаеш ли, толкова ми е тъпо, че може и да се съглася. А и ти наистина приличаш на Тарзан. Особено както ме гледаш!

— Как те гледам?

— Сякаш ще ме ядеш!

— Не би било лошо да опитам малко от теб, но не искаш ли — сетих се — да те заведе на едно капанче, долу при рибарите, да си оближеш пръстите от рибата, дето я приготвят там! А и е къде по-готино от тук!

— Аз риба не обичам, но може да дойда, стига твоите рибари да не са някакви пияндета. Заболя ме главата от този дим!

— Абе, прият момчетата, но не се напиват, щото са много печени! Ще видиш, че ще ти хареса! — раздувах яко аз, макар да бях ходил само веднъж в това капанче и гледах точно как се млатят по пияните тикви. Важно бе да я измъкна от дискотеката и да останем само двамата. После все нещо щях да измисля. Ей тъй, на шега, гепих Ани и двамата забихме към „Делфина“. Като стигнахме там, вече минаваше полунощ и кръчмата бе затворена. Само двама бараби се караха, седнали на една лодка. Аз се ядосах, защото идеята ми се провали, а Ани ме изненада с въпроса:

— Тарзане, можеш ли да откраднеш една лодка и да си спретнем романтична разходка в морето?

Беше детска работа да разбия катинара на някоя лодка, но ми трябваша и гребла все пак. Огледах се наоколо и видях две кръстосани гребла, на висящата рибарска мрежа, встрани на кръчмата. Бог Нептун бе с мен. Отмъкнах ги и след малко вече гребях по спокойната вода на залива. Пред нас блестяха светлините на десетина кораба на рейд, а зад гърба ни примигваше с милионите си лампи градът. Нощта бе тиха и доста студена за месец май. Ани се бе свила на носа на лодката и сякаш трепереше. Свалих си дънкеното яке и го подадох. Тя го наметна и се ухили:

— Ако бяхме в средните векове, сега щеше да ми направиш серенада, вместо любовно обяснение!

— Че кой ти се обяснява в любов? — възмутих се престорено аз. Тя трепна като ударена и неуверено запита:

— А защо ме сваляш тогава?

— Ми щото си готина! И щото няма да е зле, ако се навиеш!

— За какво да се навия?

— Е, малко секс никога не е излишен, нали? — ударих го съвсем през просото. Тя помълча, а после тихо призна:

— Знаеш ли Тарзане, аз досега не съм го правила! И хем го искам, хем ме е страх! Направо не знам какво искам!

— Не е голяма философия! — давах го тежко. Факта, че и аз не го бях правил, не се броеше, защото тя просто не го знаеше.

— Знам, но не мога да се отпусна. На вас момчетата ви е лесно. Спите с по-грозните, защото те са винаги навити, а после търсите похубави момичета. Вече си мисля, да отида на Джулай морнинг и да затворя очите. Там поне няма да ме помнят на другия ден.

— Ако го направим сега и аз няма да те помня утре!

— Да, бе! Повярвах ти! А в други ден половината град ще знае, че си ме чукал!

— С тая логика има опасност да си умреш девствена! — присмях и се грубо, а откъм сушата изведнъж ни налетя вятър. Духаше силно и поривисто и ни буташе неусетно навътре. Потръпнах от студ и някакъв неясен страх. Натиснах здраво греблата, но лодката бе с висок борд и просто силите не ми стигаха, за да се боря с вятъра.

— Искаш ли да ти помогна? — предложи Ани, очевидно уплашена и от мен.

— Хайде, ела! — отместих се настрани аз и двамата загребахме като роби в галера. Резултатът не се промени особено.

— Дай поне да караме към корабите! — посочих акостиралите наблизко тъмни силуети, с проблясващи по тях светлини. Точно в този момент вятъра стихна. Започнахме бавно да приближаваме брега. Бяхме се отдалечили встрани от града и когато най-после минахме приборя и лодката меко заора в пясъка, видяхме, че сме някъде под ресторант „Трифон Зарезан“. Брега бе пуст, ние бяхме уморени и доста мокри, а от изток утрото вече сивееше.

— Знаеш ли, че нашата вила е наблизко? — посочи нагоре Ани — Над пътя е. Има бойлер и одеяла. Можем да се изкъпем и изсушим.

— Супер! — зарадвах се истински. Тя ме поведе по стълбите нагоре и не след дълго скочихме през оградата на малко лозе с дървена барака по средата. Ани бръкна под стряхата и извади ключ за вратата. След малко, излегнати на едно легло, посърбвахме от една чаена чаша водка, докато чакахме да се стопли водата в бойлера. И двамата бяхме загърнати с родопски одеяла, и двамата бяхме уморени и доволни.

— Ама как ни се размина, а? — вече със светнали очи тържествуваше Ани. — За малко да идем до средата на морето! Леле, каква патка съм само! — Тя се заливаше от смях, а на мен изобщо не ми се вярваше, че всичко това се случва в действителност. По-скоро ми приличаше на ония шури американски филми, дето все ги дават по телевизията. Сетих се за дядо и неговият съвет и приближих до Ани. Прегърнах я. Тя не се отдръпна. После се целунахме. Правеше го много хубаво. От водката или от нещо друго и на двамата ни стана топло и хвърлихме одеялата. Видях как между горните копчета ризата и се разтвори и там седефено се издуха гърдите и. Погалих ги. Откопчах копчетата и зарових лице в меката омая на плътта и. Тя изохка от удоволствие, отблъсна ме и трескаво започна да се съблича. След секунда вече бяхме едно цяло. Всичко край нас се въртеше, пишеше и стенеше, а огъня на желанието изгаряше телата и душите ни. Малко по-късно, слънцето се провря през полуспуснатите щори на прозореца и денят усмихнато ни намигна.

Късно привечер стоях при дядо и гордо разказвах:

— Взех си я, дядо! Точно както ми каза! Най-готината мацка вече е моя! Ти си най-бойният старец, с най-добрите съвети на света! Направо си железен, ти казвам!

Дядо тъжно се усмихна:

— Абе малко съм ръждясал, ама нейсе! Като не мога да ти дам лош пример, поне добър съвет да ти дам! И щом казваш, че е твое момичето, браво! Докато вярваш в това, ще си струва да си с него.

Дядо се умълча, а аз се запътих към телефона. Звънеше като на пожар.

— Ало! — обади се отсреща Ани.

Наскоро след това дядо почина. Като хайдутин си облече най-новата риза и усмихнат си отиде от живота. Беше спокоен старецът, защото след себе си ми оставяше оня кураж, който ми бе нужен да вземам и да давам всичко, което си струва в дните пред мен.

ДА УЛОВИШ БЕЗКРАЯ

Най-после към обяд заваля. Дъждът се сипеше ситно и мижаво, сякаш на небето му се свидеше, тази тъй дълго чакана от хората влага. Безкрайната добруджанска равнина посивя и някак отесня пред погледа на Велико. Той подбра овцете и ги прислони в близкия пояс. Мръсната, белезникава вълна на животните провисна и лека пара задимя над гърбовете им. Двете кучета се излегнаха в шумата и само тихият ромон на дъжда изпълваше тишината наоколо. Есента отиваше към края си, една суха и ялова есен, през която дори лозята не узряха. Овчарят бръкна във вътрешния джоб на ватенката и извади малко транзисторче „Шарп“. На гърба му бе закрепена плоска батерия от четири волта и половина, за да работи по-дълго. Потърси хубава музика и я намери на вълните на „Хоризонт“. Благодарение на малкото апаратче самотните му дни на полето ставаха поносими, а понякога дори приятни. С програмите на радиото беше свикнал от времето, когато все още бе инж. Янев. Цели пет години работи с още трима колеги в едно проектантско бюро и първата им работа сутринта бе да пуснат радиото. Добре се разбираше с колегите и работата им вървеше добре, но... понякога за един ден, като в приказките можеш да се превърнеш от инженер в овчар. Стават такива неща, ако късметът ти тръгне срещу теб. При Велико се получи точно така. Оказа се още, че годеницата му вече не го предпочита пред хазяина си. Последният, макар и доста възрастен, бе състоятелен човек и можеше да я осигури за цял живот, докато инж. Янев сега бе просто безработен.

Вторият удар дойде съвсем ненадейно, от страна на майка му. Мълчаливата изсушена женица, която цял живот не се бе оплаквала дори от хрема, легна и за два дни угасна. С помощта на няколко съседки я погребя и на третия ден, когато остана сам в малката кухня разбра, колко много е значела за него майка му. Всяка вещ наоколо носеше нейното присъствие, толкова близко и добро, че да си у дома, без да вижда свитата ѝ фигурка и да чува тихия ѝ глас, просто не издържаше. Излизаше навън и по цял ден бродеше из града, станал му

изведнъж чужд и неприятен. Не бе изминал и месец, когато се появи ненадейно сестра му с мъжа си. На погребението те не дойдоха, макар да им прати телеграма, а сега пристигнаха с претенции за наследствен дял. Настояваха да продадат скромната къщурка — всичко останало от родителите им и Велико не възрази. Беше се пречупил неусетно, за пръв път се намираще в безизходица, съвсем сам и отчаян.

С парите от неговия дял закупи дворно място от половин декар в едно близко село. Криво-ляво издигна малка барака с дълъг сайвант до нея. Купи двайсет овце и се запиля по къра да ги пасе. Ръцете му загрубяха и привикнаха към неблагоприятния селски труд. Сега му беше безразлично всичко, свързано с хорската суета. Живееше примитивно, почти без удоволствия, не общуваше с никого от селото и се чувстваше стар, макар скоро да мина тридесетте.

Откъм черния път край пояса се дочу виене на автомобилен двигател. След малко бързо премина някаква жълта кола, като на места се поднасяше и пръскаше кал от локвите. После пак се спусна безмълвието на равнината. Музиката по програмата свърши и започнаха новините. Велико угаси транзистора и го прибра. Приседна до едно дърво и затвори очи. Представи си голяма бяла вана, пълна с гореща вода, как се потапя в нея и оставя всичкия студ и мръсотия вън, далеч от себе си. Събереше ли пари, първото нещо което щеше да си купи, бе ваната. А щом му омръзна еднообразието и мръсния му живот, можеше лесно и почти безболезнено да се спаси пак във ваната, но малко под повърхността на водата. Откакто се бе превърнал в неудачник и такива мисли му минаваха през главата.

Встрани се чу шляпане на стъпки и Велико се огледа. По коларският път, с натезжали от кал крака и обувки в ръце, вървеше млада жена. Тя съзря овчаря и тръгна към него. Косата ѝ бе разчорлена, лицето зачервено от усилията, но въпреки раздърпания си вид, тя будеше някаква необяснима симпатия. Застана пред Велико и малко грубо запита:

— Знаеш ли каква съм аз? — по лицето ѝ личаха размазани следи от сълзи, а в чистия въздух се долавяше лека миризма на алкохол. Явно бе пияна, но не чак толкова, че да не се държи. Велико се надигна и мълчаливо повдигна рамене.

— Аз съм курва бе! Най-долната курва съм, мой човек! — гласът ѝ бе пресипнал и наистина звучеше вулгарно. Повтори декларацията

няколко пъти и се свлече на земята. Раменете ѝ се затресоха в глухо ридание. Велико понечи да я вдигне, но щом я докосна се отдръпна като опарен. Топлото и меко тяло на жената го зашемети и върна забравени и неутолени отдавна желаниа. Засрамен от себе си, той стоеше безмълвен и не можеше да свали очи от леко разголената гръд на жената. Тя забеляза погледа му и рязко дръпна бялата си копринена риза. Освободени изскочиха гърдите ѝ и тя се разкрещя истерично:

— Хайде бе, какво чакаш? Яхай курвата, прост овчар такъв! На крака съм ти дошла! Давай, днес бутам на аванта!

Стомахът му се сви на топка. Той преглътна с усилие и пристъпи към нея. Късо замахна и я зашлеви през лицето:

— Я се вземи в ръце! Ти курва не си, щом сама го казваш! И се закопчай, че и аз съм мъж! Нищо, че съм овчар!

Тя го изгледа по-скоро учудена, отколкото уплашена и очите ѝ леко се избистриха. Изправи се и си закопча ризата. Усмихна му се накриво:

— Да, ама си прост все пак! Друг на твоето място не би изтървал келепира!

— Да ти пикая на келепира! — намуси се Велико.

— Що бе, не ме ли харесваш? — иронично го изгледа тя. — Жена ти да не е Клаудия Шифър случайно?

— Нямам жена аз! Сам съм! — като оправдание прозвуча отговорът му.

— По-добре си! На тоя свят най-добре е да си сам!

— Не си права!

— Вярно, да си богат е по-хубаво, отколкото да си сам.

Замълчаха. Случайността бе пресякла пътя на двамата неудачници и сега им гледаше сеира. Жената постоя малко права, после пак седна в шумата. Заразказва спокойно своята банална история, от обезчестяването ѝ на дванадесет години до днешното ѝ изгонване насред полето от „онова животно с много пари“, което бе минало с жълтата кола преди малко. Велико я изслуша мълчаливо и на свой ред с няколко думи ѝ разказа за себе си. За пръв път споделяше болката си с друг човек и от това му ставаше някак по-леко. Двамата се гледаха, открили обект за съчувствие пред себе си, докато жената не попита:

— Имаш ли нещо за ядене? Днес съм на пет — шест цигари от сутринта.

Велико извъртя торбичката, праметната на гърба му пред себе си и бръкна. Освен шишето с вода, му бе останал само един къшей хляб. Смути се от собствената си нищета и горчиво се усмихна:

— Това е! Нали ти казах, че я карам ей тъй.

Понечи да върне хляба в торбата, но тя го спря.

— Чакай! Като бях малка, от дядо съм чувала да казва, че никой не е по-голям от хляба. Дай го!

Той ѝ подаде малкото парче хляб. Жената без погнуса отхапа и започна да дъвче. Май ѝ се услади, защото лапна и трохите накрая. Двете кучета неусетно се бяха присламчили и лакомо я гледаха. Тя им се усмихна и подвикна:

— Няма за вас! Изядох го всичкия!

— Чудно, как не те залаяха? — забеляза Велико.

— Що се чудиш! Аз съм кучка, а те кучета! Своята ли да лаят?

— Е, ти пак! — намръщи се овчарят.

— От себе си не можеш да избягаш! — примирено сведе глава тя. Овцете нещо се сбутаха и Велико размаха сопата срещу им. Жената се надигна и взе в една ръка калните си обувки. Погледна го топло и рече:

— Благодаря ти за хляба! Сега ми е по-добре!

— Няма нищо! — отвърна овчарят.

— Ако искаш, можем да го направим? — предложи тя отново и като видя как я изгледа той, добави: — Аз това имам — това давам!

— Върви си! — изпрати я той. Жената бавно тръгна, но като излезе на пътя спря и извика:

— Утре ще съжаляваш, че си ме изпуснал!

— Бягай, бягай! — изръмжа Велико и се извърна. Овцете се бяха пръснали и той тръгна да ги забира. Дъждът кротко продължаваше да наслоява своята мътна пелена над равнината. Имаше нещо в тая широка земя, което го караше да се държи и чака всеки следващ ден, ако не с надежда за нещо по-добро, то поне с любопитството на обречените да живеят. Времето и разстоянието тук не значеха нищо, както бяха без значение нещата, които можеше да изгуби или спечели от една безпътна жена. Дъждът нямаше да спре до вечерта, затова овчарят бавно подкара стадото назад към селото. Щеше да се прибере

в бараката и да си легне. Можеше да си представи бялата вана с гореща вода, а в нея — жената, която бе срещнал днес. Въпреки всичко тя си оставаше жена и кой знае защо, по нещо много приличаше на равнината — тъй близко и тъй далеч от него, тъй желана, но недостигната в крайна сметка.

— Ей, проклет чикиджия! — чу зад гърба си Велико. Бавно се обърна. Жената го бе настигнала и сега го гледаше с нажежени очи, настръхнала като ядосана котка:

— Ти какво си мислиш бе?! Че си нещо повече от мене?

Овчарят стоеше и не реагираше. Жената продължи вбесена:

— Същия боклук си бе, овчар с овчар такъв! Чобан смотан! Аз поне удоволствие мога да направя на някого, а ти и за това не ставаш! — малката ѝ фигурка в този момент никак не изглеждаше безпомощна, а напротив — с тия размахани в ръце обувки, като нищо можеше и да го цапне в яда си. Велико се отдръпна леко назад, а тя не спираше да бълва обвинения:

— Ти си една отрепка бе! Отказал се от себе си и сам се съжалява! Мъж ми било това! При това — инженер! — захили се иронично тя. — Пък пасе овце! Ти си най-голямата овца в стадото бе! Тебе трябва някой да те зарита отзад, за да се събудиш! Разбра ли?!

Тихият дъждец мокреше зачервеното ѝ лице, стичаше се на едри капки върху ризата и като я прилепваше до тялото, подчертаваше предизвикателно формите ѝ. Велико пристъпи към нея и обхвана с длани лицето ѝ. Дори не бе мечтал да държи в шепите си безкрая на равнината, заедно с една жена.

Сега го имаше, значи трябваше само да го задържи.

ДЪЛБАЧКАТА

Когато за пръв път стъпи на дълбачката, Антон бе на двадесет, а тя на три години. Как изминаха тия тридесет години, той така и не разбра. Сега, когато вече сваляха част от оборудването за да я нарежат за скрап, той проумя, че заедно с нея, свършва и най-хубавата част от живота му. Не можеше да повярва, не искаше да се разделя с това вече старо, ръждясало корито и ходеше по палубата като болен, комуто са съобщили кога е краят му. За да го назначат на нея, по онова време трябваша връзки. Всъщност от връзки тогава имаше нужда дори за хубава книга, или килограм банани. Човек трябваше да познава поне двама-трима продавача, за да може да си купи най-банални неща. Стоките с по-добро качество се пазеха под тезгяха и срещу някой лев отгоре, или просто защото можеш да отвърнеш с друга услуга на продавача, получаващ желаното. Иначе рафтовете на магазините бяха отрупани с боклуци, които никой не поглеждаше. Антон бе служил моряк три години и това донякъде му помогна при назначението. Цяла седмица майка му обикаля някакви далечни роднини, които се водеха заслужили борци против фашизма и благодарение на които, все пак успя да започне работа на дълбачката. Тогава тая работа се смяташе за лека и приятна, нещо което бе основен приоритет за начинаещите. „— Те ни лъжат, че ни плащат заплати, ние ги лъжем, че им работим!“ — бе елементарното обяснение на всеки работник. Ако можеш да откраднеш нещо от работното място, бе достатъчно за да смяташ, че си намерил добра работа.

— Тук голям келепир няма! — обясни още в началото бай Вълчо. Той се водеше за шеф и капитан на дълбачката. — Обаче можеш да ловиш риба колкото си искаш и да не се изгърбваш от работа! Заплатата е горе-долу колкото на един даскал, но работа и толкова няма. Живей си живота момче, другото е лъжа!

Всичко се оказа вярно и след няколко седмици Антон бе убеден, че има най-приятната работа на света. Малкото корабче — машина поддържаеше фарватера на канала от морето към Варненското езеро до

Девня и понякога вадеше пясък, който насипваха в трюмовете на един стар шлеп. Екипажът се състоеше от четирима, но тъй като Борко бе картотекиран като вратар в „Спартак Варна“, много рядко стъпваше на дълбачката. Получаваше си заплатата и играеше футбол, а останалите трима се справяха с работата. Вярно, че понякога машината се повреждаше, налагаха се ремонти и като цяло това бе една мръсна работа, след която задължително се къпеш и спиш като пребит от умора, но Антон обичаше техниката и това не му тежеше. Така, като във безкрайна ваканция си течаха дните, без да ги брои и усеща до днес.

А сега въпреки студа, слънцето грееше и създаваше усещането, че всичко е наред и животът си продължава все същият. Той приседна на специалният стол за ловене на риба, който някога бе заварил в левият край на носа и се загледа към брега. Хиляди пъти бе посрещал деня на тоя стол, бе уловил стотици килограми риба, а утре щеше да се прости с това. Изгревите и залезите над Варненското езеро вече нямаше да пълнят очите и душата му с радост, свежият морски вятър, ловко промъкнал се под Аспаруховия мост, нямаше да развява оределия му вече перчем и нищо от тук нататък не можеше да го радва, защото с бракуването на дълбачката, бракуваха и него самия. От фирмата на пристанището му предложиха да стане пазач, защото иначе оставаше безработен. Той разбира се не прие, понеже не можеше да допусне дори за миг, че ще размени свободата и просторът на дълбачката, с опушената, вмирисана на цигари и мръсни крака стаичка на пазача бай Янко.

Въздъхна дълбоко и запали цигара. Беше ги отказал преди четири години, но тая сутрин кой знае защо, заедно с бюрека и бозата за закуска, си купи и пакет „Сердика“. Вкуса на тютюна му хареса и върна времето когато като войник, в някоя почивка за по цигара, скришом вадеше последното писмо от Деница и го четеше с радост. „— Скъпи Прасчо...“ — започваше винаги тя. Бяха се запознали на един девети септември, сред навалищата на морската градина. По онова време това бе най-големият държавен празник и след манифестацията, в която всички задължително участваха, се разхождаха и оглеждаха за нови гаджета. Тогава Антон бе в трети, последен курс на техникума, а тя тъкмо бе приета в първи курс. Всичко стана тъй неусетно и бързо, тъй красиво и вълнуващо, че дори

не разбраха как се изниза учебната година и есента той замина войник в една малка база до Бургас. Когато си дойде във Варна през първият си отпуск, той бе напълнял с десет килограма, очите му бяха като цепки, а бузите зачервени и пълни. „— Прасчо, Прасчо!“ — пляскаше с ръце тя и му се радваше, а той трудно преглъщаше от огромната любов, която с мъка съдържаше в себе си. През пет секунди се целуваха, независимо къде бяха и кой ги гледаше. Бяха щастливи! После дойде тъй дълго чаканото уволнение от казармата, сватбата му с Деница и раждането на дъщеря им. Тогава от огъня дето го изгаряше от радост, не удържа да стои в къщи и посред нощ се качи на дълбачката. Сам работи до сутринта, а двамата му колеги по-късно се смяха и го подиграваха цяла седмица. Когато се роди синът им, дори не успя да се напие като хората. Купи две — три бутилки вино и след като ги изпиха, колегите му се прибраха, а той цяла нощ стоя и гледа звездите. Благодареше безмълвно на Бога, че го е дарил с прекрасна жена и деца, че е жив и може да работи и се грижи за тях, че има възможността и щастието да ги гали, да слуша гласовете и да гледа усмихнатите им лица. Ех, колко бе хубаво!

И колко страшно стана после, когато децата пораснаха и отидоха в София да учат, а Деница се промени. Изведнъж охладня и се отчужди от него. Започна да закъснява от работа и да не споделя нищо. Заредиха се упреци всеки ден и най-вече за пари. Упрекваше го, че е калпазанин, че не мисли за нея и децата, че е егоист и тя повече няма да търпи това. Вярно, че заплатата му не бе голяма, но все пак не бяха останали нито гладни, нито жадни. Имаха всичко колкото другите, но това не стигаше на жена му. Понеже нейната заплата стана по-голяма от неговата, тя започна да не търпи мнение различно от своето и така се стигна до развода. На години, в които трябваше да се радват на внуци и кротко щастие, те се разделиха и Антон остана сам.

„— Ти не си мъж! — бяха последните думи на Деница, преди да си тръгне. — Нищо мъжко не си направил за мен и децата! Цял живот стоя на тая дълбачка, защото така ти харесваше. Мързелуваше по цял ден, ловеше си рибата, а да се мръднеш малко като другите мъже, да изкараш някой лев за да осигуриш бъдещето на децата си, не можа! Е, ръждясвай сам на дълбачката си и не ни търси!“ — Тя му обърна гръб, вдигна гордо глава и си отиде. В безумните дни след това, дори алкохолът не помагаше. Антон се затвори в себе си, остави болката от

раздялата да го удави и само дълбачката го спасяваше все още. Той дори си постави легло в машинното, където сред изпарения на нафта и масло, нощем заспиваше уморен. Убиваше се не толкова от работата, колкото от упреците към самият себе си. Разбираше, че по някакъв начин жена му е права, но не виждаше път, който да промени всичко. Нямахше близки политици, които да му помогнат да стане бизнесмен, като приватизира нещо държавно. Не познаваше мутри, които биха го устроили с пари, власт и уважение. Беше обикновен човек и разчиташе най-вече на себе си. Освен това вярваше в доброто, а това не помагаше да се правят пари. И на тия години да си търси работа, бе просто безсмислено. Хиляди млади хора с образование стояха безработни и се надяваха, някой ден да им излезе късмета и да отидат в чужбина да работят. Независимо от университетските си дипломи, те щяха да вършат нископлатена, неквалифицирана работа, щяха да слугуват, но това бе хиляди пъти по-добре от агонията в България. За него уви, такъв шанс просто нямаше. И сега, когато утре дойдеха момчетата с оксигените, той трябваше да слезе на брега и да ги остави да режат. Да премахнат единствената му останала опора.

Антон запали друга цигара от фаса и погледна към работниците. Те се шегуваха помежду си, товареха части на ниският шлеп, вързан за дълбачката и не му обръщаха никакво внимание. Това го успокои. Надвечер всички тръгнаха, а на поканата им той отвърна привидно равнодушно:

— Вие вървете! Аз ще остана за последно и тая нощ, че нещо не ми се спи.

Когато наближи полунощ и на мътното декемврийско небе се появиха някои от по-ярките звезди, Антон въздъхна и погали с длан студеното желязо на кораба:

— Я да видим сега! — спусна се по омаслените стълби към машинното доволен, че комисията бе отписала мотора като негоден, заради голямата му амортизация. Мъждивите крушки осветяваха дългия дизелов агрегат, който запали от първия път и затрака глухо и ритмично.

— Хайде, моето момче! — вдигна оборотите той и се качи в кормилната рубка. По рано бе обрал котвите и сега плавно придвижи лоста на пълен напред. Като се тресеше и скърцаше, дълбачката бавно пое по канала към Аспаруховия мост. След два часа морска гара остана

вляво и вълните на морето започнаха да люшкат старото корито. Като непригодна за открито плаване, дълбачката заравяше ниският си нос във водата и постепенно трюмът се пълнеше. Антон си спомни песента, с която понякога приспиваше синът си като малък. Тя бе от филма „Васко да Гама от село Рупча“. Някаква гореща вълна избухна в него и той запя на глас:

— *„Тече, всичко тече,
Времето няма бряг
И ни влече,
Няма как!“*

Вятърът тук в открито море бе силен и студен, и лесно и бързо пълнеше с вода старата дълбачка. Той буташе и буташе назад това полудяло корито, но то упорито продължаваше навътре. Вятърът не разбираше от човешки песни, но все пак реши, че макар да не изглеждат сериозно и корабът, и неговият моряк заслужават уважение, защото мъжки се борят с него. Той обичаше истинските мъже и утихна, за да ги види и чуе по-добре, но морето го бе изпреварило вече, и в своята необятна любов ги бе поело в себе си.

В ОЧАКВАНЕ НА УТРОТО

Вече минал седемдесетте, дядо Вълъо приемаше идването на всеки следващ ден като Божи дар. Събуждаше се рано — още преди да съмне и сядаше на стола до прозореца. От там гледаше навън в малкото дворче пред къщата, без да мисли за нищо, ей тъй — просто му беше хубаво, че още го има и може да гледа настъпването на утрото, да чува и усеща нещата, които го заобикалят. Понякога Личко — кучето, което като приятел заместваше отсъствието на покойната от години баба Неда, го усещаше и започваше да скимти и да върти опашка. Колибката му беше под кайсията и като видеше силуета на стареца до прозореца, то опъваше синджира и искаше да го пуснат. Щом дядо Вълъо го освободеше, то не хукваше из двора, както преди години, а само вдигаше крак до дървото и после бавно, по-старчески се приближаваше до стопанина си. Стигаше му да е свободно, защото за разходки и подскачания му бяха доста стари кокалите. Сигурно затова много котки от махалата вече не заобикаляха неговия двор, а си прескачаха както и откъдето си искат. Личко оголваше пожълтелите си зъби от време на време, но дори за респект не му се ръмжеше. Съвсем различна работа беше, когато край него минеше младата квартирантка на дядо Вълъо. Щом я видеше, Личко лаеше, сякаш през двора минава най-върлия му враг. Тя също не му оставаше длъжна и размахваше малката пръчка, която държеше на разположение до вратата на къщата. Понякога го замерваше с камъни. От какво се беше родила тази взаимна неприязън, никой не можеше да каже.

— Ако не й видя сметката на тази мастия, името си не ща! — заявяваше квартирантката на пощаджийката, щом се видеха. Двете се познаваха от преди и винаги изпушваха по цигара до пътната врата, докато обменят последните клюки. Иначе със съседите квартирантката не общуваше, защото никого не харесваше. За нея всички бяха тъпи селяндури, дошли случайно в града и забравили да се върнат на село.

Тази сутрин старецът се събуди малко по-рано от обикновено, заради часовника. Беше стар будилник, с олющена от времето зелена

боя и избелели златни цифри. Винаги тракаше с безразличие, което сякаш го поставяше над отмерваното време, но сега изведнъж бе спрял. Май все пак времето го бе победило. Дядо Вълчо го огледа и като разбра, че е повреден, го остави. Стана му някак пусто. Ритуалът по навиването и сверяването му по радиоточката сутрин в шест часа, поддържаше илюзията за пълноценност у стареца. Напомняше му за времето, когато ходеше на работа и проклетия будилник винаги се раздрънкваше като пуснат стар леген по стълбището в най-сладкия му сън. Тогава до него спеше и жена му, а още по-преди старият часовник събуждаше и сина му, който от две години вече не намираше време да се върне от София, за да го види. Сигурно го бяха отписали със снахата.

В коридора се чу шум и старецът видя как квартирантката излезе и се насочи към тоалетната на двора. Къщата беше стара и нямаше много удобства. Отвън кучето не пропусна да залае, а тя ядно замахна с ръка към него. Какво ли му имаше на това момиче, че се беше така озлобило? Като дойде преди няколко месеца с молба за квартира, дядо Вълчо не я отпрати, макар, че настаняването на квартиранти не му влизаше в сметките. Отстъпи с надеждата, че домът ще се оживи, а и някой друг допълнителен лев, нямаше да му е излишен, при тази мизерна пенсия. Тя обаче плати наема само за първия месец и толкова. Спомена един път, че е закъсала с парите и той я успокои, по-притеснен от самата нея:

— Нищо, булка, не се тревожи! Когато имаш, ще си платиш! Ти сега се пази, зер... — не завърши той. През последните месеци коремът ѝ растеше все повече и сигурно скоро щеше да роди. Мъж момичето заяви че няма, а старецът повече и не полюбопитствува. Съмняваше се, че някой мръсник я орезил и зарязал, и затова е толкова злобна. Едно „Добър ден“ не казваше като се разминаваха, а за цигари от къде намираше пари, не му беше ясно. Не работеше нищо, пушеше непрекъснато и чак до неговата стая стигаше миризмата на тютюн.

Отвън квартирантката мина обратно към къщи и с тоя голям корем, му заприлича на едра риба, пълна с хайвер. Това го подсети, че са му останали пари само за два хляба, а до пенсията имаше още цяла седмица. Отдавна не беше ходил за риба и можеше да опита. Вкусната и прясна храна не го вълнуваше особено, но сега щеше да му дойде

навреме, ако успее да улови нещо. През последните две-три години не бе ходил до близкия язовир, защото не можеше да кара велосипеда. Преди криво-ляво се оправяше със стария „Балкан“, но откакто падна от него, го захвърли в мазето и повече не искаше да го види, за да не му напомня за старческата немощ. — „Двата километра до язовира мога да мина пеша, вместо всекидневната разходка до центъра!“ — помисли си той и тръгна към мазето, където събираше прах старият му рибарски сак. Порови из него и отдели две куки, които не бяха чак толкова ръждясали. Взе едно шише с навито старо влакно и си направи такъма. Качи се горе, изпи половинката кисело мляко оставено от снощи и тръгна навън. Вече беше почти светло и щеше да стигне по най-доброто време за риболов. Като минаваше край оградата на комшията, провря ръка под мрежата на клетката, където имаше царевица за кокошките и извади един кочан. Орони си няколко зърна за стръв и продължи. Времето беше ясно и свежо, и пътят не му тежеше. Стигна до язовира по-скоро, отколкото бе предвидил. Избра си големия завой до стената, където някога бе хващал най-едрите парчета и си сложи нещата на земята. Докато набучваше царевицата на куките, едната се счупи и му остана да се надява почти единствено на късмета си. Заметна, подложи чувалчето, което си носеше вместо столче и седна. Водата бе спокойна и все още доста студена. Пролетта тази година малко позакъсна и ако рибата си седеше заровена още в тинята, нямаше да хване нищо. Слънцето бавно надигна чело и топлинката му започна да се усеща. Засега не кълвеше нищо. Загледан без мисъл във водата, дядо Вълчо не усети как стана обяд. Беше му толкова хубаво да се припича тук на спокойствие и чист въздух, че реши тия дни да дойде пак.

Изведнъж топчето кал на месината подскочи. Старецът протегна ръка и засече. Опъна леко, но не почувствува съпротивление. Рибата не се беше хванала, но се въртеше някъде край стръвта. Може би пак щеше да опита. Той можеше да чака до довечера, защото друга работа нямаше. Полегна настрани на чувалчето и сам не разбра как заспа. Събуди го резливият вятър на смрачаване. Духаше тънко и напомняше за току-що отишлата си зима. Дядо Вълчо разкърши схванатото си тяло и посегна към въдицата. Калта си стоеше неподвижно, значи нищо не се бе хванало. Започна да навива влакното на шишето и близо до брега усети, че нещо му придърпа. Обра целия такъм и се усмихна на

малката каракуда, която потрепваше на края на въдицата. Значи все пак нямаше да се върне с празни ръце в къщи. Откачи рибката и като си вдигна нещата закрачи обратно. У дома, още от портичката усети, че нещо не е наред. Влезе в дворчето и видя опънатото тяло на Личко. Кучето лежеше неподвижно на едната си страна, а по старата му озъбена муцуна, още личеше незасъхнала кафеникава пяна. Дядо Въльо клекна до главата му и погали старата проскубана козина.

— Дядо, дядо! — чу детски глас зад себе си. Обърна се и видя комшиятското дете да наднича през отрадата. — Лошата така отрови кучето, дядо! Аз я видях! Даде му нещо да яде и после то умря, а пък тя го ритна по коремчето! — потреперваше от вълнение и гняв гласът на малчугана.

— Добре, добре, синко! — махна вяло с ръка старецът и се надигна. Остави нещата в къщи и се върна при кучето. Вдигна го и взе подпряната зад колибката му права лопата. На стотина метра зад крайните къщи на уличката от където започваше полето, изкопа малко трапче и зарови отровения си приятел. Върна се в къщи и се изми на чешмата. Дълго търка с парче стар сапун кафявите си схванати пръсти. После изчисти малката рибка и я сложи на тиганчето. Приседна изнемощял, докато се изпържи. Разнесе се апетитна миризма и в коридора квартирантката му се разшава. Потракваше с чехлите си назад — напред, после почука на вратата. Старецът с мъка се надигна и отвори. С крива усмивка и с присвити лукаво очи тя запита:

— Дядо Въльо, от къде си купи рибата? Да отида да си взема и аз, че ми замириса на хубаво! — говореше спокойно, все едно не бе му убила кучето преди час.

— Чакай малко! — обърна се стареца и отиде до тиганчето. Изключи котлона и набучи зачервеното тяло на опържената рибка. Така, както си беше на вилицата, я подаде на младата жена. Тя я взе, благодари му и си влезе в стаята. Дядо Въльо постоя с опразнен поглед известно време, после бутна вратата и отиде до прозореца. Седна на стола и се загледа към двора. Тъмнината се спущаше бързо и скоро нямаше да се вижда, че кучешката колибка под кайсията е празна.

— „Какво ли може да е преживял човек, за да стане толкова лош?“ — кротко се питаше наум старецът и пак наум, сам си отговаряше — „Но каквото и да е, като се роди детето, ще се оправи! Децата правят хората по-добри!“

Черната стена на мрака бе запушила прозореца. Дядо Вълчо стана и ѝ обърна гръб. След нощта идваше утрото, а нали хората казваха, че то е по-мъдро!

КУРАЖ ЗА ДРУГИТЕ

За да стигне от почти опустялото добруджанско село до Варна, дядо Ильо смени два автобуса. Вече повече от десет години той не бе напускал дома си и сега пътуването му се стори дълго и мъчително. На автогарата в града го посрещна дъщеря му и двамата тръгнаха към болницата. Късната и студена есен бе прогонила хората от улиците а във въздуха се носеше мирис на дим и зима. Някак странно отекваха стъпките от подкованите му с налчета обуца по тротоара. Сякаш бе сам в града. С дъщеря си много не приказваше. Откакто я съкратиха от работа, тя се отчая и някак смали. Трудно я караха само с инвалидната пенсия на мъжа и, но тя не се оплакваше. Предпочиташе да мълчи и да гледа с присвити очи на всичко. Добре, че поне внукът се издържаше сам в София. Там следваше за юрист, като че ли единствено юристите можеха да оправят тая скапана държава.

— Такъв мързел, Недке — обърна се той към дъщеря си — е подгонил хората, че не е за вярване! На стрина ти Параскева къщата я купи един инженер от Добрич. И той без работа останал, пък решил да гледа животни на село. Дойде самичък, защото жена му не можела да живее в нашият генгерлик и си купи пет кокошки и две овце за дамазлък. Ти я знайш съседската къща с градината. Няма и два декара двор, но и той му се видя много. Копна с мотиката, копна с лопатата и накрая се отказа. — „Не е работа туй — вика — селската! Няма файда от нея!“ Две седмици изкара с кокошките и овцете и онзи ден ми ги предлага през плета: „Купи ги — вика — комшу, че се прибирам в града! Види се, от мене селянин няма да стане. По-добре да си плащам осигуровките няколко месеца, а после да се пиша на борсата.“

— А бе синко, — викам — аз моите не смагам да гледам, та твоите ли! Тури им ножа, пък си ги носи в града. А тя селската работа вярно, не е за лешпери! — Та заклах му ги, щото и да коли не бил научен и си замина. И лелината ти Пенкина внука и тя не ще да работи! — „Затуй ли съм учила висше — вика — че сега да работя? Тая няма да я бъде!“ — Сякаш се е родила с висше образование!

Изхайлази се тоз народ, не е за вярване ти казвам! Ама и що ли да се трепе, като накрая все ще е излъган! То рибата, от главата се вмирисва! Тъй де.

— Остави тез политики сега! — прекъсна го дъщеря му — Кажу как ти са болките! Не намаляха ли от онуй лекарство?

— Намаляха зер! Всичко си е наред.

— А защо те праща тогава фелдшерът в болница?

— Амчи фелшерска му работа, значи. Можеш ли го разбра.

— Не е тъй то! На баба Мара дъщеря и каза, че си ходел по нощите из селото като някой таласъм. Имал си болки и затуй си обикалял.

— Виж ги ти женорята! С тия големи усти, човек в затвора могат да вкарат биля! Ами като не ми се спи! Дъртешка работа, значи!

Двамата се наредиха на опашка пред вратата на лекаря специалист. След час той ги прие и насочи към рентгена. Там медицинската сестра заяви, че трябва да платят официално десет, а неофициално двадесет лева, за рентгенова снимка.

— Че то си е жива кражба туй! — възмути се старецът — Как тъй уж десет, а искате двајсе лева?

— Иначе не може дядо! — най-безсрамно се изхили сестрата — Ако искаш, прави си снимка, ако не щеш — недей!

— Вашта кожа хайдутска! — не издържа дядо Ильо и след още две — три псувни тръгна да излиза. Дъщеря му го дърпаше за ръкава, настояваше да се върне, но той и не искаше да чуе. — „Сякаш те са ми го дали тоя живот! — ръмжеше — Хората някога имаха срам, а тия и очи нямат сега! Как гледат небето с тия очи?!“

Отвън на улицата, до входа на болницата, бе приседнал побелял акордеонист и къреше старомодно танго. Пред единственият му крак, бе поставена кутия от обувки, на дъното на която се виждаха няколко стотинки. Дядо Ильо спря до него и запита:

— Наборе, знайш ли Ганкиното?

Акордеонистът побара с длан небръснатата си брада и намръщен отвърна:

— Абе, всичко знам аз, ама става ли да свиря хоро, при толкоз болка наоколо?

— Що да не става, бе наборе? — сопна се старецът — Какво му е наред на тоя свят, че и свирнята да е? Ти нали за пари свириш?

— Все от нещо трябва да се живее! — повдигна рамене акордеониста.

— Ето ти тогаз два лева, да изкараш Ганкиното! — подаде му парите дядо Ильо.

Музикантът присви очи:

— Слушай, старец! Ще ти изсвирия без пари каквото искаш, но да не е весело. Откакто ме скъсиха от едната страна, хоро и ръченица не свиря. Кажи какво искаш да изкарам?

Недка, която до момента следеше безучастно разговора, пак задърпа баща си:

— Тате, хайде да вървим! Щото много пари имаш, че ги раздаваш където завърнеш!

— Аз не ви искам парите, госпожо! — засегна се акордеонистът — Мен откакто ми отрязаха крака, нищо не ми трябва вече! Ни дом, ни жена, ни деца, ни пари! Нищо, мамка му и живот! Такъв, никому не съм нужен!

Дядо Ильо изведнъж неочаквано се съгласи да се върне в болницата. Поеха обратно към рентгена и направиха снимките. След няколко часа, късно след обяд, лекарят деликатно обясни, че старецът е сериозно болен. Туморът, който му бяха открили, не бе образувал метастази, затова трябвало да се правят други изследвания. Можело да е доброкачествен и тогава щели да предприемат едни мерки, а в обратният случай — други. Всичко това струваше доста пари и време, а дядо Ильо трябваше да остане във Варна поне една седмица. Старецът прие диагнозата спокойно и махна с ръка:

— Тя мойта е лесна работа, докторе! Лятото навъртях седемдесет и една, и да река още днес — хващам си пътя към дядо Боже. Квото съм взел до сега — стига ми!

— Ама недей така, тате! — със свито гърло изрече дъщеря му. От навлажнените и очи се търкулнаха две бистри сълзи, които тя дори не усети на лицето си.

— Благодарим! — вече от вратата каза дядо Ильо и напусна кабинета. След него бавно и унесено излезе дъщеря му. Навън, при акордеониста, старецът се спря отново и въздъхна:

— Кажи каква да я правим сега, бе наборе?

Еднокракият изплю угарката от цигара, залепнала на устните му и тихо подхвана началните тактове на кръшна ръченица. В очите на

дядо Ильо блеснаха искри:

— Ха така, бе човече! Де натисни, де!

Акордеонистът отпусна ръце и измъкна отнякъде малка бутилка с ракия. Надигна я, отпи глътка и подаде шишето на стареца:

— Пийни, старче! Всичко в тоя живот е лъжа!

Дядо Ильо сковано приклепна и остави шишето до кутията със стотинки, без да е вкусил от ракията. Помести си шапката и погледна към дъщеря си:

— Ти си върви, Недке! Прибирай се! Аз ще си похортувам с човека и после ще хвана рейса за село. За мен не се тревожи!

— Ама как тъй, бе тате?! — възрази дъщеря му — Нито в къщи си идвал, нито нищо! Няма да те оставя тъй!

— Върви, върви! — стросна се той — Няма да се оплакваме един друг двамата с мъжа ти я!

— Ама тате!

— Казах вече! — свъси побелелите си щръкнали вежди дядо Ильо. Дъщеря му се помая, помая и тръгна несигурно. Докато стигне до ъгъла на улицата се обръща няколко пъти, спря за момент, а после дребната и превита фигурка просто изчезна. С леко одрезгавял глас дядо Ильо запита:

— Та какво казваш за живота?

Еднокракият облиза устни, бутна акордеона тъй, че той въздъхна с няколко глухи акорда и отрязва:

— Лъжа е всичко, мамка му и живот! Всеки ден се будалкаме за тоя, дето духа. Няма справедливост на тоя свят! Да знаеш откога всичко ми е омръзнало!

— Че то има лесно, бе наборе! — засмя се старецът — Едно въже и един здрав клон, ще те отърват от всичко!

— Тоя лек и аз го знам, но за него трябва кураж, а аз го нямам!

— Право казваш! Не си много куражлия, щом едно хоро те е страх да изкараш. Ми то не за тебе бе наборе, за хората посвири! Ако не друго, то поне душата на някого можеш да стоплиш. А не е малка работа туй! Ех, аз да можех да свиря!

Акордеонистът нервно запали нова цигара и през стиснати зъби промълви:

— Пука му на някой за мене и тебе, старец! Всеки гледа себе си! Ей за туй сме на тоз хал! Човецина няма, е-е-й!... Обаче за тебе ще

намеря кураж за едно хоро!

Той опъна акордеона и неочаквано мощно, сякаш цял живот сбирал сили, подхвана хорото. Дядо Ильо се надигна и запристъпва на едно място в ритъма на музиката. Наоколо минаваха угрижени и свити от студа и неволите хора, поглеждаха с недоумение към двамата и отминаваха с плаха, открадната от тъжната есен усмивка. Рядко преминаваха лъскави коли, зад черните стъкла на които не се виждаше никой. Един по-силен порив на вятъра подхвана шепа жълти листа и ги завъртя във фуния към небето. После утихнал, вятърът спусна листите над акордеониста и стареца, бавно и нежно, като божия милувка.

ДОКАТО ПАРИ

Когато моят бивш даскал Георги Димов веднъж ми каза, че да съм циганин не е нещастие, а възможност да усетя вкуса на живота по-добре от останалите, ми идваше да се изплюя на лъснатите му стари обувки, въпреки, че от всички учители, него уважавах най-много. Тогава разбира се, бях малък и през ум не ми минаваше, че може да е прав. Много трудно ми беше да преглътна сълзите и слюнката си, защото Димов ми подаваше половината от сандвича, който си бе купил от лавката за закуска. Всеки ден в голямото междучасие, повечето деца се юрваха с бесни викове към лавката, като се блъскаха и пререждаха, за да си купят закуска. Продавачката, леля Денка, приготвяше много вкусни „принцеси“ с кайма, малко запечен кашкавал отгоре и поръсени с мерудия, която ухаеше толкова апетитно, че макар да не исках, без да знам как, се отзовавах винаги до лавката, и гледах как другите деца ги хрускат лакомо и преглъщах. В джобовете ми по това време, много рядко се свъртах стотинки. Бяхме три деца и със заплатата си на чистачка, майка ни отглеждаше трудно и с доста лишения. Баща си не помнех, защото малко преди да се родя, бе влязъл в затвора. Мама не обичаше да го споменава, защото бе извършил убийство.

Та, макар да ме бе срам, поех сандвича от Димов и без да му усещам вкуса, отхапах. Да преглътна обаче не можах. Димов ме потупа по врата и с присвити очи, шеговито подхвърли:

— Лапай момче, докато пари! После не е сладко!

Когато си различен от повечето хора и тая разлика не е в твоя полза, дори най-малката човещина от някого, може да те трогне и да я запомниш за цял живот. Най-важното, което друг е правил за мен след майка ми, го стори пак Димов. Ако мога по някакъв начин да го почета като баща, бих го сторил. Само, че се съмнявам да му хареса. Той просто не ни обичаше нас циганите. Казваше, че сме като дивите животни и трудно се опитомяваме. Беше доста груб учител по трудово обучение, с някакво първично чувство за справедливост, което включваше дори и шамари, за особено провинилите се. Интересно, но

никой никога не се оплака от него, независимо от възможността да го оставим без работа. В безумната държава в която живеехме, една жалба от някой ошамарен калпазанин, положително щеше да го изхвърли на улицата, защото нашите права на малцинство се защитаваха, за разлика от неговите. Предполагам, че изключителното му излъчване на мъж, в едно училище, пълно с истерични даскалицы и още двама даскали-мижигурки, го правеше нужен и дори обичан от повечето деца. Към мен той се отнасяше благосклонно, защото не крадах, не лъжех и общо взето нямах вкус към насилието, което моите „братовчеди“ ежедневно проявяваха в една или друга форма.

Бях в седми клас, когато ликвидираха оркестрите в училище. Години наред, фанфарният и духовият оркестър, носеха слава и награди на училището ни, но добрият, кротък учител по музика почина и след него всичко се разтури. Учителките по музика идваха и си отиваха за по месец — два, повечето часове не ги карахме, а един ден в края на учебната година, видяхме как чистачките изхвърлиха в кофите за смет, част от бракуваните духови инструменти. Изглежда бе проведен търг, защото някои от учителите помъкнаха разни тръби, а огнярят, като мравка влачеща по-голямо от нея зърно, бе нарамил голямата фуния на баса. Бяха ни свършили часовете и аз мързеливо тътрех крака към къщи, когато видях Димов. Учителят бе спрял до оградата на училищния двор и се опитваше да свири на тромпет. Между краката стискаше куфарчето си, духаше, издул бузи в тромпета, а от него излизаха звуци, подобни на магарешки рев. Аз естествено се изхилих, а той бавно свали инструмента, изтри с носна кърпа зачервеното си от усилията лице и запита:

— А ти можеш ли я тая дяволия?

— Не! — признах, защото въпреки, че обичах музиката, никога не се бях докосвал до тромпет.

— Я пробвай! — подаде ми тръбата Димов — Вие всичките сте изкарвали консерватория, преди да се научите да четете и пишете! / Имаше предвид нас — циганите/.

Боязливо поех инструмента и тогава за пръв път усетих специфичният му мирис. Долепих устни до мундщука и без да знам как, засвирих. Не, че беше нещо особено моята свирня, но имаше звук и когато натисках трите клавиша, се получаваше нещо като мелодия.

Всичко ми идеше някъде отвътре и ми беше хубаво, хубаво! Когато спрях, Димов замислено се почеса по носа и ме упрекна:

— Защо излъга, че не можеш да свириш?

— Не мога, господине! — отвърнах, извънредно горд, от неговата оценка за свиренето ми.

— Честно?

— Честно, господине! Да пукна, ако лъжа!

Той се засмя и махна с ръка:

— Остави това, ами слушай какво ще ти кажа!

Аз го гледах, изпълнен с някакво особено приятно предчувствие. Той се намръщи и продължи:

— Купих я тая тръба почти без пари, ей тъй за забавление! Само, че съм доста стар и доста бял, за да се науча да свиря сносно. Като гледам, на теб Господ е наспорил достатъчно, за да свириш поне като Гъмзата от „Шоуто на Слави“! Вярно ли е?

Аз мълчах и стисках тромпета, а сърцето ми пърхаше като врабче в гърдите.

— Ако ти подаря тая тръба, ще ми обещаеш ли нещо?

— Да, господине! — едва успях да промълвя аз.

— Значи така! Ще направим един пазар с тебе сега! Аз ти подарявам тръбата, а ти обещаващ да завършиш средно образование! Става ли?

— Да, господине! — отвръщам и съм тъй изтръпнал от щастие, че и космонавт да бе поискал да стана, пак щях да отвърна положително.

— А догодина, като свършиш осми клас, ще изкараш едно парче специално за мене, нали?

— Дадено, господине! И две ще изкарам даже!

— Сега от тука до в къщи свири, да не изпуснеш тръпката!

Всичко е вкусно, докато пари, момче!

Той си взе куфарчето под мишница и си тръгна. За да не го разочаровам, веднага надух тръбата. Без да се обръща, Димов помахаш одобрително с ръка. Така започнах да свиря на тромпет!

В края на май, следващата година, устройох такава серенада под балкона на учителя си, че се показаха всичките му съседи и ръкопляскаха, сякаш им плащаха за това. За втори път му направих серенада, като завърших техникума по автотранспорт. Тогава

комшиите му ме караха да свиря почти до сутринта. Направих го с кеф, защото си струваше. Сега съм за трети път под балкона му, но стискам тромпета под мишница и не смея да прекрача входа на кооперацията. Страх ме е да видя угаснала последната му усмивка. Някакъв брадясал мъж обаче ме позна и ме хвана под ръка:

— Хайде, момче! Ела да си вземеш сбогом, а после на гробищата, като свърши всичко, ще му посвириш за последно! А?

Аз кимнах и се качихме по стълбите. Сред многото хора, в една от стаите на апартамента му, съзрях кафяво боядисаният евтин ковчег. Някъде нагоре се белееше лицето му, заградено от есенни цветя, а отдолу светеха лъснати старите му обувки. Приблжих се, целунах скръстените ръце и се оттеглих в най-далечният ъгъл. Двама-трима души нещо ми говореха, нещо ме питаха, но не ги чувах и не исках да им отговарям. След час бяхме на гробището, а там е спокойно и тихо като в катедрала. Когато останаха само десетина души, вдигнах тромпета. По някое време в училище, ни разправяха една история за Орфей, който с песните си можел да съживява и мъртвите. Аз не съм Орфей, но отвътре така ме бе напушило, че ако не засвирех, щях да полудея. Моят най-добър другар тромпета, заплака за моят най-добър учител Георги Димов, а аз се опитах да изпея мъката си, както се опитваше учителят да ми сочи щастието в живота. Карах с цяла душа, докато ми пáри!

РИБАРИ

— Много кал има в човека Жоре, много мръсотия! Животните са ангели в сравнение с нас.

— Е, нали сме цивилизовани, умни, най-висшето създание в природата!

— То там проблема, я! Цивилизацията е като глеч. Покрива човека най-отгоре, дебела колкото косъм и като падне един дъжд, отмива я и остава калта. Негледжосана стомна виждал ли си? За нищо не става, освен да я бухнеш в земята! Парче мръсна кал, туй сме ние хората!

— Нали църквата казва, че Господ от кал направил човека?

— Право казва! Калпав материал — калпава стока!

Двамата рибари се смълчаха. От изток вятърът продължаваше да къдри водата и да набутва плувките им навътре в езерото. Рядко кълвеше нещо, предимно костур и червеноперка. Времето беше свежо и сякаш от морето идеше някакво предчувствие за добро, за нещо хубаво което щеше да се случи. Подчинявайки се на вечната магия на природата, пролетта чрез слънцето вкарваше в човешките души вяра и оптимизъм, далеч по-големи и недостижими от реалността в която живееха. Само тоя чеп бай Петър не го ловеше нищо. Ни пролет, ни слънце, ни оптимизъм. Той като да бе имунизиран против всичко хубаво. Все спореше и хулеше, все недоволен и наострен като трън. Затуй му и викаха Чепа. Но инак от доста неща отбираше, а рибар като него в цялата околия не можеш намери. Жоро облиза устни, изгледа под вежди стария и уж безразлично запита:

— И как ще се оправят нещата според тебе?

Чепа обра влакното, смени червея, заметна и едва тогава отвърна:

— То не според мене, откакто хората се помнят, един начин има. И само той успява да ни докара човещина. Но за съжаление не за дълго.

— И кой е този начин?

— Гледам те, радваш се на слънцето?

— Разбира се! След тоя студ през зимата.

— Тъй е с всичко, Жоре. А начина да си докараме човещина е войната!

— Как тъй войната?

— Ей тъй на! Хората бързо забравят последната война и колко болка, ужас и страх им е причинила. Както в края на един ден светлината и топлината намаляват, за сметка на мрака и студа, тъй доброто и човещината си отива малко преди война. Злото напират отвсякъде, руши прегради като буйна вода и все намира начин да започне война. Нова война! Поредната война! За малко човещина!

— Вярно, че има някаква логика в това което казваш, но мисля, че не си прав бай Петре!

— Що да не съм прав?

— Ами и децата знаят, че няма по-лошо от войната! Тя носи смърт и никой никого не трябва да убеждава за това.

— Тя носи не само смърт, Жоре! Носи и милиони долари, нови заграбени земи, роби, макар сега да не им казват тъй. Всяко нещо си има две страни.

— Е, с теб не може да се спори, мама му стара! Като депутат си. На гръб не падаш и все ти си прав!

Чепа засече и започна да навива влакното. Явно нещо голямо се бе хванало. Само през зъби изръмжа:

— Я да не ме обиждаш! Ти си депутат, пичлеме такова!

След кратка борба извади от водата дълга две педи платика и с усмивка я сложи в живарника:

— К'вото и да си приказваме ние двамата, нищо няма да променим. Ще събираме черно като другите и като му дойде времето, ще го запалим та да си светим. Друг начин няма!

Жоро го изгледа недоволено и повтори:

— И все пак не си прав! Трябва да е луд тоя, дето ще започне нова война. При тия технологии и средства за масово поразяване! При наличието на толкова ядрено оръжие?! Ми то, жив човек няма да остане на земята!

— Тъй, зер! Прав си! Човек с акъл няма да почне война, но луди колкото щеш. И ще си отидем мърщина наистина, но все ще останат няколко, колкото да повтарят грешките до тука. И тъй до край света!

— Аз мисля, че стане ли война, туй ще е краят на света! Ще измрем като динозаврите!

— Значи тъй трябва! Други ще дойдат след нас и ще мислят, че от тях започва всичко.

— Е, не! Ти си невъзможен! Йезуитите краката трябва да ти мият! Изобщо има ли спор, в който да не си прав?

— Аз затуй живея, Жоре! Чакам да видя, в кое не съм бил прав, че да пия една ракия с кеф и да си ида от тоя свят спокоен. Щом за едно съм се излъгал, значи и за още сто неща може да съм сгрешил. Чакам вече петдесет и девет лазарника, но като гледам и на триста да стана, файда няма!

— И какво излиза? — не се предаваше Жоро — Ти уж си против войната, а за да се оправят нещата препоръчваш нова война! Какво противоречие само!

— Нищо не си разбрал ти! Има война и война. Ако почне тая с атомните бомби, край! Но ако се прави с мечове и копия, пък дори с пушки и оръдия, има надежда.

— Леле, какъв ужас! В двадесет и първи век да се бием копия и саби! Ще извиняваш бай Петре, но мисля, че и ти не си съвсем в ред!

— Ми не съм, я! Нормален човек бива ли да си зареже работата и да хукне да гони Михаля с диване като тебе. Клечим на тоз гьол и нито рибата му риба, нито приказката като хората. От сутринта си ме заял колко лошо било обществото сега, как си били чужди всички и как трябвало да се обичаме, макар да не заслужаваме. Сякаш аз съм ти крив, че жена ти те заряза и след дъжд качулка искаш да оправяш нещата. Ай сиктир!

Без да каже нещо, Жоро се дръпна няколко крачки встрани и още докато заметна, рибата клъвна. Плувката заби рязко и опъна влакното до скъсване, а Чепата като видя, хвърли своята въдица и се втурна да помага.

— Отпусни, Жоре! Отпусни!

Жоро остави макарата да се развива свободно, но като видя накъде отива влакното, се развика:

— Ще се забие в тръстиката! Влезе ли, край!

— Спирай! — тропна с крак Чепата. Очите му светеха от вълнение и едва се сдържаше да не грабне въдицата от ръцете на по-младия

рибар. Той обаче усетил, че рибата е твърде голяма за дебелината на влакното, сам подаде въдицата:

— Ако изкараш това парче без да скъсаш месината, пеша си тръгвам за в къщи!

Прехапал език, Чепата отпускате по малко рибата, опитваше се да я умори, а тя продължаваше да тегли навътре, към едно островче обрасло с тръстика.

— Мамка ти! — изръмжа гневно той, като видя, че на макаратата остават още няколко намотки месина. Опъна почти до скъсване, после стъпи в още студената езерна вода. Тук дъното бе песъчливо и чисто, но след метър — два, рязко ставаше дълбоко и невъзможно да се ходи. В този момент рибата престана да опъва и Чепата побърза да я изтегли към себе си. Макар и трудно, тя приближаваше като на моменти спираше, сякаш забита на място.

— Сега е най-опасно! Дръпне ли рязко, изтървахме я! — измърмори под нос той. Застанал зад него, Жоро се бе изгърбил от вълнение и следеше всяко помръдване на водната повърхност. С пресъхнала уста запита:

— Какво се е хванало според тебе?

Чепата се измъкна от водата и без да поглежда към мокрите си крака, продължавайки да навива макаратата отбеляза:

— Сякаш не е шаран! Твърде бързо се умори. Но е поне три кила, което значи или щука, или...

В този момент рибата бясно дръпна, опънатото влакно разряза показалеца на Чепата, но не се скъса. След кратка борба, той пак започна да я приближава към брега.

— Вземай кепа!

Жоро се затича към колата, извади от багажника кеп от зеленикава мрежа и завърнал се изхленчи:

— Ми тя дръжката счупена!

— Уф, какъв си дръвник! — подлюти се Чепата — Що не си я оправил?

— Ами до сега не ми е трябвал. Такава риба още не съм хващал.

— Влизай вътре! Гледай да я захлупиш и вдигай нагоре!

Жоро изу маратонките си и по чорапи влезе във водата. Дъхът му спря от студ. Рибата обаче бе наблизко, водата се разбиваше от мощното и тяло и го караше да потръпва от ловна страст. Сам не разбра как

дойде при него, той пхна отдолу кепа и стреснат от вика на Чепа „вдигай“, опъна нагоре. Една огромна щука, наполовина влязла в кепа плесна с опашка, влакното се скъса и да не я изтърве, Жоро я хвърли към брега. Тя плъосна съвсем в края на водата и тоя път Чепа и отрязва пътя като цамбурна с цяло тяло и я сграбчи с ръце. Зад него се надвеси Жоро и двамата дружно успяха да я изкарат на брега. За всеки случай я дръпнаха по-далеч от водата и едва сега се спогледаха.

— Ей, бай Петре! Каква е тая ламя бе? — подскачаше Жоро край рибата, без да обръща внимание на жалкия си външен вид — Щука, а? Щука!

— Щука я! — доволно въздъхна Чепа и започна да си хвърля дрехите — Съблечи се, че ще изстинеш! На тоя вятър за половин час дрехите ще изсъхнат.

— А колко тежи според тебе? — не мирясваше младият. Чепа се подсмихна:

— Към пет — шест кила, но не там е въпросът.

— А къде?

— Ами, как ще си ходиш сега пеш до вкъщи.

Жоро приседна на земята, изу и другия крачол на панталона и като го разпери да съхне по-лесно отговори:

— Да, ама ти скъса влакното!

— Не аз, ти го скъса къпчо! С тия две леви ръце...!

— Е, не! — възмути се Жоро — Ти пак като котка на гърба си не падаш!

Слънцето приятно топлеше отгоре, сгряваше премръзналите им тела и след малко те се отпуснаха и без да спорят се усмихнаха един на друг.

— Ама, жестоко парче, а?

— Става! — отвърна Чепа уж безразлично.

ТРИ РИБИ

Турския кораб „Аслание“ бавно приближи пристанището на Балчик. Беше сравнително нов, с ярко боядисани кранове за претоварване, голяма кърмова пристройка за каютите и пултовете за управление, а съвсем в задната му част, висеше наклонена към морето червена, херметически затворена спасителна лодка. По палубата не се забелязваха много хора. На мостика капитанът заедно с главния механик, следяха действията на буксирния катер, който ги съпровождаше от Варна и тихо си приказваха.

— Внимавай! — каза капитанът. — Ако Фикрито пак е надрусан, може да стане някоя беля!

Главния механик спокойно изпсува. Той беше майстор на псувните. Можеше да влезе в книгата на Гинес, ако приемаха такива рекорди.

— Ще слеза да го видя! — остави сам капитана и затропа по железната стълба надолу, към машинното отделение. Корабът изключи главния двигател и само помощните машини продължаваха своето монотонно бучене. Катерът леко допря гумените тампони на носа си до левия борд на „Аслание“. Бавно, като трудолюбива мравка забута голямото туловище пред себе си към товарния док на пристанището. Когато маневрата приключи, се отдели и веднага пое обратно към Варна.

— Ашколсун! — плесна с ръце доволно капитанът и заповяда да хвърлят големите въжета. Хората от брега ги поеха и увиха около кнехтовете. Котвата изтрополя глухо и цопна в спокойната вода на залива. Можеха да почват да товарят.

* * *

Черното БМВ 720 — инжекцион, като игла пробждаше въздуха пред себе си. Да не бяха тия разбити пътища, Докторът щеше да е за

три часа в Балчик. В хотел „Шератон“ остана да спи снощната проститутка, без да е получила обещаните сто марки, но с поръка да го чака два дни. До завръщането му всичко ѝ бе платено. Можеше да спи и да се храни в хотела на негова сметка, с единственото условие — да бъде сама. Беше страхотно парче, а най-голямо удоволствие му доставяше нейната висока образованост. Току-що се бе завърнала от Франция с диплома за изящни изкуства, но без пукнат лев. За валута да не говорим! При това, бе дъщеря на известен наш художник. Докторът, с неговите два незавършени семестъра в ХТИ, можеше да я купи и продаде двеста пъти. Стана му смешно, като се сети, колко усилия положи баща му, за да го вреди в института и колко ядосан бе, като се прибра по средата на втория семестър у дома.

— Не ми се тъпее в тоя Бургас! — обясни тогава той — Като си толкоз печен, оправи ми нещо в София! За доктор, да речем! Там има много момичета, а в химическия сме почти само пръчове! Защо да стоя там?

— Да-а-а! — поклати глава баща му и неочаквано се разсмя. Смееше се като луд и се пляскаше по коленете. Целият се зачерви и разхълца, отиде при чешмата, наля си малко вода и едва като я изпи, се успокои.

— Значи, доктор ти се приискало да ставаш? При момичетата? — смехът пак го напуши — Доктор Пръч! Не звучи лошо! Ти затъ, колкото на един пръч имаш мозък в главата си и освен да се качаш на женските, друго не можеш! Ех, докторе-е-е, докторе! — въздъхна разочарован баща му и от тогава се отказа да го образова. Остана му само прозвището „Доктора“. Отначало само в семейството му, а покъсно и всички познати, започнаха да го наричат така. Това си имаше и добри страни, защото често се закачаха лекомислени курвета, които си въобразяваха, че той наистина е лекар. После, като научеха истината, някои от тях го упрекваха, че ги е заблудил, а той с огромно удоволствие им забърсваше по някой шамар, за да ги отучи от снобщината.

— Аз съм преди всичко мъж! — уточняваше с достойнство — Мъж с пари и здрав кур! Останалото е пикня! Доктор-моктор, да го духат леваците! Хората са казали, че от един сантиметър търговия, има по-голяма файда, отколкото от един километър образование! Ясно?

И колкото и странно да беше, той напълно доказваше поговорката. Ако му дадяха да реши и най-простото квадратно уравнение, Докторът щеше да се пули като бушмен над него, но в търговията на едро, биеше всички конкуренти. Отначало с малко капитал и някои от връзките на баща си, регистрира еднолична фирма. Когато, благодарение на много гешефти и незаконни машинации, печалбата му надхвърли милион в края на първата година, той се обедини с по-мощна групировка, за да може да печели повече. Специализира се само в износ на зърнени храни, напълня доста и заприлича на мелничарски плъх — тлъст, силен и брутален. Извади си разрешително за пистолет, но си носеше винаги два. Не се знаеше кога щеше да му потрябва оръжие, от което следата да не води към него. БМВ-то му беше трета по ред кола и макар преди това да бе имал „Мерцедес“, безспорните качества на Бавареца го правеха незаменим в неговия бизнес.

На Търново спря да зареди бензин и малко да се поразкърши. Жената напълни резервоара и прибра парите. Трябваше да му върне ресто от 22 лева и тя му подаде две десетачки, но за два лева се послуша. Докторът я изгледа намръщен и се сопна:

— Това не ми е цялото ресто!

Бензинаджийката се смути, припряно бръкна в джоба на работния си комбинезон и затърси два лева. Преди да намери, той се присегна и измъкна пет лева от пачката банкноти в ръцете ѝ.

— И тия ме устройват! Да не мислиш, че съм я купил тая кола с лешници?

— Но това са пет лева! — възмути се жената.

— Млъквай, дърта краво! Значи ти можеш да вземаш, а аз не, а? Или като съм с БМВ, трябва всеки да ме прецаква, щото имам много пари?

Жената издържа на наглия му поглед, после се обърна и се прибра. Докторът натисна газта и колата се стрелна напред. Сивата лента на пътя се стесни от високата скорост.

* * *

Днес от сутринта имаше вятър. Духаше от запад и малките бели зайчета на вълните показваха, че времето не става за риболов. Вичо бръкна в джоба си и извади четири лева. Не стигаха за половин хляб дори. Седна на стола и се замисли. Сега нямаше страшно — вече бе април и ако не днес, то утре щеше да улови малко риба и да я продаде на пазара. Лошо ставаше на есен. Нужни бяха пари за ток, вода и отопление, без да брои храната. А дрешки за близнаците също трябваха. Тия дървеняци от общината им отпуснаха само две хиляди за децата. За едно раждане толкова се полагало. Можеш да родиш едно дете, може и шест наведнъж, те все тая сума ще ти дадат. А после реват, че раждаемостта била по-ниска от смъртността. В тази скапана държава да се роди човек бе равносилно на наказание ако е беден, а да умре бе все едно да се спаси от теглото и мизерията!

Близнаците се размърдаха и надигнаха. Спяха заедно в импровизирана кошара от старо легло, което сам бе сковал. Жена му ги чу и се показа от кухнята. Ръцете ѝ бяха запретнати до лактите и мокри от сапунка.

— Повече няма да ги пера тия, скъсаните ританки! — оплака се тя — Децата ни са по-зле облечени от циганчета с тия парцали!

— Като вземеш детските, им купи нови! — реши въпроса Вичо.

— Ти чакай за всичко на детските! — кресна жена му — Не можеш да си намериш работа като хората, ами все блееш!

— Нали търся!

— Търсиш, вятър! Тук се хванеш за един месец, там за два! Отвсякъде все те гонят! Дето иде врана — все осрана!

— Я млъквай! — ядоса се той — Където намеря работа, тя все е временна! Къде ще намериш сега постоянна работа? А и да не съм безработен само аз?

— Мене другите не ме интересуват! Разбра ли?

Той стана без да отговори, нахлузи старото, оплескано яке и взе бамбуковата пръчка, заедно с такъмите за риболов. По-добре да го духа вятърът навън, отколкото да слуша упреците на жена си.

— Да не ми се връщаш без хляб! — плесна го в гърба последната ѝ заръка. Бързо закрачи надолу, към пристанището. Тук, от високото се виждаше, как някакъв голям кораб хвърляше котва под товарните кранове на кея. На кърмата му се вееше червено знаме, с полумесец в средата. — „Пак ще влачат жито!“ — помисли си той, забелязал

дългата редица препълнени с пшеница камиони, наредени пред бариерата на пристанището. — „Ние нямаме какво да ядем, те изнасят житото! Мръсни търгаши!“ — изплю се с възмущение и въздъхна. Такава беше политиката на страната му — изнасяше се най-ценното на половин цена, а после се внасяха всякакви боклуци на безбожни цени. С всеки изминал ден, бедните ставаха още по-бедни, а богатите — все по-богати. Много парфюмирани думи се чуваха за демокрация и грижа към човека, но всичко оставаше в сферата на голите обещания. В България имаше всичко друго, но не и политици, които да мислят за народа си.

На вълнолома вятърът се усили. Вичо вдигна яката на якето и забърза. Не се виждаха никакви рибари. Като стигна накрая до фара, се прислони зад него на завет и метна въдицата. Унило зачака някоя погладна от него риба да клъвне.

* * *

Преди да влезе в пристанището, Докторът спря на рибарския пристан. Не обърна внимание и не плати за паркинга на дотичалото с кочан билети момче. Обиколи набързо десетина продавачи и спря при един от тях.

— Избери трите най-големи калкана, които имаш! — нареди важно — И гледай да не ме излъжеш в кантара, че ще ги взема без пари! — леко откряхна спортното си сако, за да се види кобурът с пистолета под мишницата. Продавачът се засуети и започна да прехвърля рибите една след друга. Накрая задели трите най-големи и му ги показа.

— Тегли ги! — заповяда Докторът. Излязоха тридесет и пет килограма. — Като им махнеш копчетата и наполовина няма да тежат! — сви гнусливо устни, докато плащаше. Накара да му ги завият в найлон и внимателно ги сложи в багажника на колата. — Седем хиляди лева! — мърмореше докато се качваше — да не сте я хранили тая риба бе, келеси с келеси! — Изви леко БМВ-то и когато застана с гръб към рибарите, натисна силно газта. Колелата рязко се превъртяха и запратиха назад цели облаци прахоляк. Продавачите замижаха и се наведоха, но мръсотията покри и рибата, и тях самите. Люти закани ги

задавиха по-силно от прахта, но дори сега, когато го нямаше оня баровец с тузарска кола и пистолета, навъсени мълчаха. Само в очите им блестеше оная горда омраза, присъща на бедните, но честни хора, към нароилите се напоследък богаташи.

Докторът подмина наредените камиони с пшеница и закова спирачки пред бариерата. Представи се на сержанта, който пазеше и влезе в пристанището. Спря пред единия от двата големи крана и погледна предпазливо към отворената паст на висящата му кофа.

— Няма страшно! — викна отгоре кранистът.

— Я си гледай работата! — отвърна му Докторът и се здрависа с притичалия шеф на митницата — Можем ли да започваме?

— Няма никакъв проблем! — усмихна се митничарят — Документите са наред, на кораба му вдигнаха товарните люкове и само тебе чакат, за да почнат!

— Давай тогава! — с властен жест разпореди Докторът. Митничарят се запъти към бариерата и след малко първите камиони забръмчаха към товарната рампа. Кранът пусна хищната си уста и тя се заби в купа пшеница. После я вдигна и завъртя над кораба. Едри житни зърна се плиснаха и полетяха към зейналия бункер.

— Добре! — потри доволно ръце Докторът и отвори багажника на колата. — Ей, момче! — извика към един от моряците на кораба — Ела тук, да ти дам нещо!

Морякът нахално го изгледа и му обърна гръб.

— Не се разправяй с тях! — каза върналият се митничар — Говори направо с капитана! Той знае български!

След малко капитанът се показва и слезе при тях.

— Взел съм нещо за хапване! Ще го приготви ли готвачът ти? — запита Докторът.

— Иска ли питане, мой човек! — засмя се капитанът и уточни — Ядене от тебе — пиене от мене!

— Да се качваме, тогава — Докторът дръпна митничаря за ръката, но той отказа. Дебелият български бизнесмен, заедно с дебелия турски капитан, заизкачваха бавно спуснатата корабна стълба. В ръцете им се полюшваха три големи риби.

* * *

Краят на бамбуковата пръчка трепна. Вичо стисна въдицата, готов да засече. Чуването се повтори, после пак и накрая рязко дръпна надолу. Той опъна влакното и завъртя макарата. На долната кука се мяташе малко пясъчно попче. Откачи го и смени стръвта. Заметна отново и зачака. Вятърът брулеше гребените на вълните и мяташе водни пръски чак до него. Започна да зъзне от студ, а глад вече не усещаше. Беше му хванал цаката. Ако до обяд не хапнеше нищо, после стомахът му си траеше безмълвен и едва преди лягане болките започваха отново. До вечерта улови още две попчета и прибра с безчувствени от студа пръсти такъмите си. Бавно се затътри към къщи. Преди да влезе, отскубна от градинката в двора няколко пера лук, изрови моркови и заедно с китка лющян и магданоз, ги изми на чешмата отвън. Изчисти трите попчета и обели един голям картоф. Сложи зеленчуците и рибата в бялата тенджерка и я напълни с вода. Щеше да е хубаво да капне и малко олио, но бе свършило. Печката уютно гореше, а близнаците си гукаха кротко в кошарата. На масата се виждаха два хляба и когато той въпросително погледна жена си, тя тъжно каза:

— Майка ти мина на обяд и ги остави!

— Е, тогава всичко е наред! Имаме хляб, а аз хванах три попчета и след малко чорбата ще е готова! Какво повече искаш?

Жена му дойде до него, зарови пръсти в косата му и сериозно го погледна в очите:

— Мислиш ли, че това ни стига?

* * *

Върху дълга маса в капитанска каюта вдигаха пара три блюда, с приготвен по различен начин калкан. Имаше и пържен, и варен, и на скара — да ти е драго да избираш! Капитанът и Докторът се преместиха и седнаха, но продължиха да пият мастика. Тия продълговати, плетени дамаджанки ухаеха тъй примамливо, толкова лек и приятен вкус имаше гръцката мастика, че по едно време Докторът не се стърпя, грабна дамаджанката и я целуна с възхищение:

— Ей туй се казва пиене, мама му стара! От младо момиче е по-сладка!

Капитанът се засмя и кимна в знак на съгласие:

— Истинският моряк пие само мастика! И винаги е силен мъж! Мастиката помага на оная работа, да знаеш!

Докторът се разплу в усмивка:

— Аз и без мастика, съм като нерез! И ги рендосвам всеки ден по една, че да не ми омръзват! Сменям ги като носни кърпи и им плащам за това, че съм им направил хубавото! Като помислиш само, колко хитро нещо са туй жените! Хем кефа си правят, хем пари печелят! А да не би да се изтъркват, а?

— Ами дай си и ти задника под наем, като ти се вижда толкоз лесно! — пошегува се капитанът.

— Аз вече съм го дал, но за друга работа! — стана сериозен Докторът и потупа пистолета под мишницата си.

— Трябваше да оставиш желязото долу, на митницата! Не те знам като се напиеш, какви ги вършиш! — укори го капитанът.

— Аз и без това заминавам! — надигна се Докторът — Имам да свърша и малко работа в града!

— Ами хапни от рибата, де! Ще се заноса инак!

— Изяж я ти!

— Аз риба не ям! От малък съм тъй! Дай ми на мене агнешко и ми гледай сеира!

— Другият път ще ти донеса три агнета! И един пръч! — прихна да се хили Докторът, взе едното блюдо с калкана и го метна в морето. Изхвърли и останалата риба и направи нескопосано темане на капитана. Турчинът леко кимна с глава, но Докторът се задра:

— Искам да ми козируваш! Какъв капитан си ти, като не можеш да козируваш?

Капитанът се засмя и го потупа по рамото:

— Аз козирувам само на турското знаме! Не се обиждай аркадаш, ама сякаш те хвана мастиката!

Докторът не отвърна и заслиза внимателно по стълбите. Като стъпи на земята замърмори ядосан:

— Не ще да козирува! На мене не ще! Ще козирува на знамето! По-голямо знаме от парите няма, бе гьолсерсем такъв! В мене са парите — значи на мене ще козируваш! Ясно? — обърна се и погледна към кораба. Капитанът стоеше облегнат на перилата и спокойно го наблюдаваше. Докторът вдигна ръка и извика:

— В мене са парите — значи аз слагам знаците! В България е така!

Капитанът му обърна гръб, точно като моряка си от преди малко. Вятърът изведнъж подбра праха от големия куп пшеница встрани и го запрати в лицето на Доктора.

* * *

Когато обра и последната лъжица чорба от паницата, Вичо въздъхна доволен и изтри потта от челото си.

— Ей, от рибената чорба по-вкусно нещо няма!

Жена му се усмихна подигравателно:

— Особено като е без риба!

— Три попчета все са нещо! И Христос имал три риби, но нахранил цял град, нали?

— Ти да не се мислиш за Христос?

— А защо не? Я ме виж, какъв съм мършав и брадясал! Същински Исус Христос! Трябва ми само един кръст и да ми забият пироните!

— Те вече са го направили!

— Кои те?

Жена му бавно вдигна очи. Зениците ѝ постепенно се разшириха и го погълнаха. В мрака им засвяткаха фарове на мощни коли, запищяха куршуми и познати гласове, мазно започнаха да дават познати обещания. После всичко заглъхна, удавено в черна вода. Тя се лееше неспирно и отмиваше всичко мръсно. Вичо протегна ръка, за да докосне водата и се сепна. Сълзите на жена му пареха пръстите му и го караха да я обича. Той я притисна до себе си, а болката заговори вместо него:

— Те не могат да ни погубят! Дори да ядем по три риби на ден, ние пак ще оцелеем! Ние сме хората на тази земя! Другото е лъжа!

Жена му изви гальовно глава. Черното се бе стопило в очите ѝ, и сега там синееше надежда!

ЗА ЕДНА ГАЙДА

Локомотивът стоеше тук от много време. Отдавна беше загубил лъскавата си чернота и сега сивееше като огромна стара врана, отпуснала безпомощно криле върху глухата линия. Бръчки от червено-кафява ръжда браздяха мощното му тяло, издуваха боядисаните места в големи мехури подобни на язви, а изпод спиците на стоманените му колела се провираха всякакви бурени и треволяци. Точно под скарата отпред, се жълтееше радостно и предизвикателно цяла поляна от лайкучка, прободена на няколко места от алени макове. И най-малкият ветреца караше маковете да се накланят страхливо, уплашени сякаш от безжизнената, но всяваща респект грамада на локомотива.

Един ден точно по обяд, някакъв старец пресече линиите, изкачи бавно железопътния насип и се спря пред захвърлената машина.

— Гледай ти! — помисли старецът и поглади със суха длан мъртвото желязо — Колко много си приличаме с тебе! И ти — стар, и аз — стар, и ти — сам, и аз — сам, и тебе са те забравили всички, и мене също! Ама че работа!

После обиколи локомотива, огледа го отвсякъде, сякаш щеше да го купува и клекна пред дъхавата лайкучка. Приятното и тръпчиво ухание се смесваше с острата миризма на смола от нагретите траверси, будеше някакви заспали спомени или чувства у стареца, но годините му бяха вече толкова много, а сърцето толкова изтощено, че по-добре да не се сецаше за нищо. Беше му добре и така — в топлия летен ден срещна приятел, какъвто отдавна му липсваше. Старецът приседна на една страна и изгледа изпод вежди локомотива:

— Трябва да си бил голяма хала на младини, а?! — с открито възхищение гледаше високия корпус на парния котел и комина над него — Сигурно бая работа си свършил навремето, ама на сега...! — въздъхна тъжно и без да усети продължи мислите си на глас.

— И дядо ти Горан беше млад и силен някога а ето, че вече също като тебе за нищо не става! Отидоха си годинките приятелче, отидоха си!

Локомотивът, съгласен мълчеше и съжаляваше, че не може да разкаже на стареца за своя живот, пукаше загрят от топлината на слънцето и се молеше новия му приятел да не си тръгва скоро. Дядо Горан като че усети молбата му:

— Няма къде да ходя аз, сам човек съм! Имам само една гайда, но не мога да свиря на нея. Да ти кажа правичката, самотията е по-лоша и от смъртта! Вече толкова години я карам все сам, полза на никого не нося и се чудя защо дядо Господ още не ме прибира при себе си! Божа работа, можеш ли я разбра!

Малък зелен скакалец тупна върху избелялата рубашка на стареца, а оттам скочи на буфера на локомотива. Лека мараня трептеше над линиите, също като през онова далечно лято преди толкова години... Старецът преглътна сухо:

— Сетих се откъде се знаем! Ти може и да не си същият, но няма значение! Аз да ти кажа каква беше работата тогава!

Локомотивът притихнал заслуша.

— Него ден още от сутринта ми трепереше едното око. Не беше за хубаво! Нарамихме косите с Вичо — малкото ми братче и тръгнахме за долната ливада до линията. — Бате! — вика ми братлето — нека да взема гайдата! Като почиваме, да си свиря!

— Не става! — ежа се аз — На работа сме тръгнали, а не на седянка! До довечера не можем я сколаса, пък ти ще ми свириш!

— Моля ти се, бате! — вика той, но аз не давам. Насълзиха му се очите на братлето, но повече нищо не каза. Тръгнахме мълчешком към ливадата. Тогава Вичо беше на дванадесет години, един добър такъв, все усмихнат и много ме слушаше. Аз му бях и за баща, и за майка заедно. Тате, Бог да го прости, го убиха в Междусъюзническата война, а майка ни умря малко след него. Болнава беше завалията и все кашляше. Изгасна си, ей тъй, без да усетим един ден! Останахме сами с баба Тодора и с мъката си! Най-хубавото нещо тогава беше гайдата на Вичо. Подарък я имаше от селския пъдар, че все при него стоеше като малък. Там и се научи да свири толкова добре. Вечер се събирахме при чешмата на мегдана и Вичо като засвиреше да видиш! Каква игра, какъв смях, каква веселба беше! И как миришеше на бъз и на млади моми!

Влакът остро изпука, но старецът не го чу. Споменът бе овлажнил избелелите му сини очи, а болката го караше да разказва без

да спира:

— Слязохме при ливадата и я подкарахме. Здравно косихме с братлето и до обяд прехвърлихме половината. Седнахме малко да починем и да хапнем хляб и аз го накарах да донесе бъкела с водата. Слагахме го на сянка под един голям камък в края на ливадата. Отиде Вичо и след малко го чух да вика:

— Бате! Бате! Ела бе, батко! — гласът му един пречупен такъв, да ти настръхне косата! Сkochих веднага и се втурнах натам, а като стигнахме гледам, как една пепелянка се вие и бяга настрани! Братчето ми се държи за ръката, а там, малко над китката, синяет две дупчици от ухапаното и тънка струйка кръв се процежда от раната. Чувал бях, че ако се изсмуче отровата веднага, може да оцелее човекът и опитах. Смуках и плюх, смуках и плюх, но файда нямаше. Отпусна се Вичо и само продума:

— Бате, гайдата! Пази я, батко!

Взех го на ръце и хукнах към селото. Като минавах покрай железопътната линия, жегата трепереше също като сега и зад гърба си чух влака да пуфти. Оставих Вичо на земята и застанах на средата на линията. Размахах ръце да го спра, без да ми мине и през ум, че може да ме прегази. Щом наближи, локомотивът засвири тревожно и като видя, че не се махам, удари спирачка и спря. Ей на толкоз разстояние колкото сме сега, спря от мене! Пък може да си бил и ти, а? — погледна въпросително той, но машината само го гледаше с изпочупените си фенери и мълчеше. Старецът наведе глава и продължи без желание:

— Качихме братлето и го закарахме до гарата, но то по пътя умря! Отиде си малкият, а аз останах! Да ме питаш за какво, не мога да ти каза! Остана ми само гайдата от него! Пазя я и до сега! Като не опазих братлето си, разбрах че едно хубаво нещо да имаш на тоя свят, трябва да живееш за него... и да го пазиш!

Ако само бях му дал да я вземе тогава тази пуста гайда, можеше да е още жив! Ех, ако знаех...! — тежко въздъхна старецът и прекара длан през мокрите си очи.

Локомотивът слушаше тъжния разказ и много му се искаше да има поне малко пара, поне колкото за една човешка въздишка!

Вятърът духна и понесе наоколо пухчета от близките тополи. Макове пак се заклатиха, но този път към стареца. Сякаш прекланяха

глави пред човешката болка. Откъм близката улица се издигна хвърчило, с рошава пъстроцветна опашка. То се изви нависоко и заклати учудено глава. Долу на глухата линия, седнали един срещу друг, се гледаха един стар локомотив и един стар човек. Толкова отчаяние и самота имаше между двамата, че дори въздухът трептейки, бягаше от тях и издигаше хвърчилото по-нависоко. То се завъртя бавно и поклати игриво опашка, искаше му се да иде още нагоре, за да може да погледне над облаците, над човешката мъка и дори над времето. Знаеше, че това ще стане, защото го държат детски ръце!

ХОРОТО

Ангел нямаше дарба да пее, не му се удаваше да изиграе едно право хоро дори, но без музика не можеше. Носеше я някъде из ъгловатата си душа на строител и я вграждаше в зидовете на къщите, които издигаше с големите си квадратни длани. Сигурно затова го търсеха от цялата околия и никога не оставаше без работа. Най обичаше нашата, българска народна музика. Като пийнеше, а това ставаше често, той слагаше на грамофона изтъркани от слушане плочи на Ибро Лолов и Борис Карлов, поставяше ръце на кръста и започваше бавно и неравномерно да притропва. Приличаше с нещо на ония нещастни големи мечки в цирка, научени да играят по принуда. Също като тях пристъпваше тежко и мълчаливо, с някаква животинска тъга в очите. Дъщеря му — Маринка се смееше и го дърпаше за крачола на панталона.

— Тате, тате! — викаше тя весело — Ти си моя тати, нали?

Ангел се навеждаше и внимателно, като цвете я вдигаше над главата си. Детето пицеше от страх и удоволствие, вкопчваше малките си пръстчета в косата му, а той се радваше с цялото си сърце. Беше горд, че дъщеря му е толкова хубава, че е част от него и може да пее като птичка. После я гушваше в скута си и смешно молеше:

— Маринче, изпей твоята песничка татювото!

Детето веднага, с готовност запяваше. Тънкото му гласче вярно и чисто трептеше: „Изгряла е месечинка...!“ Наивната детска песен трогваше Ангел до сълзи и понеже му бе трудно да изрази чувствата си, просто бъркаше за протрития си портфейл и вадеше по някое левче за дъвка или бонбони. Той обичаше дъщеря си повече от всичко на този измамен и крехък свят. И през ум не му минаваше мисълта, че нещо лошо може да ѝ се случи. Така минаваха дните му, запълнени с много труд и кратко, измамно кратко щастие.

Когато му съобщиха лошата вест, той тъкмо оформяше един ръбат камък. Чука и камъка се изплъзнаха от ръцете му и изтрополиха

на земята. Лицето му посивя в безизразна маска, само присвитите очи и стиснати здраво зъби издаваха болката му.

— Не може да бъде! Не може да бъде! — с глух глас повтаряше Ангел, докато бягаше към дома си. Още от края на улицата видя линейката пред къщата и събраните наоколо хора. Втурна се между тях и нахълта в стаята. На канапето лежеше Маринка, някак странно бяла, с неестествено подгънати ръце. Край нея все още се суетяха докторът и медицинската сестра. Жена му седеше до краката на детето и явно бе в шок. Очите ѝ бяха изцъклени и празни, само сухите ѝ кокалести пръсти мачкаха забрадката. Ангел се строполи пред леглото и обхвана красивата, безжизнена глава на дъщеря си. Притисна я до себе си и безмълвно зариде. Всичко се беше свършило за него със смъртта на детето му.

Дните след погребението се завъртяха в тъжна, ненужна въртележка. Ангел ходеше на работа и се прибираше в някакъв безпаметен унес. Не говореше с никого, не виждаше нищо и не усещаше как по цели часове стои вцепенен и чужд на всичко покрай него. Като станаха 40 дни и направиха помен на детето, измъчената му душа потърси спасение в бутилката. Почти на един дъх изпи две шишета ракия и излезе от къщи. Отвън на улицата растеше малка липа, за стъблото на която дъщеря му преди връзваше ластик и подскачаше в своите детски игри. И сега се виждаше малко парченце от ластика, а нарисуваните от нея с керемиди по тротоара цветя, все още не бяха изтрити и сякаш пееха, пееха! — „Изгряла е месечинка...!“

Ангел се люшна напред и с ръце на кръста запристъпва. Песента ехтеше в главата му, всяка дума късаше душата му на парчета, защото Маринчето пак пееше за него. По изсушеното му ръбато лице се плъзнаха тежки бащини сълзи и закапаха на тротоара сред нарисуваните цветя като закъснял есенен дъжд.

На отсрещния тротоар мина влюбена двойка и момичето дръпна момчето за ръката:

— Виж онзи човек какво прави!

Момчето хвърли поглед и пренебрежително сви вежди:

— Напил се е и играе хоро! Не му обръщай внимание!

Двамата продължиха, хванати за ръце. Те не знаеха какво ги чака в края на улицата!

ПОДАРЪК ЗА КОЛЕДА

Беше жестока зима. Хората се лутаха в студа и страха си. Късно в деня преди Коледа, двама гладни мъже стояха един срещу друг и се гледаха с омраза. Намираха се в един селски двор и единият стискаше къса, очукана брадва с явна закана, а в ръцете на другия пърхаше жива кокошка. Ако не беше самата нелепа действителност, всичко щеше да изглежда адски смешно.

— Пусни кокошката! — дрезгаво заповяда по-възрастният с брадвата.

— Няма! — стисна я по-здраво другият, а тя изкряка от болка.

— Ще те убия, крадливо куче! — брадвата се издигна заплашително, човекът с кокошката изпсува, хвърли я в лицето на стопанина и побягна. Направи няколко крачки в снега и изведнъж пропадна сред двора. От дупката долетя вик на болка, който сподавено премина в стон.

— Е, намери си го! — продума стопанинът на двора и захвърли брадвата встрани. Приблужи се и погледна към пострадалия крадец. Мъжът в ямата бе нарязан точно през гърлото от парчета стъкло, останали от едно счупено черчево от парник. Кръвта му се лееше обилно и багреше снега в толкова тъмночервено, че при сумрака на идващата вечер петната изглеждаха почти черни.

— А-а-а! — само изпъшка крадецът и се свлече на дъното на ямата. От джоба на захабеното му палто се плъзна малка кутия с цветни моливи и спря в собствената му кръв.

— Ей, я ставай! — глухо заповяда стопанинът.

Мъжът долу не мръдна.

* * *

Гарсоньерата се намиреше в последния блок, на последния етаж в тоя краен квартал на града. Прозорците ѝ гледаха на север, но през

тях не се виждаше нищо, защото бяха замръзнали. Скреж блестеше по стените на малкия кухненски бокс, въпреки топлината, идваща от единствения реотан на електрическата печка. Пред нея, на детско дървено столче, облечено в голяма шофьорска шуба, на главата с фес, на краката с ботушки, седеше около петгодишно момиченце, протегнало ръце към топлината. То монотонно си повтаряше едно двустишие от коледната песничка, която бяха учили до вчера в детската градина. Постепенно навън се здрачи и сякаш стана по-студено. Синьо-виолетовото наметало на нощта изведнъж се строши при звъна откъм входната врата.

— Тате, тате! — побягна радостно хлапето, но когато отвори, видя само бабата от втория етаж, с малка чиния кекс в ръцете.

— Вземи, Янче! — подаде кекса старицата. — Да се подсладите за Коледа! — А то, баща ти, бива ли да го няма баш сега?! Печката гори ли ви? Хайде, ако искаш, слез при мен на топло, доде се върне татко ти!

— Мерси, мерси, бабо! — едва успя да прекъсне пороя от думи детето, взе кекса и малко нелюбезно затвори вратата. Повлече шубата обратно и се върна пак на столчето, пред печката. Въздъхна дълго, като уморен от чакане възрастен човек и изтри навлажнените си очи.

* * *

Два часа след като измъкна крадеца от ямата, бай Васил, обясняваше на пристигналия фелдшер:

— Нищо не съм му сторил, бе Тодоре! С пръст не съм го пипнал! Искях само да го уплаша с брадвата, а той като хукна! Глей сега, каква стана! Да му опустее и ямата, дете не я запуших на времето! Право отгоре й налетя!

Фелдшерът го гледаше мълчаливо и несъзнателно гризеше долната си устна. Даваше си сметка, че много не може да помогне на пострадалия, дори нямаше как да телефонира до болницата в града. Пътят бе непроходим от вчерашната поледица, в селото нямаше ток и вода, а телефонната и телеграфна връзка също бяха прекъснати. Тази вечер бе празник и дядо Коледа щедро бе изтърсил торбата с подаръци за бедните. На тях в България друго не им се полагаше.

— Ей, Колето бе! — плесна се по челото бай Васил.

Фелдшерът го погледна въпросително, но видя само гърба му при вратата. След пет минути, при голямата желязна порта, пред най-хубавата къща в селото, бай Васил чукаше с две ръце, колкото може по-силно. Една немска овчарка и два добермана залаяха истерично отвътре и направиха шума оглушителен. Откъм къщата светна силна лампа и се чу мъжки глас:

— Кой хлопа там!

Бай Васил се провикна и надвил лая на кучетата, обясни на стопанина защо го безпокои.

— Чакай малко! — чу се отвътре и след като светна още една външна лампа, мъжът разгони кучетата и отвори вратата. Единствената къща в селото, където имаше ток, бе неговата, благодарение на дизеловия агрегат, глухо бучащ откъм мазето.

— Човек, бе Коле! Човек пострада у нас на двора и трябва да се обадим в града за помощ!

— К'во му стана?

— Абе, остави! Тръгнал да ми краде кокошките, ама за беля падна в ямата на двора и си нарязва гърлото, завалията! Кръв изтече, колкото от една свиня! Давай, звъни по мобифона на бърза помощ в града, че фелдшерът се чуди какво да го прави!

— Да бе! Как не! Той ще краде, пък ти ще го спасяваш! — свъси вежди Кольо — И той намерил баш от кого да краде! Че ти имаш ли кокошки?

— Запазих две, ако се сети синът да наобиколи по празниците, но мани ги кокошките! Дай да видим как ще спасяваме човека!

— Човек...! — изскърца със зъби Кольо. В лютия студ бе излязъл само по риза, от зачервената му едра като на бик глава струеше пара, а огромното му туловище, стъпило на къси криви крака, будеше скрита заплаха. С явно нежелание измъкна мобифона, закачен на колана на панталона му. Набра нужния номер и след малко се свърза. Стана ясно, че болният трябва да се заведе до града, ако искат да оживее.

— Е, чу сам! — процеди Кольо — Като искаш, води си го в града! От мен толкоз!

— Чакай, Коле! — дръпна се бай Васил — не е шега работа туй, ей! Ще си отиде човекът, ще погине марцина! Изкарай джипа да го

откараме до града! Сам си казвал, че Мицубишито може да мине отвсякъде! Аз ще платя бензина!

— Ще платиш! — присмя се другият — Ти за хляб пари нямаш, ще ми плащаш! Аз кола за хайдуци нямам! — обърна гръб и понечи да затвори вратата.

— Ей! — страшно изрева бай Васил. Кольо учуден се обърна. — Изкарай джипа, хайдутино, че лошо ти се пише! По-голям хайдук от тебе в село няма! Ама ха!

Кольо се подсмихна накриво и затръшна портата пред лицето му.

— Верицата ти и мръсна гад! — отчаяно изпсува бай Васил и безпомощно се заоглежда към близките къщи.

* * *

Яна захвърли подгизналата от сълзи кърпичка и заплака с глас. Навън вече се чуваха гърмежи, хората се веселяха и пееха, а тя разбра, че с татко ѝ сигурно се е случило нещо лошо, щом не се върна досега. Беше обещал да ѝ опече пиленце на празника, но не обясни как ще го купи, като нямаха пари. Просто излезе и не се върна. Изведнъж жичката на реотана изпуши и угасна. Студът я сграбчи с ледените си пръсти и тя уплашена побягна навън. Притича по стълбите до втория етаж и зачука по вратата на старицата. След малко тя се отвори.

— Бабо, бабо! — изплака детето. — Тати го няма и печката угасна!

— Ела, пиле! — хвана го за ръката старата жена и го прибра.

В кратко резюме на седмичната криминална хроника по радиото, между десетината измръзнали и умрели от глад старци, редовните кражби и изнасилвания, дикторът събщи и за смъртта на крадец на кокошки в близкото до града село. Заедно с него се бе обесил и похитеният стопанин на кокошките. Необичайно в случая било, че в ръцете на обесения намерили опръскана с кръв кутия цветни моливи.

Беше Коледа срещу 1997 година в България.

ДВАМАТА ЛИТОВЦИ

Един Бог знае литовци ли бяха или латвийци тия двамата, но смучеха водка точно като руснаци. Докато не паднеха от масата, не спираха да пият. По-младият се казваше Игор, а по-старият — Алекс. И двамата бяха ниски, набити и здрави мъже, готови да свършат и най-мръсната работа, която Америка им предложеше. Бяха дошли две години преди мен в щатите и макар да бяха сменили много градове и работни места, освен раздрънканата десетгодишна „Тойота“, друго не притежаваха. Живееха „за мига“ и бяха по-щастливи от повечето американци край нас. Още като се запознахме, Алекс дрезгаво констатира:

— А-а, българин! Да, да! Хубав коняк, хубаво вино и зеленчукови консерви! Аз уважавам твоята страна. Американците видяха сметката на нашия социализъм, сега ние заедно ще се погрижим за тях! Ах, как ще се погрижим! — присви очи той и кой знае защо се облиза като гладен котарак. Автоматично го причислих към оня изчезващ вид стари комунисти, които на запад биха били демократи, или просто бунтари. През цялото време Игор ме наблюдаваше подозрително и накрая запита ни в клин, ни в ръкав:

— А водка пиеш ли?

— Ако има! — отвърнах неблагоприятно и след секунда вече съжалявах. Хубавото в случая беше, че разполагаха само с две бутилки и приближаваше полунощ. На сутринта главата ми щеше да се пръсне от болка, а през деня трябваше да работя 18 часа. Прибирайки се в квартирата, сварих двамата литовци точно както ги бях оставил — къркани около масата.

— Е, българино! — профъфли Игор — Заработи ли милиона?

Уморен и гладен, аз се проснах на хвърления направо на земята в единия край на стаята матрак и заспах. Много скоро обаче бях събуден, с молба да ги откарам до магазин, където и през нощта продават алкохол. Недоволен и мърморещ се съгласих и напълнихме „Тойотата“ с най-разнообразни бутилки — бира, вино и водка. Те се радваха като

деца на алкохола и разбира се, трябваше да изпия чаша вино после с тях. Въпреки възраженията им, аз си легнах, а докато заспивах, чувах гласовете им:

— Не е наш човек! Предпочита да спи, вместо да пие!

— Абе, българите не държат като нас на пиене! Слаба работа са те, слаба!

— Знаеш ли какво не харесвам аз при тях?

— Какво?

— Срещал съм и други българи преди, но никога не съм чул един българин да каже нещо добро за друг българин! Не се уважават взаимно и това не ми харесва!

— Да, прав си! И на мен не ми харесва!

Това денонощно пиянство продължи цяла седмица. Малко преди да се преместя в тяхната квартира, ги бяха изгонили за кражба на вино от ресторанта, където работех. Сега си ближеха раните и задочно „благославяха“ сервитьорката — мексиканка, която ги издала на супервайзора. В моментите когато бяха полутрезви, звъняха по телефона на разни руснаци да търсят нова работа, но докато разполагаха с пари за алкохол, не излизаха от стаята и се наливаха до безпаметност. Слушаха някакви войнишки песни и макар и двамата да не бяха ходили на война, пееха и плачеха като крокодили за мъжката дружба, за смъртта и живота, и най-вече за любовта. Една нощ пак бях събуден безцеремонно:

— Българино, хайде да ни караш до болницата!

— Защо? — недоумявах, да не би някой да е получил делириум тременс.

— Поляка Дерек се блъснал с колата си в един стълб. Трябва да се прелее кръв!

— Кой е тоя Дерек?

— Абе кой го знае, живее тук наблизо. И ние не го познаваме. Работник като нас. Просто трябва да помогнем на човека!

Аз скочих засрамен от леглото и след малко бяхме в болницата. Там се бяха събрали двайсетина наши съседни, повечето от руски произход и обсъждаха как, след двадесет часова работа, полякът заспа на волана, на връщане към квартирата си. Медицинската сестра отдели четири души, в това число и Алекс от кръвната група на пострадалия и им взеха кръв. На връщане Игор закачаше стария:

— От тебе вместо кръв, май източиха вино, а? Сега полякът ще се напие венозно!

— Трай, кутре! — сърдеше се Алекс, а накрая въздъхна — Кръвта трябва да се възстанови все пак! Българино, я спри в магазина! — Качихме три бутилки по пет литра вино и се прибрахме. Възстановяването започна веднага с пълна сила. Неочаквано, на другия ден двамата литовци събраха скромния си багаж в два сака, метнаха се на „Тойотата“ и се сбогувахме. Бяха си намерили работа в съседния щат и бързаха, да не би някой да ги изпревари и да им я отнеме.

Естествено, разменихме си адресите и аз им дадох моят в България.

— Светът е малък, българино! — дрезгаво изръмжа Алекс през спуснатото стъкло на колата. — Нищо чудно един ден пак да се срещнем!

Така се разделихме. Времето минаваше и като всеки непрокопсаник и аз не се напечелих в щатите. Изкарах малко пари и като се върнах, си купих една гарсониера в края на Варна. Започнах да се оглеждам за някое момиче, защото бях прехвърлил вече тридесетте и не ми се дивееше повече сам. Зажадняла ми беше душата за близък човек, за дечица. Сестра ми живееше с мъжа си при родителите ми, но не се имахме, защото отказах да ѝ дам пари за кола като се върнах от Америка. Оттогава не си говорехме, а нашите мълчаха и не вземаха страна, защото бяха стари и болни, а сестра ми трябваше „да ги гледа“ един ден, като се наложи. Скоро си намерих работа като шофьор в една стокова борса и само чаках да ми свърши работното време, за да изляза из града за момиче. Обикалях кафенетата, баровете и дискотеките, но все не срещях подходящото създание от женски пол. Чат-пат закачах по някое курве, колкото да не забравя, че съм мъж, но момиче дето да ми влезе в душата не нацелих. Или аз не бях в час с разбиранията си за жените, или всички бяха станали проститутки. Върхът бе, когато една неделя мой бивш съученик ме помоли да го заместя в магазина му. Остави ми банкнота от петдесет лева да имам за ресто и отпраши към турската граница, където чакаше да му донесат стока. Останах сам в малкото магазинче, пълно с дънки, ризи и всякакви парцали за обличане. По едно време две жени решиха да купят нещо и се наложи да разваля парите, за да им върна ресто. Прескочих до съседния магазин и там една симпатяга ми послужи с дребни. Хвана ми окото

значи и след малко се направих на разсеян и отново цъфнах при нея. „Къде — викам — има кафе наоколо?“, а тя веднага включи — „И аз — казва — не съм пила кафе тази сутрин, та ако искате, да идем заедно ей-там на ъгъла! Правят го много силно!“

Отидохме, разбира се и се заприказвахме сладко. Флиртувахме един с друг като зайци и не усетихме кога стана обяд. Хапнахме по един джоб, а привечер едновременно затворихме магазините. Мацето бе много секси, аз му бях страшно навит и за да не губим време, се метнахме в едно такси и кацнахме в моята гарсонiera. Какво правихме нея вечер си е наша работа, но трябва да призная, че това момиче ме накара да се почувствам върховно. Когато я изпращах до спирката на тролея, край нас мина един от тия дългите кадилаци и моето момиче радостно плесна с ръце:

— Ей, с тая кола миналата неделя се возих!

— Че къде си ходила с такъв автобус? — не проумях аз.

— А, никъде. До гражданското и оттам до ресторанта! Нали знаеш, на сватба всеки гледа да се изфука!

— Кой, брат ти или сестра ти се ожени?

— Не, бе! Аз се омъжих! Да знаеш само каква супер булка бях с дългата рокля! Същинска кукла Барби! Без майтап!

Спрях на едно място като цапардосан:

— Миналата неделя си се омъжила?

— Да! — най-спокойно отвърна тя — Какво си ме зяпнал? Да не ме е сгазил влак, като съм омъжена?

— А меденият месец? А мъжът ти? Да не е моряк случайно? — опитвах се да си обясня всичко.

— Какъв меден месец, какъв моряк?! — отреза ме тя — Какви са тия глупости? Мъжът ми е ченге и довечера ще се прибере от работа. По цял ден дебне горките шофьори да изкара някой лев от глобите. Събираме за апартамент!

Сякаш някой ме ритна между краката. Извадих колкото пари имах в джоба си, хвърлих ги в краката ѝ, и я зарязах сама на тротоара. Като насън се прибрах в гарсонiera. Имах една бутилка водка за гости, изпих я на два пъти и заспах като умрял. Оттогава взех да губя кураж и за да не губя форма, започнах да пия. Знаете как става — отначало малко, а после — без мярка. С всеки изминал ден все повече се пропивах и заприличвах на двамата литовци. Една мрачна вечер

през ноември така се бях насмукал, че от отчаяние взех, та се обадих по мобифона на Алекс. Какви бръмбари ми бяха влезли в главата не знам, но му надрънках куп глупости. Почне ли един мъж да се самосъжалява, значи е стигнал дъното, а от там насетне защо да живее? Просто няма смисъл! Казах, че в скоро време ще си сложа въжето и приключих разговора. На другия ден почти не помнех какви съм ги плещил. Обаче след три дни се прибирам след работа и какво да видя — пред входната врата, седнали на чантите си Игор и Алекс отпиват от бутилка водка, а встрани на стъпалата се кипри червенокоса и луничава, зеленоока като котка мадама. От километър личи, че е рускиня, а от луната се вижда, че е курветина. Поканих ги вкъщи и питам какво ги води насам.

— Ще те женим! — твърдо отсече Алекс, а Игор потвърди с кимване на глава.

— Вие българите сте слаби хора! На пиене не държите, като нямате гадже налитате да се бесите, а животът е само един! Вярно, лъжа е нашият живот, но какво да се прави, поне да се държим като мъже! Абе какво да говорим, ето я Оля, тя е твоето момиче! Утре ще ви оженим и ще ви свършат проблемите! Никакви въпроси, от утре започвате нов живот! А ние ще останем един месец на море! К'во като идва зимата?!

На тази декларация намерих за уместно да не отвъръщам. Слязох до магазина и купих едно кашонче водка. После всички, заедно с Оля се напихме и отпразнувахме срещата.

Оттогава мина половин година и доста неща се промениха. Сега Игор работи като охрана в един хотел на Златни пясъци, Алекс продава сладолед на плажа, а Оля е бременна. Въпреки вида ѝ на изстребител, тя се оказа свястно момиче и се кани през август да ми роди син. Още не сме се оженили, но предполагам, че и това ще стане, щом наблизо са моите приятели — двамата литовци.

КАДРИ ОТ САЩ ВЕНИ

Вени бе пич отвсякъде. Висок, атлетично сложен, симпатичен и печен колкото си иска. Спокойно можеше да стане модел на Армани или Пако Рабан, но бе чистач на магазин в Чарлстън, Южна Каролина. Всяка вечер към единадесет се качваше на спортното си Мицубиши и карайки бавно и спокойно, пристигаше на паркинга на Олмарта където работеше. Тук, в огромното хале на магазина се трудеше здраво до сутринта.

— Работата никак не е трудна! — небрежно уточни той, запалвайки първата си за нощта цигара. Беше включил миялната машина към мрежата, за да зареди акумулаторите и приседна на една празна касетка за хляб.

— Вземам по хиляда и шестстотин чисто на месец, което си е съвсем прилично за Америка. Тия приказки в България, дето заплатите тук били по четири — пет хиляди, са си просто мечти. Не, че няма американци които си докарват и повече, но те са десет — петнайсет процента от всички. В тоя провинциален град, хората бачкат за по хиляда долара. Понеже са марди и не им се работи, я карат както дойде и едва свързват двата края. А аз си начуквам паричките и си живея живота както си искам.

— С какво се занимаваше в България? — проявих нездраво любопитство, но той с усмивка отвърна:

— Нямах си на представа какъв баровец го давах в родината! Карах БМВ — петица, пуших само Марлборо и от кафетата не излизах. Мангизи, мацки колкото щеш! Внасях коли от Германия и ги продавах на балъците. На кола си докарвах средно по хиляда марки. Обаче като дойде оня крадльо Симеон на власт, народът съвсем я закъса и бизнесът замря. Хората за хляб пари нямат, та камо ли за коли! Мотях се така някой и друг месец и като видях, че няма накъде, си вдигнах задника, та в Америка. Тук не мога да се оплача от нищо! — той угаси догорялата цигара и се надигна. Качи се по една стълба и след малко се

върна с огромна изтривалка в ръце. — Вземат ми мапата да чистят през деня и затова я крия. Иначе като дойда вечер на работа, ми трябва поне час, за да открия къде са я захвърлили — обясни кротко той. После внимателно я почисти и заедно с една по-малка метла, тръгна да събира отпадъците из магазина. Буташе изтривалката с една ръка, а с другата педантично събираше и най-малката хартийка по земята. За полепналите дъвки разполагаше с остро ножче, с което ги отлепваше от пода. И тъй като магазина бе около половин квадратен километър, за това му бяха нужни около два часа. След това седна и запали нова цигара.

— К'вото ми трябва от магазина, си го вземам! Кеф ми ядене, кеф ми пиене, всичкото ми е без пари!

— А камерите не те ли засичат? — посочих закачените на тавана кафяви стъклени топки, в които се намираха малките камери на охраната. Вени се засмя и авторитетно обясни:

— На всичко му се намира цаката! Аз ако не мога с едни камери да се оправя, закъде съм! Виж, тукашните главочи са доста загубени. Крадат и не се сещат дори да махнат опаковката. Вземат нещо, сложат го в джоба и на вратата сигнализацията веднага ги хваща. Абе кво да ти разправам, прости хора!

— Прости, ама ние идваме при тях да им слугуваме, а не те при нас!

— Вярно, но вземам два пъти повече пари от тях самите! — бе логичният му отговор — Що съм завършил езикова гимназия в София, като няма да си ползвам езика по предназначение.

— Аз като гледам, май повече ползваш ръцете си, но...!

Вени махна с ръка и отново стана, наля в едно канче някакъв химикал, който отвратително вонеше и го изля в резервоара на миялната машина. Допълни го с вода от чешмата и я подкара из магазина. Двата диска на машината се въртяха и миеха акуратно пластмасовата настилка. Между гондолите няколко американци зареждаха със стока и слагаха етикети с цените. Гледаха си спокойно работата, без да ми обръщат никакво внимание. През цялата нощ в магазина бе пусната приятна музика и времето не се усещаше как минава. Вени ми разясни, че не можем да напуснем магазина по никой начин. Всичко е заключено и само ако но някой му стане много зле, викат по телефона линейка, за да го прегледат или откарат в болница.

Така до четири сутринта, младият българин изми целият магазин. Последва нова почивка за цигара и след това включи бахарката. Това бе машина за лъскане на пода с двигател „Хонда“, който работеше с пропан и доста силно бръмчеше. Вени си запуши ушите с малки дунапренови тапи, които също вземаше от щанда и даде газ на машината. Тя зарева като кросов мотоциклет и се понесе в магазина, водена от здравите му ръце. След него пода блестеше като огледало. До шест часа магазинът светеше от чистота и Вени приключи работа. Косата му бе мокра от пот, а тениската залепнала по тялото. Той педантично почисти машините, наплиска лицето си с вода и се усмихна:

— Ето, виждаш ли колко е просто! Нищо работа, а дават една торба пари за това! Никой не ти се бърка, не ти дава акъл и не ти пречи, стига да я вършиш както трябва! И страхотно поддържа формата. Като се върна в България за две седмици, наддавам с петнайсет килограма! Отпускам се като торба и не ми харесва. А тук все едно ходя на фитнес!

След така формулираният начин да се изкарват пари в Америка, напуснахме магазина, а от още тъмното утринно небе, над огромния като летище паркинг, плющеше странно топъл за декември дъжд. Ниски кълбести облаци бяха притиснали земята и изливаха вода като от водопад. Метнахме се в Мицубишито и потеглихме към квартирата на Вени. За американския начин на живот, тя не бе нищо особено, но разполагаше с климатик, голяма видеоуредба „Сони“, удобни мебели и пълен с продукти огромен хладилник. Тук Вени щеше да си почива до следващата нощ.

И аз се прибрах да поспя, като се чудех дали в България нашето момче би вършило същата работа, за същите пари. Сънят ме унесе, без да съм си отговорил.

ЛЮДМИЛ

Тази вечер се събрахме в квартирата на Стоян и Анелия. Типично по български, масата започна да се отрупва с мезета и всякакво пиене. Особено вкусен се оказа бахурът, който домакините си приготвиха по домашному и тук в щатите. От дума на дума разговорът се завъртя около нашенец на име Людмил, който от една страна будеше небивало възхищение, а от друга — срам и презрение.

— Такъв крадец никога не си виждал! — горещо го хвалеше Стоян — Ще ти задигне и мислите от главата, ти казвам! Бедна ти е фантазията какво може това момче! Гений, същински гений!

— Вярно, така е! — допълваха отстрани — Ако през деня не открадне нещо, той не може да заспи нощем. Влачи като трактор откъдето мине.

— Той снабдява местният футболен отбор с тениски и маратонки! — уточни Джоната. Когато се изсмях, той обясни — Краде ги от магазините и после ги продава на половин цена. Няма нещо, което да не може да отмъкне! Като чистеше магазини, беше изрязал на една бутилка от пропан-бутан дъното и вътре слагаше откраднатото. Смятай, колко неща могат да се изнесат по този начин.

— А пропан-бутанът за какво му беше? — не разбрах аз.

— С него върви машината за лъскане на пода. Викат и „бахарка“.

— Един ден влизаме с него в един магазин — започна Стоян — и аз се спрях на щанда с портмонетата. Викам си, от година и половина съм в Америка, а още портмоне нямам! Избирам едно, избирам друго и накрая се спрях на едно към петдесет долара.

— Харесва ли ти? — пита ме Людмил — Ще го купя! — отвърщам му аз, а той — Я не се излагай! Ще даваш изкарани с труд пари за такава глупост! — взе портмонето от ръцете ми и го метна обратно на щанда. Помотахме се още малко из магазина и излязохме. Вече седнали в колата отвън, той ме пита:

— Абе, на тебе сякаш ти трябваше нещо?

— Трябваше ми — казвам — но ти не ме остави да си го купя!

Той се хили и вади с два пръста от вътрешният си джоб същото портмоне — Хайде вземай, пък дано го напълниш с долари! Но не забравяй все пак, че с честен труд никой не е забогатял!

— Туй нищо не е! — пали се отново Джоната — Като ми се повреди ванът, помолих Людмил да ме заведе с неговата кола до Окшъна, че да купя някоя таратайка, колкото да мога да ходя на работа с нея. Отидохме някъде към обяд и почнахме да оглеждаме колите. Повечето бяха в движение, но имаше и такива дето не бяха на ход. Те се продаваха между десет и сто долара. Людмил спря до една Тойота-Селика с доста добър външен вид и ме пита дали ми харесва.

— Ама тя е с развалена скоростна кутия! — отвръщам, щото то си пише на обявата, залепена на стъклото за дефекта и. — За да я оправя, трябва да дам най-малко още хиляда долара отгоре! Не ми отърва!

— Абе аз те питам, харесва ли ти като кола? — повтаря Людмил.

— Е, това все пак е японска машина! Ако беше здрава да, но сега...!

— Това ме интересува! — отсече той и се запъти към собствената си кола. Извади от нея малка гедория с инструменти и ако щете вярвайте, за три часа и смени скоростната кутия с една друга, от здрава и почти нова Тойота. Хората наоколо си минават, оглеждат колите и никой не обръща внимание на това, какво прави Людмил. Служителите от Окшъна си приказват където им е офиса и на никой през ум не му минава, че посред бял ден някой ще се осмели да демонтира една или друга част, от една на друга кола. Вечерта купихме колата за четиридесет и пет долара, защото бяхме единствените кандидати и никой не наддава за нея. Още щом я изкарахме на пътя отвън, Людмил я запали и си я подкарах спокойно към къщи. И досега жената я кара без проблем, само дето за Коледа и взех две нови гуми от намалението.

— Абе и други крадат, но той е цар! — включи се и Златан — Никой не може да се мери с него! Аз от четири години съм тук и веднъж се пробвах да изнеса две картички от един магазин. Направих го да опитам, за какво става дума. През цялото време имах чувството, че всички ме гледат и за малко да се издъня. Зачервих се, изпотих се, не ти е работа. Повече не съм повторил.

— То не е за всеки работа! — смее се Катя — Ако те хванат, още на другата сутрин отиваш на съд и плащаш глоба, не по-малка от 500 — 1000 долара. Ако повториш и пак те спипат, направо отиваш в затвора!

— Може да те опандизят и за петдесет години! — клати глава Милко — Миналия месец гледах по телевизията, как на един човек за втора кражба на стойност 150 долара, му лепнаха да лежи ефективно тридесет години затвор.

— А Людмата от пет години краде непрекъснато и все едно е невидим! Никой не го е хванал до сега — смее се Анелия. — Две къщи купи, камион си взе и му дреме на пуловера колко са им строги законите на американците. Нали не могат да го пипнат!

— Абе не могат, но като се издъни някой ден, на всички ще се лепне петното! — мръщи се Златан — Ще кажат „Българин е!“ и върви се оправяй после, като почнат да те гледат накриво. Ще се червим всички заради един!

— Пука ми на чорапа! — спокойно си пийва от уискито Стоян — Ще вдигат пара два дни, а на третия ще забравят! Хеле сега, както всеки ден им промиват мозъците заради войната с Ирак и ония изроди — терористите, хич не им е на хората за някакъв крадец — кокошкар. Я ги виж техните отрепки какви ги вършат — безсмислени убийства, грабежи, а някои даже в затвора не влизат, като си намерят добър адвокат. Я пусни Ани нашето момиче, да ми подслади душата!

Анелия пуска стерео системата и Екстра Нина извива кръшно глас. Чалга, уиски и цигарен дим се смесват точно като в някое българско заведение.

— Ей това се казва купон! — отбелязвам аз, защото чалгата която почти не слушам в родината, тук придобива особено звучене. Стоян се хили:

— Людмил да ти спретне веселба, та да видиш! Миналата година поканил всички видинчани в дома си за Коледа и хапнали, пийнали хората, повеселили се, а накрая ги накарал да се бръкнат по 80 долара на човек за купона. Облецили се те, но къде ще ходят — платили си като попове!

— Егати отрепката! Възмущава се един, а друг се възхищава — Много е печено момчето! Американците могат само да му козируват!

Прибирайки се към квартирата си мислех, че и в тоя век сме си все същите бай Ганьовци. А навярно ще бъдем такива и в следващия. Докато ни има.

ПЕПО

Историята за Пепо звучеше почти като виц. Никой нямаше представа каква стока е той, когато пристигна от България в Щатите. Покана му бе пратил Вальо, който случайно се запознал с него на Златни пясъци през отпуската в родината. Пепо се изтърси с две чанти багаж у Вальови, без да знае и дума английски и зачака да го уредят за работа. Тъй като бе с туристическа виза и не можеше да си изкара сошъл, шофьорска книжка и какъвто и да било въобще документ, му предложиха да стане чистач на магазини. Той категорично отказа, защото имал язва на стомаха. От химикалите щял да се разболеет съвсем, затова продължиха да му търсят друга работа. В последствие отказа да работи в химическо чистене, в хотел и в ресторант. Лежеше по цял ден на леглото във Вальови, бъркаше си в носа и чакаше по — добра оферта за работа. След два месеца домакините вдигнаха ръце от него и му отказаха по-нататъшно гостоприемство, което провокира Пепо и той реши да им покаже, какво се казва предприемчив български дух. От Олмарта си купи за 19 долара машинка за подстригване, два гребена и голяма лъскава ножица. До техния квартал край улицата имаше голямо заградено място с фургони — къщи, които от две години стояха необитаеми. Принадлежата на богата възрастна негърка, живяла в съседния щат Джорджия и след смъртта и непотърсени от никого. Пепо пешком си примъкна чантите до един фургон с широко отворена от махленските хлапета врата и се настани в него като стопанин. Доста сръчно си свърза тока и водата и закачи голяма табела, на която с няколко грешки написа „Фризьорски салон — само 2 долара“. Клекна на прага и зачака клиенти.

Едва в края на първата седмица някаква възрастна негърка със странен блясък в очите, спря стария си пикап и нещо го запита. Той се ухили като пъпеш и я покани да влезе с дълбок раболепен поклон. Това подейства и жената се престраши и седна в креслото, което Пепо бе довякъл от пункта за рециклиране на стари вещи. Включи машинката и смело и обра врата. Понеже му се стори, че край едното ухо е взел

повече, намали и край другото, но резултатът съвсем се влоши. За по-сигурно я очатка и малко с ножицата, но сега главата и цъфна като зелка. Той я наплюнчи там където стърчи, залепи космите и ги приглади, но те, твърди като тел, отново щръкнаха. Пепо въздъхна. Налагаше се да ореже всичко. Острига задната част на главата и като на новобранец, оформи я край ушите като рапър и с останалата като птиче гнездо на главата коса, я пусна да си върви. Дъртофелницата се попипа несигурно по главата защото явно и бе студено на скалпа, но понеже нямаше такъв излишен лукс като огледало за да се види, чинно си плати двата долара. Пепо я изпрати и веднага отиде в магазина да пазари. Купи една торба картофи и няколко малки хлебчета, за да си осигури поне храната за следващата седмица. Връщайки се, забеляза пикапа на старата жена, от който слизаха няколко деца и възрастен побелял негър, който се удряше с две ръце по коленете и се смееше неудържимо. Бабата седеше на седалката и само мятеше гневни погледи наоколо. Щом съзря Пепо, тя излезе от колата и като бясна се развика. Явно му бе ужасно сърдита и искаше саморазправа, но мъжът и я озапти и набута отново в пикапа. Пристъпи към Пепо с бутилка уиски, завито в книжна кесия в едната ръка и банкнота от 10 долара в другата. Подаде му ги и обясни, че е много доволен от прическата на бабата. Била страшно секси и в момента било много модерно да имаш такава прическа. Щял да желае същите прически и за внуците си. Като насън, самоукият бръснар ги настърга по вече изпитаният метод, а хлапетата пицяха от възторг и се радваха от сърце. После се качиха в пикапа и изчезнаха, а Пепо остана да гледа след тях, с глътка уиски в стомаха и две десетдоларови банкноти в ръка.

От този ден бизнесът му потръгна стремително, като курса на акциите на преуспяваща фирма. Цялото чернокожо население от Ладсън, през Даутаун до Маунт Плейзънт се извървя в очукания фургон, за да бъде обезобразено до неузнаваемост, от двете леви ръце на Пепо. По някое време той прецени, че не успява да се справи с непрекъснатото нарастващия поток от клиенти и вдигна цената на пет долара. Постъпката му имаше обратен ефект. Запристигаха и по-богати чернокожи, с луксозни Кадилаци и Ягуари. Цената естествено скочи на десет долара и тогава се появи първият бял клиент. Беше млад, съвсем трезвен и с прекрасна коса младеж. На Пепо чак му дожаля за него. След кошмарната прическа, която явно го удовлетвори, тежко

пристъпи възрастен полицаѝ, с не повече от петнадесет косъма на главата. Нашият човек го острига нула номер и отказа парите, но полицаѝт въздъхна доволно, поглади се по главата и му пъхна двадесет долара в джоба. Сподели, че от казармата до сега не са го подстригвали така добре. Черните винаги първи подушвали най-добрите места за всичко. Естествено Пепо не разбра и бъкел от казаното. Изпрати го и още същата вечер реши да преброи авоарите си. За негово най-голямо учудване, за малко повече от два месеца, бе спечелил почти седем хиляди долара. Като видя толкова пари в ръцете си, той си поръча такси и с двете чанти в ръце взе първия самолет за Ню Йорк. От там бързо направи връзка и на другия ден вече бе в България. За два — три дни разплати всичките си ранни дългове, а после откри малък фризьорски салон на главната улица в родният си град. Ателието носеше популисткото име „Американска мода“. Резултатът, разбира се не закъсня. През първата седмица го биха само два пъти, а през втората, освен боя му строшиха и витрината на салона. Той се оттегли в дома си, размишлява цял ден и стигна до извода, че още много ни трябваше да стигнем американците. Извади пътните чанти, по които още висяха етикетите от различните летища и реши, че да прескочи отново до Щатите, сякаш не бе лоша идея.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.